Tampella tänään

1 1973

TALVIMAISEMA ANJALASTA
Kuvannut: Bertel Engblom

Kansikuva:
TAMPELLAN TEKSTIILEJÄ MAAILMANMARKKINOILLE!
Kuvassamme nostokurjen koukussa riippuva kangas on taiteilija Marjatta Metsovaaran suunnittelema puuvillasatiini kuosiltaan nimellä "Laava".

1/1973

Tampella tänään

Uuden toimitusjohtajan tervehdys

Toiset tulevat – toiset menevät!

Ryhtyessäni nyt työhöni tervehdin teitä kaikkia tampellalaisia!

Pyrin viipymättä tutustumaan kaikkiin suuryhtymämme eri tuotantolaitoksiin kokonaisuudessaan ja ajan kuluessa mahdollisimman moneen teistä henkilökohtaisestikin. Lähetän myös omasta ja meidän kaikkien puolesta parhaimmat terveisemme edeltäjälleni Johan Nykopp'ille.

Varmaan minulta kysytään mitkä ovat suunnitelmani, mitkä ovat aikomukseni. Ja

ellei sitä suoraan kysytä, tunnen sisimmässäni, että sitä haluttaisiin kysyä – tunnen itseeni kohdistuvat odotukset. Tuleeko Tampellan kehityksen kulku muuttumaan?

On ilman muuta selvää, että teollisuuslaitokset etenkin nykypäivän maailmassa – niin pienet kuin suuretkin – ovat jatkuvien muutosten ja jatkuvan kehityksen kohteina. Niin myöskin Tampella. Tässä nopeasti muuttuvassa maailmassa meidän on pystyttävä seuraamaan kehitystä ja parantamaan toimintaamme pitääksemme yllä kilpailuvalmiuttamme. Lisäksi meidän tulee niin pitkälle kuin nykymenetelmin suinkin on mahdollista, suunnitella ja oikein ohjatuin investoinnein varmistaa asemamme niillä aloilla, jotka ovat meidän.

Tässä kaikessa luotan teihin yli kahdeksaantuhanteen, jotka annatte panoksenne yhtiöllemme työn muodossa. Onnistumisemme riippuu tekniikan valtavasta kehityksestä huolimatta inhimillisestä tekijästä — ihmisestä.

Luotan myös yhdessä teidän kanssanne suomalaiseen, kaikkeen suomalaiseen. Olen vakuuttunut siitä, että me itse näissä suomalaisissa teollisuuslaitoksissamme pystymme luomaan ja ylläpitämään ne edellytykset, joita meiltä vaaditaan, jotta me itsenäisen puolueettoman kansan teollisuuteen kuuluvina säilytämme kilpailukykymme kaikkialla maailmassa sekä idässä että lännessä ja ennen kaikkea koko Euroopassa.

Kehityksen edellyttämät aloitteet, suunnitelmat ja niiden toteuttamiseen tarvittava taito ja voima ovat meissä kaikissa tampellalaisissa.

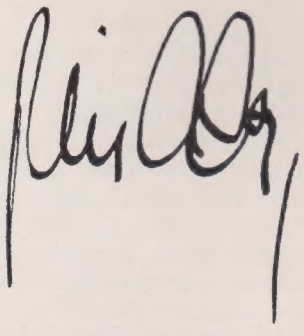

Tekstiiliteollisuuden näkymät v:n 1972 lopulla

Tekstiiliteollisuuden tuotanto Suomessa jakaantuu asiakkaiden mukaan: kotimaan myyntiin 43 %, vientiin 35 %, vaatetusteollisuudelle 22 %.

Kun vaatetusteollisuus puolestaan myy omaan maahan n. 60 % tuotannostaan, menee tätä tietä edelleen runsaat 13 % tekstiiliteollisuuden valmistuksesta kotimaan kulutukseen. Kaikkiaan on tekstiiliteollisuus siis riippuvainen kotimaan markkinoista 56 %:lla tuotannostaan ja viennistä 44 %:lla (suora vienti + vaatetusviennin kautta).

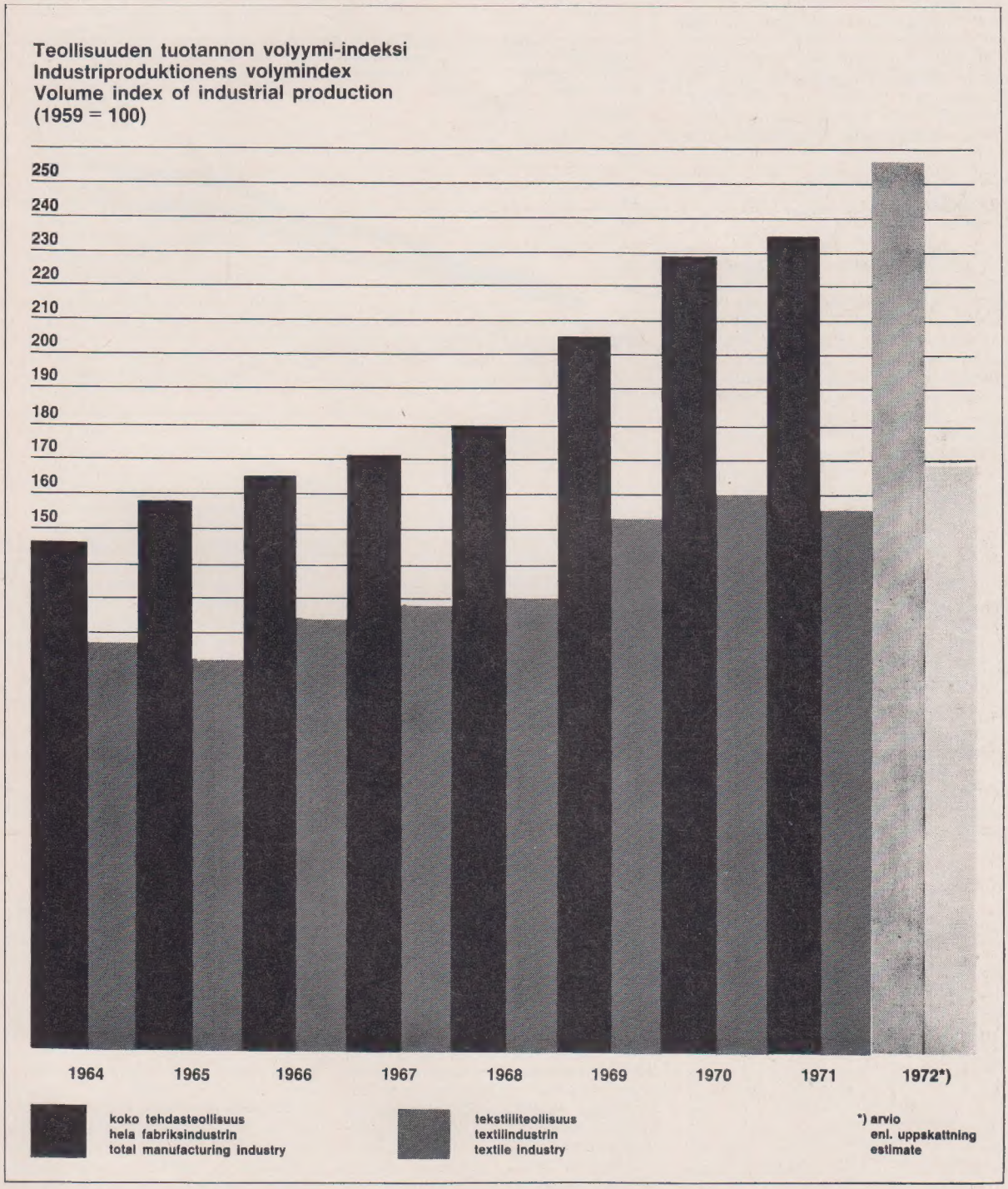

Kotimaan kysyntä vilkastuu

Kotimaan markkinoilla on tekstiili- ja vaatetustavaroiden kysyntä ollut vuoden 1972 aikana suhteellisen vilkasta. Pisteveron poistaminen vuoden alussa aiheutti tietenkin kysynnän keskittymistä autoihin ja kestäviin kulutustavaroihin. Tämän ostoryntäyksen rauhoituttua ja kevään palkkaratkaisujen tuotua markkinoille uutta ostovoimaa lähti myös tekstiilien myynti hyvin liikkeelle. Tukkuportaassa on tekstiilimyynti kasvanut vuoden kuluessa määrältään 7 % eli lähes yhtä paljon kuin koko tukkumyynti keskimäärin. Vähittäiskaupassa on tekstiilien menekin seuraaminen nykyisten tilastojen avulla vaikeampaa; tekstiilialan erikoisliikkeiden myynti (volyymi) on kasvanut vain 3 % (verrattuna koko vähittäiskaupan kasvuun 5 %), mutta sen sijaan tavaratalojen myynti, jossa tekstiileillä on yleensä keskeinen sija, on kasvanut peräti 13 %.

Tekstiilivienti kasvaa

Tekstiilien viennissä on lähes kautta linjan koettu merkittävää kasvua. Tammi-elokuussa 1972 oli tekstiiliviennin arvo 36 % yli edellisen vuoden, vienti saattaa näin jatkuessaan nousta koko vuodelta 480 mmk:aan. Rajanveto tekstiili- ja vaatetusviennin välillä on nyttemmin kuitenkin vaikeata trikoovaatetuksen sisältyessä molempien teollisuudenalojen vientiin.

Verrattaessa tekstiilien kotimaan myynnin ja viennin kehitystä voidaan todeta, että tekstiiliteollisuuden kasvu on jälleen ensisijaisesti ollut viennin varassa. Samalla on viennin osuus valmistuksesta kasvanut, useilla alan yrityksillä se on noussut jo yli 50 %:n. Tämän kehityksen mukana tekstiiliteollisuus on entistä riippuvaisempi viennin jatkuvuudesta ja uusien vientimarkkinoiden avautumisesta.

Vaatetusteollisuuden ostot nousussa

Toimitukset vaatetusteollisuudelle ovat kasvaneet tämän teollisuuden lisääntyneen valmistuksen mukana.

Julkaisijat:

Tekstiiliteollisuuden Työnantajaliitto
Aleksis Kivenkatu 10
33210 Tampere 21
puh. 931-21 760

Tekstiiliteollisuusyhdistys
Tekstiilivaltuuskunta
Eteläranta 10
00130 Helsinki 13
puh. 90-661 561

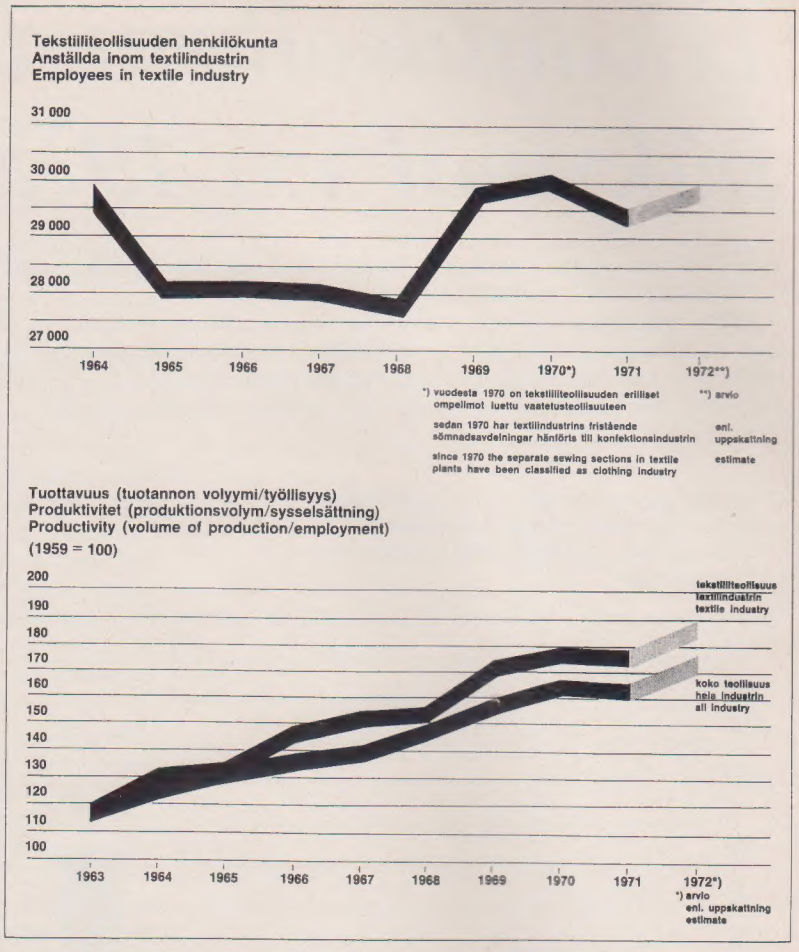

Raaka-aineet, lähinnä kankaat ja neulokset, muodostavat n. puolet vaatetustuotannon arvosta. Kotimainen tekstiiliteollisuus tyydyttää tästä tarpeesta n. 50 %. Kun vaatetusteollisuuden valmistus vuoden 1972 aikana on kasvanut n. 10 %, sekin lähinnä lisääntyneen viennin turvin, ovat tekstiiliteollisuuden menekkimahdollisuudet tällä suunnalla vastaavassa määrin lisääntyneet. Tekstiiliteollisuudessa nähdään myös tulevien kasvumahdollisuuksien olennaisesti liittyvän vaatetusteollisuuteen suuntautuvan tuotannollisen yhteistoiminnan kehittämiseen. Näin syntyy koko teva-sektorin puitteissa varsin pitkä ja runsaasti työtilaisuuksia luova tuotantoprosessi.

Tuotanto lisääntyy

Tekstiiliteollisuuden tuotanto on vuoden 1972 aikana kasvanut lähes 9 % eli samalla tasolla kuin teollisuustuotanto keskimäärin. Kun vertailukohtana on vuosi 1971, jolloin tekstiilien kysyntä kotimaassa laski ja sen mukana myös alan tuotanto, merkitsee vuoden 1972 kehitys lähinnä paluuta vuoden 1970 tasolle ja siitä hiukan ylikin.

Toimialoittain on tuotannon myynnin kehitys vuoden 1972 syksyyn mennessä ollut seuraava:

Trikooteollisuudessa on myynti kotimaahan kasvanut runsaat 15 % ja vienti yli 20 %. Kotimaan markkinoilla ovat nimenomaan sukat ja sukkahousut sekä alusvaatteet tehneet hyvin kauppansa, viennissä taas erityisesti trikoovaatteet ja alusvaatteet. Parin viime vuoden aikana koettu "neuleaalto", kun vaatetusteollisuus siirtyi nopeasti neulosten käyttöön, tuntuu tasaantuneen. Trikooteollisuuden neulosmyynti on pysynyt edellisen vuoden tasolla. Neulosten tuonti on ollut laskusuunnassa, joten oman teollisuuden markkina-asema on vastaavasti parantunut.

Puuvillateollisuudessa on kotimaan myynti (PMK:n ja Fennosilkin laskutus) kohonnut 10,8 %. Tästä kasvusta vastaavat nimenomaan sisustuskankaat ja käyttövalmiit kodin tekstiilit. Myös vaatetuskankaiden, nk. muotikankaiden kysyntä tuntuu vuoden aikana vilkastuneen. Viennissä on nimenomaan puuvillakankaiden (+33 %) ja taloustekstiilien (+41 %) myynti ollut noususuunnassa. Puuvillateollisuus harjoittaa myös enenevässä määrin tuottamiensa kankaiden edelleenjalostusta ja vientiä valmiin vaatetuksen muodossa.

Tekstiiliteollisuus toimialoittain
Textilindustrin branschvis
Textile industry in groups
1971

	Työpaikkojen luku Antal arbetsplatser Number of plants	Henkilökunta Anställda Employees	Tuotannon bruttoarvo Produktionens bruttovärde Gross value of production	Jalostusarvo Förädlingsvärde Value added
	1970 1971	71/70 1971 ± %	71/70 1000 mk ± %	71/70 1000 mk ± %
Erilliset karstaamot ja kehräämöt Fristående karderier och spinnerier Separate carding and spinning mills	28 22	−6.7 611	+1.4 19 733	−10.1 8 400
Pellavatehtaat Linnefabriker Linen mills	5 5	−14.1 758	+3.9 30 792	−1.5 13 804
Puuvillatehtaat Bomullsfabriker Cotton mills	20 18	−3.9 4 907	+10.3 271 399	+12.0 96 982
Villatehtaat Yllefabriker Wool mills	34 33	−4.5 3 137	+5.1 152 347	+0.4 53 332
Silkkitehtaat Sidenfabriker Silk mills	11 11	+13.4 921	−0.1 49 957	−14.7 15 733
Matto- ja nukkakangaskutomot Matt- och plyschväverier Manufacture of carpets and plush fabrics	35 36	−11.5 746	−8.1 20 855	−22.6 8 724
Pitsi-, nauha- ja nyöritehtaat Spets-, band- och snörfabriker Manufacture of laces, braids etc.	12 13	−7.7 914	+1.9 28 918	−2.2 15 094
Erilliset kankaiden ja lankojen värjäämöt ja viimeistämöt Fristående tyg- och garnfärgerier samt appretering Dyeing and finishing plants	24 30	−5.5 2 801	+16.7 305 706	+3.3 66 473
Trikootehtaat Trikåfabriker Knitting and hosiery mills	95 95	+0.7 12 345	+2.9 442 093	+15.5 232 371
Verkko- ja köysitehtaat Nätfabriker och repslagerier Cordage, rope and twine industries	8 8	−3.0 351	+16.0 9 621	+21.9 4 701
Huopa- ja huopateostehtaat Filt- och filtvarufabriker Manufacture of felt and felt products	13 13	−26.1 650	−1.1 27 932	−2.2 14 851
Vanu- ja vanuteostehtaat Vadd- och vaddvarufabriker Manufacture of wadding and wadding products	20 18	+1.1 723	+19.9 40 064	+46.8 23 159
Muut tekstiilitehtaat Övriga textilfabriker Manufacture of other textiles	6 8	+2.4 426	−2.9 38 891	−5.3 13 486
Yhteensä Sammanlagt Total	311 310	−2.1 29 520	+5.8 1 420 979	+7.5 561 907
Tekokuitutehtaat Konstfiberfabriker Manufacture of man-made fibres	1 1	+15.3 2 063	+20.4 144 706	−1.7 42 989

Villateollisuudessa on tapahtunut selvää elpymistä. Villatyyppisten kankaiden menekki on ollut vilkasta ja niiden tuotantoa on voitu lisätä 15 % edellisestä vuodesta. Tätä menekkiä ovat täydentäneet matka- ja vuodehuovat sekä langat, joiden valmistus on kasvanut 21 %. Tämä kasvu on tapahtunut ensi sijassa kotimaan markkinoiden sekä vaateteollisuuden kautta epäsuoran viennin varassa. Suorassa viennissä on lisäystä tapahtunut lähinnä konehuopien osalta.

Muut toimialat, lähinnä silkki-, nauha- ja pellavateollisuus ovat lisänneet vaihtoaan hiukan tekstiiliteollisuuden keskitasoa enemmän eli 20—25 %. Yleensä on kasvu ollut viennissä nopeampaa kuin kotimaan markkinoilla. Tekokuituteollisuudessa on raionvillan myynti jatkunut vilkkaana, tuotantokapasiteetti on ollut täydessä käytössä ja tuotannosta on edelleen myyty vientiin n. 85 %. Teksturoitujen lankojen kansainväliset markkinat, joille vuoden alkupuolella oli tunnusomaista ylitarjonta, ovat syksyyn tultaessa jälleen tasaantuneet ja merkit viittaavat kysynnän nopeaan elpymiseen.

Työvoimapula jarruttaa

Tekstiiliteollisuus ei kuitenkaan ole täysin pystynyt käyttämään hyväksi menekkimahdollisuuksia. Nimenomaan naistyövoiman puute on eräillä paikkakunnilla haitannut tuotannon kasvattamista. Tekstiiliteollisuuden koneosastoja ei ole voitu pitää vuorotyössä kasvavan kysynnän edellyttämässä laajuudessa. Keskimäärin 3 % työajasta on jouduttu

tekemään ylitöitä. Eräät tehtaat ovat lähinnä ompelutuotantonsa osalta olleet työvoimapulan takia hakeutumassa kehitysalueille. Tekstiiliteollisuuden työvoima on vuoden aikana hiukan lisääntynyt ja noussee vuoden päättyessä 30 000:een.

Tuonti paisuu

Tekstiilituonnin kehitys heijastaa alan tuotteiden menekkiä ja oman teollisuuden tuotannon puitteita. Teollisuuden käyttämien lankojen tuonti on voimakkaasti kasvanut (+ 33 % arvon mukaan), mutta lähes kautta linjan keskimäärin yhtä paljon myös kilpaileva tekstiilituonti, esim. kankaat, trikootuotteet, taloustekstiilit jne. Tuonnin kasvuun on voinut vaikuttaa myös edellisen vuoden puolella pienentyneet kaupan varastot sekä kesästä 1972 jälleen avautunut mahdollisuus käyttää hyväksi tuontiluottoja valmiin vaatetuksen osalta. Tuonnin arvon kasvuun on tietenkin vaikuttanut myös nouseva hintakehitys sekä valuuttajärjestelyjen yhteydessä tapahtunut devalvointi.

Tekstiilien hinnat vakaat

Tekstiilien hintakehitys on kohonneista raaka-aine- ja palkkakustannuksista huolimatta ollut varsin rauhallista. Tekstiilituotannon hintaindeksi oli (tammi-elokuussa) vain 2,2 % yli edellisen vuoden vastaavan keskitason. Tekstiiliteollisuuden tuottavuuden kasvu on näin edelleen olennaiselta osalta siirtynyt kuluttajien hyväksi. Eräiden tekstiilituotteiden osalta toteutettu jäykkä hintasäännöstely on kuitenkin vaikeuttanut kannattavan tuotannon ylläpitämistä sekä pakottanut teollisuuden joko siirtymään vientiin tai muuttamaan tuotevalikoimaansa. Tämäkin saattaa osaltaan selittää tekstiilituonnin nopean kasvun. Vähittäisportaassa on tekstiilien (vaatetuksen) hintataso noussut 5,4 %, kun koko hintaindeksi on noussut 7,5 %.

Odotukset optimistisia

Tekstiiliteollisuuden odotukset ovat lähikuukausien kehityksen suhteen optimistiset. Tilauskanta on ollut noususuunnassa, se on tällä hetkellä hiukan normaalia suurempi ja sen odotetaan kasvavan selvästi vuoden loppukuukausien aikana. Kun odotukset ovat samansuuntaiset myös vaatetusteollisuudessa, voidaan lähiaikojen tuotantonäkymiä pitää varsin valoisina. Tämä vaikuttaa tietenkin myös työllisyyteen. Loppuvuoden aikana arvioidaan tekstiiliteollisuuden voivan tarjota jälleen jonkin verran lisää työtilaisuuksia ja vielä enemmän tultaessa vuoden 1973 puolelle.

Tekstiiliteollisuuden Työnantajaliiton ja Tekstiiliteollisuusyhdistys Tekstiilivaltuuskunnan jäsenet 1. 10. 1972

	Tekstiiliteoll. Työnantajaliitto	Tekstiili-valtuuskunta
Oy Bilon Ab; Hammarland	•	
Oy Fennofelt Ab; Helsinki	•	
Oy Finlayson-Forssa Ab; Tampere, Forssa, Vaasa, Vilppula, Hämeenkyrö	•	•
Oy Garn & Jersey Finska Ab; Jurva	•	
Oy Glenoit & Lillja Ab; Snappertuna	•	•
Harlon Oy; Hartola	•	
E. Helenius Oy; Tampere, Luopioinen	•	•
HKK Oy; Helsinki, Mikkeli	•	•
Helsingin Mattotehdas Oy; Helsinki	•	•
Helsingin Villakehräämö Oy; Helsinki	•	•
Hyvilla Oy; Hyvinkää, Tampere, Turku	•	•
Hyvinkään Kampalankakutomo Oy; Hyvinkää		•
Hyvon-Kudeneule Oy; Hanko, Salo, Haukipudas	•	•
Hämeen Vanu Oy; Tampere	•	
Inka Oy; Turku, Killinkoski	•	•
Kaitila Oy; Orimattila, Kouvola	•	•
Kamajan Kutomo ja Neulomo; Kiuruvesi	•	
Kaukomarkkinat Oy/Barker Tekstiilit, Turku	•	•
Kotikutomo E. Jaakkola; Orimattila	•	
Kouvolan Villa Oy; Koria	•	•
Kudostuote Oy; Tampere		•
Kutomo ja Neulomo Oy; Lahti	•	•
Kymen Sukka Oy; Kuusankoski	•	•
Kärsämäen Trikoo Oy; Kärsämäki	•	•
Lahtiharju Oy, Kauhajoki	•	•
Lainnon Kutomo Oy; Turku	•	•
Anders Lassfolk; Pietarsaari	•	•
H. Liljeroos Oy; Tampere	•	•
Lindström Oy; Helsinki		•
T:mi Loimineule; Järvenpää	•	
Länsi-Suomen Sukka Oy; Uusikaupunki	•	
Oy Manilla Ab; Turku	•	
Marimekko Oy; Helsinki	•	•
T:mi Marlon; Rautio		•
Matti-Trikoo Oy; Tampere	•	•
Mattokutomo Bruno Kohls; Helsinki	•	
Ab Textilfabriken Merkur Oy; Sulva	•	
Oy Mölnteks Ab; Mikkeli	•	
Nanso Oy; Nokia	•	•
Neule-Lassila; Tampere	•	
T:mi Neulenokia; Nokia	•	•
Neuletehdas Silmu Oy; Helsinki	•	•
Norlyn Oy; Tornio	•	•
Nukka-Kutomo Oy; Järvenpää		•
Oravaisten Verkatehdas Oy; Oravaistentehdas	•	•

Orimattilan Kutomo Oy; Lahti	•	•
Par-neule Oy; Parola	•	
Oy Parvilla Ab; Turku	•	
Oy Perclora Ab; Vantaa	•	
Pirjo-Pitsi; Vantaa	•	
Pirtama Oy; Pieksämäki	•	
Porin Puuvilla Oy; Pori, Ikaalinen, Kiikka	•	•
Raineule Oy; Helsinki	•	
Rihulan Kutomo Oy; Harjavalta	•	
Oy Wilh. Salin Ab; Helsinki		•
Oy Sellgren Ab; Orimattila, Kauhajoki	•	
Sidoste Ky; Tampere	•	•
Silo Oy; Turku, Mynämäki, Yläne	•	
Sukkatuote Kommandiittiyhtiö; Tampere	•	
Suomen Eiser Oy; Varkaus	•	
Suomen Liivi Oy; Tampere	•	
Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta, trikootehdas; Helsinki, Messukylä	•	•
Suomen Silkkikutomo Oy; Helsinki	•	•
Suomen Trikoo Oy-Ab; Tampere, Ilmajoki, Kihniö, Kuru	•	•
J. W. Suominen Oy; Nakkila		•
Syväsen Asuste; Helsinki	•	
Säteri Osakeyhtiö, tekstiiliosastot; Valkeakoski, Tornio	•	•
Oy Tampella Ab, pellavatehdas ja puuvillatehdas; Tampere	•	•
Tampereen Silkkikutomo Oy; Kangasala	•	•
Tampereen Trikoo Oy; Tampere, Pälkäne	•	•
Tampereen Verkatehdas Oy; Tampere	•	•
Teollisuusnauha Oy; Tampere	•	•
Oy Terinit Ab; Teerijärvi	•	•
Teroma Oy; Oitti	•	•
Tikkurila Oy; Tikkurila	•	•
Toli Oy; Karjaa	•	
Tornion Sukka; Tornio		•
Tricol Oy, Inkoo	•	•
Trinet Oy; Turku	•	
Tutta-Tuote; Jyväskylä	•	
Ulvilan Kutomo Oy; Rauma, Nakkila	•	
Uudenkaupungin Kutomo Oy; Laitila, Turku	•	
Uudenkaupungin Villatavaratehdas Oy; Uusikaupunki	•	•
Vaasan Matto Oy; Vaasa, Järvenpää		•
Vaasan Silkkikutomo Oy; Helsinki		•
Vallilan Silkiktehdas Oy; Helsinki		•
K. A. Weiste Oy; Helsinki	•	•
Verho- ja Paitatehdas Oy; Tampere		•
Helmi Vuorelma Oy; Lahti		•
Oy Wärtsilä Ab, köysitehdas; Turku	•	
Ylöjärven Vanu Oy; Ylöjärvi	•	

Ergonomia ja tekstiiliteollisuus

Viime aikoina on monissa yhteyksissä kiinnitetty huomiota ergonomian ongelmiin ts. kysymykseen, onko työn tekemiseen liittyvät olosuhteet järjestetty ihmisen ominaislakien mukaisesti. Ergonomia käsittää soveltavan tutkimusalueen, jota vuosikymmenen verran on totuttu nimittämään bioteknologiaksi. Sillä on tarkoitettu sellaista kehitystyön suuntausta, missä teknisillä toimenpiteillä pyritään sopeuttamaan työ ja työolosuhteet ihmisen luonnollisia ominaisuuksia vastaaviksi. Bioteknologia-nimityksestä käy luontevasti ilmi tavoitteen molemmat osatekijät: on otettava huomioon ihmisen vaatimukset elollisena olentona (bio-), ja ongelmassa aina mukana oleva tekninen ratkaisu (-teknologia). Bioteknologia-nimityksen korvaaminen ergonomialla lienee johtunut pyrkimyksestä yhtenäisiin nimityksiin kansainvälisissä puitteissa. Itse asian kannalta ei keskeisin merkitys luonnollisestikaan ole nimityksellä, vaan sitä vastaavalla asiasisällöllä ja sen järjestelmällisellä huomioonottamisella työn tekemistä koskevissa ratkaisuissa.

Rationalisointitoiminta jaetaan perinteisesti tekniseen ja biologiseen osaan. Tekninen kohdistuu aineellisiin tuotantotekijöihin kuten koneiden ja muiden teknisten laitteiden hyötysuhteen parantamiseen, raaka-aineiden säästöön sekä taloudellisen tehon kannalta mielekkääseen työnjärjestelyyn. Biologinen taas kohdistuu elollisiin tuotannontekijöihin, siis ihmisiin, heidän voimiensa ja kykyjensä tehokkaaseen hyväksikäyttöön. Jälkimmäiseen osatekijään, jota näkemyksellisesti hieman täsmennettynä nyt kutsutaan ergonomiaksi, on käytännön rationalisointityössä jo kauan kiinnitetty huomiota. Ergonomiassa ei siis ole kysymys kovin uudesta asiasta. Huomion arvoista ergonomiassa on se, että pyrkimystä taloudelliseen edistykseen ja työtätekevän ihmisen vaatimusten huomioonottamista ei nähdä toisilleen vastakkaisina tavoitteina. Ergonomiassa korostuu niille yhteinen, molempia edistävä työalue. Ergonomian avulla varmentuu rationalisoinnin toteutus siten, että työssä vältytään tapaturmilta, työperäisiltä sairauksilta ja turhalta ponnistelulta, joiden ohella lisätään työviihtyvyyttä. Ergonomiassa on kysymys ihmisen ja työn välisen kitkan pienentämisestä eli terveyden, työviihtyvyyden ja tehokkuuden yhteensovittamisesta. Ihmisen elimistön tarpeettoman ja liiallisen rasituksen ja suoranaisen vaurioitumisen, mutta myös tyhjäkäynnin välttäminen johtavat samalla ihmisen työnteon parempaan hyötysuhteeseen. Siten ergonomia voidaan nähdä myös rationalisointityön osana.

Tekstiilivienti päätuoteryhmittäin
Textilexportens huvudgrupper
Textile eports by main groups
(1971)

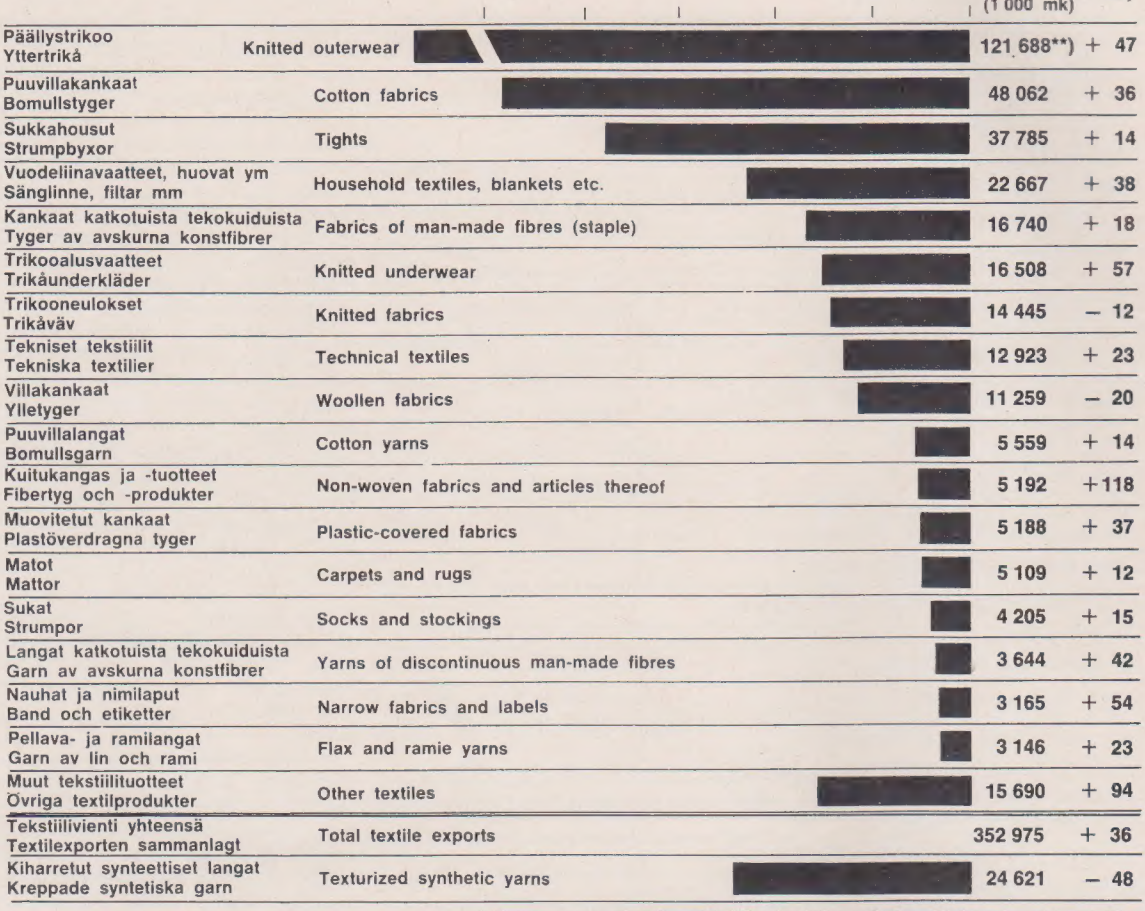

*) Muutos vuonna 1972 (tammi-heinäkuu) edell. vuodesta
Förändring år 1972 (januari-juli) från föregående år
Change in 1972 (January-July) from previous year

**) Osaksi vaatetusvientiä
Delvis konfektionsexport
Partly clothing exports

Tekstiilivienti jalostusasteen mukaan
Tetilexporten enl. förädlingsgrad
Textile exports according to processing
1971 (1970)

Puolivalmisteet (langat) Halvfabrikat (garn) Semimanufactures (yarns)	Kankaat/neulokset Tyger/trikåväv Fabrics	Neuletuotteet Trikåprodukter Knitwear	Muut tekstiilituotteet Övriga textilprodukter Other textiles
4.8 % (3.1 %)	29.8 % (33.5 %)	51.5 % (48.3 %)	13.9 % (15.1 %)

STKn ja SAKn solmimassa rationalisointisopimuksessa korostetaan elintason kohottamisen tärkeyttä sekä todetaan, että elintason kohottaminen edellyttää kansainvälisesti kilpailukykyisiä teollisuutta. Elintason voidaan nähdä koostuvan useista osatekijöistä, joista tavallisimmin mainitaan terveys, ravinto, koulutus, työllisyys ja työolot sekä asunto, vaatetus, viihtyvyys, sosiaaliturva ym. Useat elintasoon vaikuttavista tekijöistä ovat riippuvuussuhteessa teollisuuden taloudelliseen menestymiseen. Valtiovallan toimesta onkin kasvavien julkisten sosiaalimenojen rahoituksesta yhä suurempi osuus siirretty työnantajien kannettaviksi. Tämä osuus, joka v. 1967 oli 31 %, oli v. 1970 jo 40 % ja v. 1971 peräti 46 %. Voidakseen täyttää yhteiskunnan ja muiden eturyhmien yrityksiin kohdistamat vaatimukset on yrityksissä tehokkuuden lisäännyttävä, ts. tuottavuuden on noustava ja kannattavuuden parannuttava ottamalla ergonomia huomioon. Työolosuhteiden järjestelyillä voidaan samalla tukea myös yritysten kilpailukykyä.

Tällä hetkellä ergonomia on siinä määrin muotisana, että varsin monet hyvät asiat halutaan vetää sen piiriin. Siksi on syytä korostaa, että on olemassa melkoinen joukko ergonomiaan liittymättömiä, puhtaasti teknisiä samoin myös yksinomaan työfysiologiaan, työlääketieteeseen sekä työpsykologiaan liittyviä ongelmia. Esim. jonkin koneenosan rakenteen pohtiminen on ongelmana puhtaasti tekninen, jos käyttäjästä ei riipu, millainen osa on koneen käynnin kannalta tarkoituksenmukaisin. Jos sen sijaan perusvaikeutena on koneen osan suunnittelu sellaiseksi, että sen vaihtaminen koneenhoitajan työskentelyä ajatellen helpottuu, on kyseessä ergonominen ongelma. Työnteon motivaatiokysymykset eli työhalun virittämisongelmat ovat yleensä puhtaasti psykologisia, sillä niihin ei sisälly teknistä ongelmaa. Jos asia on yhteydessä myös tekniikkaan, esim. jos lämpötilan vaihtelut tai työskentelyalustan epätarkoituksenmukaisuus vaikuttavat työmotivaatioon, on ongelma luonteeltaan ergonominen. Todella ergonominen ongelma vaatii siis teknikkojen ja biologisten tieteiden edustajien yhteistyöstä aman ongelman ratkaisemiseksi.

Tekniikan nopea kehitys on suuresti muuttanut ihmisen työssään käyttämiä välineitä ja laitteita sekä työympäristöä. Tämä on tilanne myös tekstiiliteollisuudessa, jossa erityisesti viime vuosikymmenen aikana koneiden osuus on voimakkaasti lisääntynyt. Vanhemmissa tehtaissa tehdassalirakenteet rajoittavat koneiden sijoitusta ja työtilojen järjestelyjä, kun sen sijaan uusissa tiloissa ergonomiset näkökohdat on voitu ottaa huomioon jo tehdassuunnittelun vaiheessa. Vanhempien tehdasrakennusten muuntaminen mm. ergonomian vaatimuksia vastaaviksi kohtaa sekä teknisiä että taloudellisia vaikeuksia. Jo näistä syistä tekstiiliteollisuudesta saatu ergonominen kuva on epäyhtenäinen. Kokonaisuutena voidaan kuitenkin sanoa työolosuhteiden jo monessa suhteessa täyttävän varsin korkeat vaatimukset. Eräissä tekstiiliprosessin osissa on erityisongelmana melu ja pöly. Näihin on kiinnitetty ja tullaan kiinnittämään jatkuvasti alan omassa piirissä huomiota, jotta ongelmille löytyisivät tehokkaat ergonomiset ratkaisut.

Työterveyslaitos julkaisi keväällä 1972 työpaikkojen ergonomisia ohjeita sisältävän vihkosen. Siinä selvitetään havainnollisesti, miten eräitä työperäisiä sairauksia on mahdollista välttää. Tämä vihkonen on myös tekstiiliteollisuudessa otettu vastaan suopeasti. Vihkonen tarjoaa asiallisia perusteita työolojen arvostelemiseksi, mutta samalla myös vihjeitä työperusteisten vikojen välttämiseksi, Ergonomia järjetettynä toimintana on Suomessa samoin kuin laajalti Pohjoismaissa edelleen suhteellisen nuorta. Siksi ne monet toimenpiteet, joihin maamme tekstiiliteollisuudessa on rgonomian huomioonottamiseksi ryhdytty, ovat toistaiseksi olleet lähinnä teollisuuden sisäisten tarkastelijoiden havaittavissa. Nämä toimenpiteet ovat kohdistuneet työpaikkaan, työmenetelmään, työvälineisiin ja työympäristöön. Viimeksimainitun osalta on erityisenä pyrkimyksenä sellaisen tehdasilmaston luominen, joka on ihmisen viihtymiselle suotuisa, mutta joka toisaalta tekee myös mahdolliseksi valmistusprosessin edullisen kulun.

Ergonomisen tietouden käytäntöön soveltaminen edellyttää myönteisen asennoitumisen lisäksi myös tutkimusta ja yhteistyöhalua eri osapuolien kesken. Yhteiset tavoitteet taas löytyvät ennen kaikkea koulutuksen kautta. Ergonomiakoulutus on bioteknologian nimellä sisältynyt jo toistakymmentä vuotta tekstiiliteollisuudessa mm. työnopastajien, työnjohtajien ja koulutuspäälliköiden koulutukseen. Kun nyt on ilmeistä, että ergonomia tullaan myös valtakunnallisissa puitteissa ottamaan järjestelmällisen koulutuksen kohteeksi, saataneen tekstiiliteollisuudenkin käyttöön tehostettua koulutusapua. Näin luodaan entistä paremmat edellytykset ergonomian käytännölliselle etenemiselle tekstiiliteollisuudessa.

Tekstiiliviennin suuntautuminen
Textilexportens inriktning
Regional distribution of textile exports

1971 (1970)

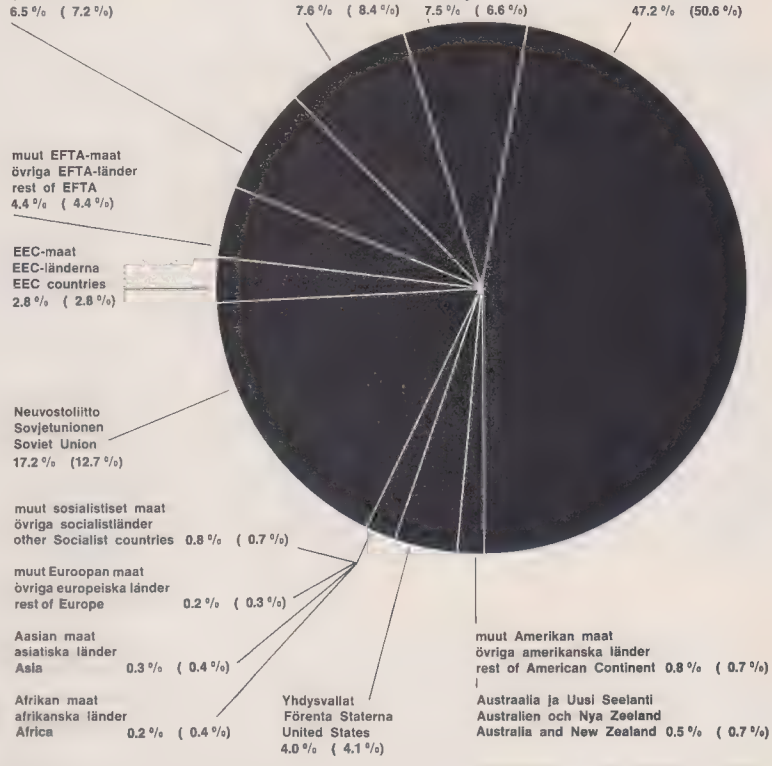

Hintakehitys (kuluttajan hintaindeksin mukaan)
Prisutveckling (enligt konsumentprisindex)
Price development (consumer price index)
(X—XII/1957 = 100)

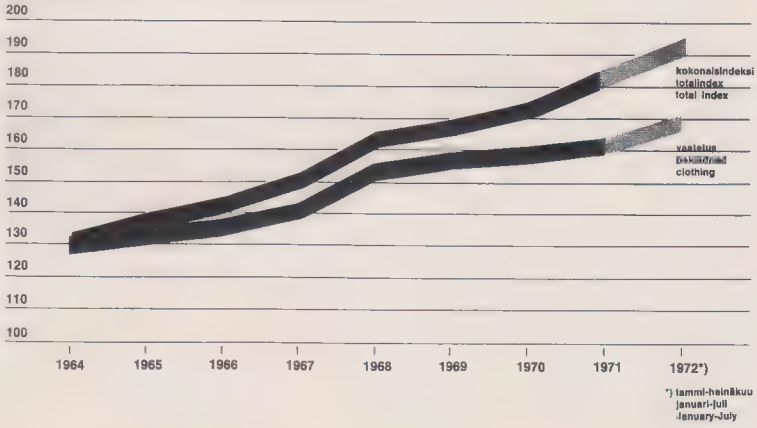

Tekstiiliteollisuus kansantalouden osana
Textilindustrins andel i nationalhushållningen
Textile industry in the national economy
1971

Tekstiiliteollisuuden osuus koko tehdasteollisuuden työvoimasta Textilindustrins andel av hela fabriksindustrins arbetskraft Employees in textile industry of all manufacturing industry	Tekstiiliteollisuuden osuus koko tehdasteollisuuden tuotannon arvosta Textilindustrins andel av produktionsvärdet för hela fabriksindustrin Gross value of production — textile industry % of all manufacturing industry	Jalostusarvon osuus tuotannon bruttoarvosta Förädlingsvärdets andel av produktionens bruttovärde Value added of gross value	
		tekstiili-teollisuudessa i textilindustrin in textile industry	koko tehdasteolli-suudessa i hela fabriksindustrin in all manufactu-ring industry
6.0 %	4.0 %	39.5 %	35.0 %

Tekniikan läpimurtoa

Tampella toimittaa uudentyyppisen kartonginvalmistusyksikön Skotlantiin

Monivaiheisen ja sitkeän kehitystyön jälkeen on ensimmäinen Tampellan kehittämä nk. Arcu-Forma arkinmuodostusyksikkö myyty Davidson Radcliffe -yhtymälle sijoitettavaksi Aberdeeniin, Skotlantiin, kertoi Tampellan konepajan tuotekehittelyn johtaja dipl.ins. Erik N y k o p p.

Arcu-Forma, jonka nimike juontuu latinankielestä ja hieman muunnettuna tarkoittaa muodostumista kaarevalla pinnalla, tekee sille tulevan kuitumassan paperiksi tai kartonginkerrokseksi. Tätä käsitellään sitten edelleen mm. puristamalla ja kuivaamalla tunnetulla tavalla. Skotlantiin menevä yksikkö asennetaan heinäkuussa 1973 nopean monikerroskartonkikoneen viiraosalle. Koneen huippunopeus on 450 metriä minuutissa ja valmiin radan leveys 3 m.

Arcu-Forma -idea syntyi melko täsmälleen neljä vuotta sitten. Tällöin ryhdyttiin, määrättyjen esitutkimuksien jälkeen, suunnittelemaan koekonetta. Koekone käynnistettiin 14 kuukautta myöhemmin suhteellisen vaatimattomalla nopeudella 250 metriä minuutissa. Tämän jälkeen koneella on tapahtunut paljon kehitystä ja nykyinen malli muistuttaa alkuperäistä vain pääkohdiltaan. Nopeudessa on päästy aina 1000 metriin minuutissa, vaikkakin pääsovellutuskohteina Arcu-Formaa kehitettäessä käytettyjen kartonkikoneiden huippunopeudet yltävätkin vain korkeintaan puoleen edellä mainitusta nopeudesta. Verrattuna muihin kartonginvalmistusyksikköihin voidaan tasainen ja hyvin muodostunut rata valmistaa tuotannon ollessa huomattavan suuri. Lisäetuina ovat helppokäyttöisyys ja pienet tilatarpeet.

Johtaja Nykopp uskoo, että tämä ensimmäinen Arcu-Forma erinomaisine suorituskykyineen siirtää määrättyjen monikerroskartonkilaatujen valmistuksen uuteen aikakauteen.

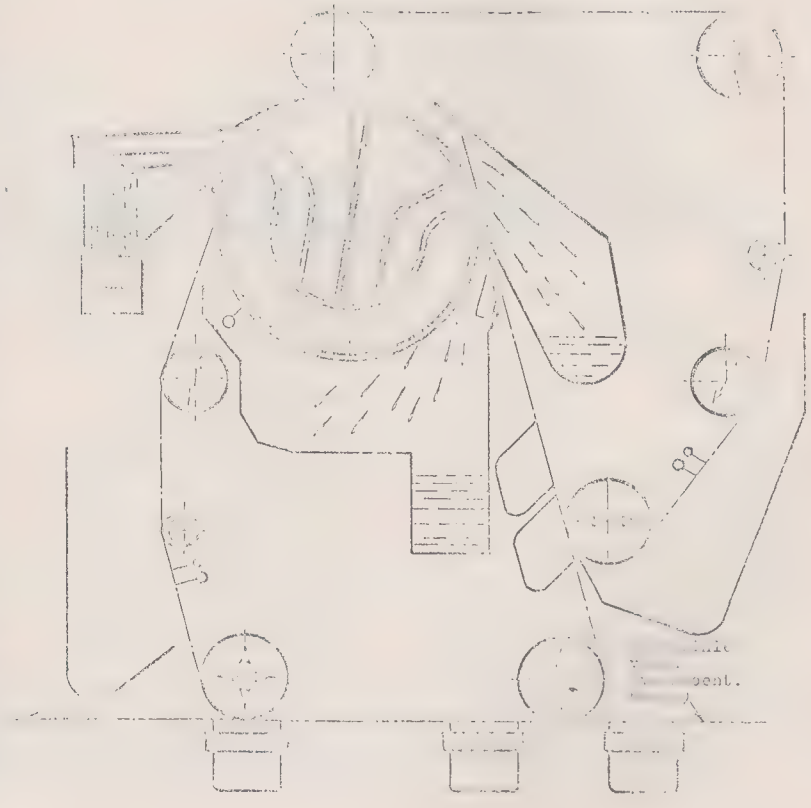

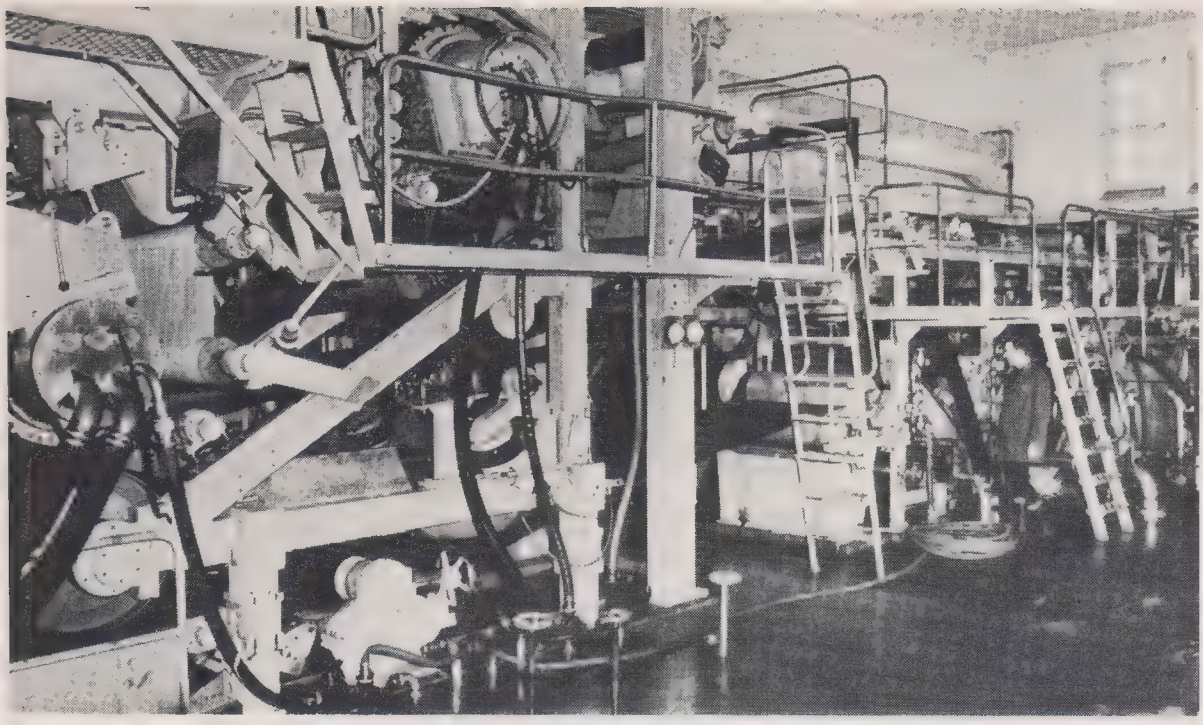

Vasemmalla Arcu-Forma -koekone Tampellan konepajan koeasemalla Inkeroisissa. Tällä koneella suoritettiin myös Vacuum Former -toisioyksikön kehittämiseen liittyneet kokeet.

Toinenkin Former-prototyyppi myyty

Joulun ja uuden vuoden välillä myytiin yksi tuotekehittelymme uusimpia saavutuksia — nk Vacuum Former — toisioyksikkö W Hamburger Papierille, joka sijaitsee Wienin lähellä Itävallassa.

Kysymyksessä on uusi laajakäyttöinen muunnelma jo tunnetusta ja usealla tehtaalla käytössä olevasta Vacuum Formeristamme. Tämä arkinmuodostaja soveltuu esim. linerkartongin ja monikerroskartonkilaatujen valmistukseen, mutta on suorituskyvyiltään em Arcu-Formaa vaatimattomampi. Sen edut normaaliin Vacuum Formeriimme verrattuina ovat:

— kerrokset kerätään huovan tai viiran päälle eikä nostohuovan alle

— tuotantokyky on n 20 % suurempi

— maksiminopeus on suurempi

— jokainen kerros on helposti nähtävissä

— pitkäikäisiä muoviviiroja voidaan käyttää

— viiraa vaihdettaessa lieriötä

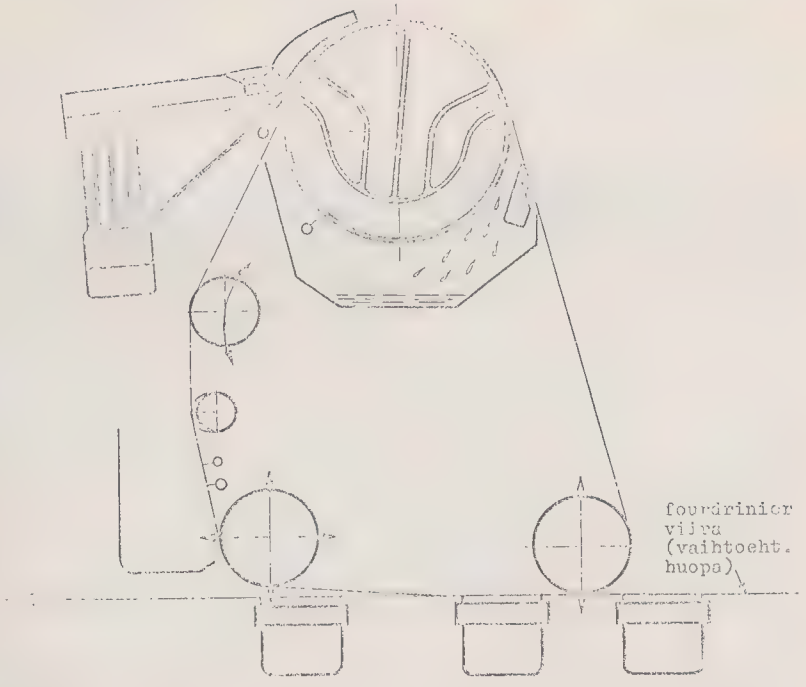

ei tarvitse poistaa, vaan se ulokekannatetaan (kantileveerataan)

— esipuristinosa yksinkertaistuu

Toimitettava prototyyppi sijoitetaan jo olemassaolevalle tavanomaiselle viiraosalle valmistamaan osittain jätepaperipohjaisen flutingin toisen kerroksen ja testlinerin sulfaattipintakerroksen. Koneen viiran leveys on 2,64 metriä ja huippunopeus 300 m/min. Toimitus tapahtuu elokuussa 1973.

Uusi Vacuum Former-toisioyksikkömme tullee useissa tapauksissa korvaamaan edeltäjänsä nimenomaan uusien koneiden toimitusten yhteydessä.

Jäähyväisten aika

Oy Tampella Ab:n johtokunnan puheenjohtaja toimitusjohtaja vuorineuvos Johan Nykopp siirtyi vuodenvaihteessa eläkkeelle 11 vuotta kestäneen toimikautensa jälkeen.

Ennen vuodenvaihdetta järjestettiin eläkkeelle siirtymisen merkeissä kolme tilaisuutta: ensimmäisenä kahvitilaisuus pääkonttorissa joulukuun 22. päivänä, suurempi tilaisuus Grand Hotel Tammerissa joulukuun 27. päivänä ja samanlainen tilaisuus Inkeroisissa joulukuun 28. päivänä. Näistä tilaisuuksista kertovat enemmän tämän aukeaman kuvat ja teksti.

Tampereella

Etulinjassa ja taustavoimana

Varatoimitusjohtaja Forss puhui näin:

Olemme tänään kokoontuneet tänne Hotelli Tammeriin osoittaaksemme arvonantoamme ja viettämään juhlahetkeä vuorineuvos Nykoppin kunniaksi.

Suoritettuaan opintonsa vuorineuvos Nykopp antautui ensin diplomaattiuralle ja ensimmäiset tehtävät olivat suuressa naapurimaassamme idässä varakonsulina Leningradissa ja lähetystöneuvoksena Moskovassa. Kokemuksensa ja kielitaitonsa ansiosta hän joutui osallistumaan edustajana Suomen valtuuskunnassa sekä talvisodan että jatkosodan vaikeihin aseleponeuvotteluihin Moskovassa. Oltuaan sodan jälkeen alussa Ulkoasiainministeriön palveluksessa kauppapoliittisen osaston osastopäällikkönä vuorineuvoksemme joutui suuntaamaan matkaansa länteen Washingtoniin, missä hän edusti maatamme suurlähettiläänä. Hänen diplomaattiuransa päättyi tähän, koska Suomessa odottivat tärkeimmät tehtävät, ja niin Johan Nykopp oli Työnantajain Keskusliiton toimitusjohtajana vuodesta 1958 vuoteen 1961.

Tämän yli 30 vuotta kestäneen kauden aikana vuorineuvos Nykopp sai tilaisuuden seurata maailman ja maamme ratkaisevimpia tapahtumia niin sanoakseni etupenkiltä ja joutui näin kokemaan ja oppimaan enemmän kuin moni muu maassamme. Nämä kokemukset asetettiin meidän tampellalaisten käyttöön ja hyödyksi kun Johan Nykopp siirtyi Tampellan palvelukseen v 1962 ensin toimitusjohtajaksi ja myöhemmin vuodesta 1969 myös johtokunnan puheenjohtajaksi.

Geologin silmillä on 11 vuotta pisara meressä, historiantutkijalla vain lyhyt ajanjakso, mutta varttuneen miehen elämässä se on paljon

Yhteisessä kahvipöydässä istuvat rouva Kerttu Särkilahden kanssa eläkeläiset tuomari Furuhjelm ja vuorineuvos Nykopp. Tämä tilaisuus pidettiin pääkonttorissa joulukuun 22. päivänä.

Yhtiön henkilökunnan puolesta tervehtivät vuorineuvos Nykoppia kuvamme lähetystö. Siinä vasemmalta työntekijöiden edustajat Pertti Lahtinen ja Pertti Uski, puhumassa teknisten edustaja Timo Maso, seuraava työntekijöiden Pentti Koivisto, sitten teknisten Markus Kammiovirta, konttorihenkilökunnan Aira Aura ja konepajan pääluottamusmies Matti Jokela, jonka olkapään takaa näkyvät yhtiön lääkärin Erkki Rintalan kasvot.

ja varsinkin kun tiedämme miten tapahtumarikasta tämä aika on ollut. Vuoden 1962 alusta vuoteen 1972 on Tampellan liikevaihto kasvanut yli kolmenkertaiseksi. Tähän sisältyy Tampellalle virstanpylväitä kuten Inkeroisten uusi kartonkitehdas, Inkeroisten höyryvoimakeskus, Eklöfin tehtaitten liittäminen Tampellaan ja niiden modernisointi, muoviteollisuuden aloittaminen ja laajentaminen, tekstiilitehtaitten jatkuva modernisointi ja uuden peitetehtaan rakentaminen, konepajan Messukylän tehtaitten ja kantatehtaan laajentaminen, valimon kapasiteetin lisääminen ja vielä Myllypuron tehtaan rakentaminen. Näistä hankkeista tosin osa oli jo pantu alulle ennen vuorineuvos Nykoppin Tampellaan tuloa, mutta ne ehtivät toteutumisvaiheisiinsa hänen toimitusjohtajakautensa aikana. Tärkeimmistä asuntopoliittisista ratkaisuista mainittakoon Saukonmäen rakennusvaiheen loppuunsaattaminen ja uuden aloittaminen Masuunimäellä. Urheilutoiminta on myös ollut vuorineuvoksemme sydäntä lähellä. Tennispelaajilla on hänessä ollut kova vastustaja ja tennisharrastus on kovasti kasvanut. Myös jalkapalloilijat ja pesäpalloilijat ovat päässeet hyvään alkuun hänen myötävaikutuksellaan. Ulkomailla on Tampellan nimi piirretty maailman kartalle — siitä kertovat muun muassa sellaiset nimet kuin Tampella Espanola, Pineville, Kitimat ja Dantam Dug.

Toimintaa ja pirskettä on ollut 11 vuoden aikana ja johtavana hahmona — joskus aivan etulinjassa, joskus enemmän taustavoimana on ollut vuorineuvos Nykopp. Ennakkoluuloton usko tulevaisuuteen yhdessä pitkäaikaisen elämänkokemuksen kanssa ovat vaikuttaneet näitten päätösten nopeaan ja määrätietoiseen toteuttamiseen.

On kylvetty monta siementä ja kukoistamisen saavuttaminen vie ehkä vielä aikaa, mutta meidän tampellalaisten, jotka jatkamme tätä työtä, tehtävänä on hoitaa leiviskämme sillä tavalla, että siemenistä kasvaa voimakkaita puita.

Henkilökohtaisesti olen todennut, että kun on ollut pulmia ja vaikeita ratkaisuja, niin vuorineuvos on aina ollut valmis antamaan neuvoja ja ottamaan raskaimman vastuun itsensä kannettavaksi. On ollut helppoa työskennellä sellaisen johtajan alaisena, jolla tinkimätön oikeudenmukaisuus ja rehtiys ovat olleet johtolankana kaikissa päätöksissä. Olen varma siitä, että kaikki työtoverini voivat yhtyä tähän.

Pietari Brahe lausui aikoinaan luopuessaan tärkeistä tehtävistä maamme hyväksi: "maa oli minuun ja minä maahan tyytyväinen". Minä toivon, että Sinulla on samankaltaisia ajatuksia mielessäsi nyt kun Sinä jätät aktiivisen työelämän Tampellan palveluksessa.

Me Sinun lähimmät työtoverisi toivotamme Sinulle tämän kovan 11 vuotta kestäneen hyvin suoritetun loppukirin johdosta todella ansaittua Otium cum dignitate.

Voimakkaan muutoksen aikaa

Henkilökunnan edustajana Tampereella puhui teknikko Timo Maso. Hänen puheensa kuului:

Vasta ilmestyneessä "Tampella tänään" -lehdessä olette jäähyväiskirjoituksessanne todennut, että tampellalaista mittapuuta käyttäen vuosikymmenen pituinen palvelusaika ei vallan mittava ole. Meillähän huomattavasti pidemmät työsuhteet ovat tuiki tavallisia. Kun on kysymys yrityksen vastuunalaisimman tehtävän hoitamisesta, ei ajanjakson pituus toki ole ratkaiseva. Olennaista on, mitä tuo ajanjakso on yhtiölle kokonaisuudessaan merkinnyt.

Kun olen saanut luottamustehtävän esittää henkilökunnan tervehdyksen eroavalle toimitusjohtajalle, on luonnollista, että kiinnitän ennen muuta huomiota siihen, millaisena henkilökunta on menneen ajan nähnyt.

On ehkä sattuma, että vuorineuvos Nykoppin kausi Tampellassa osuu likipitäen samaksi ajanjaksoksi, jona työntekijöiden ja toimihenkilöiden asemaa ja sosiaalista turvallisuutta on voimakkaasti parannettu sekä lainsäädäntöteitse että työehtosopimuksin. Tyydyn viittaamaan tänä aikana toteutettuihin työeläke- ja työaikalainsäädäntöön

sekä niihin lukuisiin työmarkkinoiden keskusjärjestöjen välisiin sopimuksiin, jotka ovat lyhyessä ajassa ratkaisevasti muuttaneet työelämän kuvaa. Toisaalta tiedämme, että vuorineuvos Nykopp on eri työmarkkinajärjestöjen hallintoelimissä omalta kohdaltaan ollut vaikuttamassa nykyaikaisen työmarkkina- ja työsuhdepolitiikan läpimurtoon. Tällä muutosprosessilla on ollut suora heijastus myös Tampellan arkipäivään. Voidaan ehkä väittää, että mahdollisuuksien tarjonta järjestöiltä yrityksille on ollut niin runsasta, ettemme täällä Tampellassa vielä ole voineet siitä kaikkea mahdollista irti saada. On kuitenkin selvää, että ilman selkeästi etenevää työmarkkinajärjestöpolitiikkaa ei uudistusten toteuttaminen yritystasolla ole vallan helppoa.

Alussa mainitsemassani jäähyväiskirjoituksessa todetaan niin ikään, että kulunut vuosikymmen on ollut Tampellassa voimakkaan rakentamisen aikaa. Me tiedämme, että tämänkaltaisessa uudistamisessa yrityksen toimitusjohtajan panos useimmiten on ratkaiseva. Me tampellalaiset olemme käsittääkseni yhtä mieltä siitä, että ainoastaan voimakas uudistaminen voi turvata yrityksen tulevaisuuden siten, että se voi tarjota myös henkilökunnalle jatkuvuuden ja turvallisuuden tunteen.

Lainopin kand. Olof Furuhjelm pääkonttorista siirtyi niinikään eläkkeelle viime vuoden lopussa palveltuaan yhtiötämme yhteensä 26 vuotta — ensiksi konepajalla 7 vuotta ja senjälkeen pääkonttorissa vuodesta 1953.

Pääluottamusmies Matti Jokela ja vuorineuvos keskustelevat ilmeisesti tärkeistä asioista.

Niinkin suuressa yrityksessä kuin Tampella useimmat näkevät toimitusjohtajan varsin etäisenä, ehkä jossain määrin vieraanakin henkilöhahmona. Luulen kuitenkin tulkitsevani yleisen tampellalaisnäkemyksen jos totean, että vuorineuvos Nykoppin työtä Tampellassa on osattu oikein arvostaa. Liioin ei tampellalaistenkaan piirissä ole unohdettu niitä palveluksia, joita toimitusjohtajamme on maallemme suorittanut sekä supervaltojen pääkaupungeissa että monissa muissa paikoissa.

Yhtiömme Tampereen tehtaitten työntekijöiden ja toimihenkilöiden puolesta esitän Teille herra toimitusjohtaja kiitoksemme kuluneesta vuosikymmenestä samalla uskoen, että Teillä nyt on edessänne hyvin ansaitut elämäntäyteiset ja onnelliset eläkevuodet.

Inkeroisissa

'Maalit ratkaisevat'

Johtaja Heikki A. Klemetin puhe:

Olette ollut yhtiömme toimitusjohtajana 11 vuotta. Näiden vuosien aikana yhtiömme elämässä on tapahtunut paljon ja monta merkittävää askelta on otettu. Metsäteollisuussektorissa on toimikautenanne syntynyt Inkeroisiin uusi kartonkitehdas ja lukuisia tuotannon laajennuksia sekä perusparannuksia on tehty. Samoin on luotu edellytykset tulevalle toiminnalle laajentamalla Inkeroisten höyryvoimalaa. Useimpien näiden tapahtumien lyhytjänteinen tulos on jo näkyvissä. Pitkäjänteiset vaikutukset ovat nähtävissä vasta vuosien kuluttua. Olette myös aktiivisesti ollut kansainvälistämässä toimintaamme, nimenomaan metsäteollisuussektorilla. Monet vaikeat vaiheet on jouduttu läpikäymään ja osalta tulokset ovat nähtävissä kun taas osalta tulevaisuus osoittaa onko osuttu oikeaan vai ei. En lähde numeroin valaisemaan kehitystä, ovathan ne muissa yhteyksissä saatavissa. Toisaalta laitokset ja numerot ovat kuollutta materiaalia; niihin puhaltavat hengen ja toiminnan vasta ne ihmiset, jotka laitoksia käyttävät ja niissä toimivat.

Johtajuudella on monta särmää ja johtajuutta voi tarkastella useasta kulmasta. On rakennettu teorioita ja varmaan rakennetaan siitä, miten on johdettava, mitä kriteerejä on käytettävä, miten valtaa ja vastuuta delegoitava, miten suoritus arvosteltava ja palkittava. Jälleen puhumme kuolleesta kirjaimesta — ellei kaiken takana ole ihminen, hänen luonteensa, tyylinsä ja tapansa, hänen hyvät ja huonot puolensa, avunsa ja esteensä.

Teidän pitkä elämänkaarenne, sen monivivahteiset tapahtumat ja myötäsyntyiset luonteenominaisuussuutenne, ovat rakentaneet Teistä johtajapersoonallisuuden, jossa olemme oppineet näkemään loogisen kirkkaan päättelykyvyn, muodoista vapaan asioiden käsittelytavan, rehellisyyden niin itselleen kuin muillekin, kyvyn delegoida vastuuta ja valtuuksia, kyvyn nähdä oleellinen ja jättää epäoleellinen sivuun. Tämä kaikki on kannustanut alaisianne yrittämään parastaan kykyjensä mukaan. Tekevälle sattuu ja tapahttuu hyvää, parempaa ja huonoa. Oma sanontanne asiasta kuuluu: "Maalit ratkaisevat".

Maalien syntymiseen on tarvittu ja tullaan aina tarvitsemaan pelivälineet ja pelaajat, mutta pelaajien taito ja ennen kaikkea joukkueen yhteishenki ratkaisee. Teillä on ollut kyky toimia joukkueen kapteenina, joka innostaa ja kannustaa. Lisäksi Te olette myös huolehtinut kunnon pelivälineistä.

Jos alainen kiittää esimiestään, kiittää hän saamistaan selvistä ja ripeistä päätöksistä, hyvistä neuvoista ja kokemuksien siirrosta alaisen käytettäväksi, mutta ennen kaikkea hän kiittää mahdollisuudesta saada itsenäisesti toimia ja kehittää kykyjään. Juuri tällainen esimies Te olette ollut suoranaisille alaisillenne ja tämä henki on levinnyt edelleen organisaation eri portaisiin.

Kiistämätön tosiasia on se, että pojasta polvi muuttuu myös johtamisessa ja johtamistavoissa. Uutta tulee jatkuvasti kuvaan ja sovellettavaksi. Teillä on ollut kyky omaksua uusi ja siinä oleellinen — kenties juuri vaiherikkaan elämänne koulimana — ja olette varauksettomasti tukeneet perusteltuja uudistuksia.

Kykynne on huomattu myös järjestötasolla kansainvälisessäkin kanssakäymisessä. Nämä ovat henkilökohtaista tunnustusta, sillä niin merkittävä näissä yhteyksissä ei yhtiömme ole ollut.

Haluan metsäteollisuuden puolesta kiittää Teitä käsiimme antamistanne aseista, hyvästä johtajuudesta ja yhteishengestä sekä siitä, että olette nähnyt kuvassa ihmisen eikä vain rahaa, rattaita ja pyöriä.

De facto vaihdatte tittelinne vuorineuvoksesta oloneuvokseksi. Uskon, että mielellänne siirrätte kantamanne raskaan vastuun nuoremmille hartioille. Toivon, että saisimme jatkossakin käyttää kokemuksianne toiminnassamme.

Yhtiömme metsäteollisuuden johtaja Heikki A. Klemetti puhumassa vuorineuvokselle.

Erään uuden seikan tapaatte. Te, joka aina olette ollut valmiina käyttämään aikaanne muiden palvelukseen, satte sen nyt täysin omaan käyttöönne. Uskon, että Teille koituu siitä iloa ja virkistystä. Voitte silmätä taaksenne ja todeta, että joskaan rakentamanne tie ei aina ole ollut sileä ja kivetön, on se nyt kuitenkin leveämpi, vankempi ja paremmin viitoitettu.

Mies lähtee, jälki jää

Ylityönjohtaja Matti Nykänen lausui puheessaan seuraavaa:

Kun mies lähtee — jotain aina jää hänen jälkeensä — sinne jää mie-

Vuorineuvos pitää kädessään metsäteollisuuden henkilökunnalta saamaansa ja Inkeroisten tehtaitten pajalla taottua maljakkoa. Sen ovat hänelle juuri ojentaneet henkilökunnan edustajina pääluottamusmies Taisto Värrälä Heinolan tehtailta, paikallisjohtaja Lj. Lindroos Porvoon tehtailta, ylityönjohtaja Matti Nykänen Inkeroisten tehtailta (hän puhui) ja merkonomi Maija-Liisa Loponen niinikään Inkeroisten tehtailta.

hen tarmokkuuden, miehen persoonallisuuden leima.

Jotta me täysin toisiamme ymmärtäisimme, on todettava, että olemme tänään kokoontuneina yhteen Tampellan metsäteollisuuden pisteeseen. Pisteeseen, jossa on jo 100 vuotta ollut teollista toimintaa puuraaka-aineen jalostamiseksi, jossa on tehty työtä miespolvien ajat juuri koskaan "isäntää" näkemättä, kätensä painon aina tuntien. Kuin torpparit konsanaan — vuokrapäivät aina uskollisesti maksaen.

Kun mies lähtee jotain aina jää hänen jälkeensä. Ollakseen rehellinen itselleen — voidakseen tyytyväisenä poistua, — hän mittailee jälkiensä syvyyttä. Arvostellen itseään, asettaen tosiasiat oikeille paikoilleen, tunnustaen virheensä, nauttien tuloksellisista ratkaisuistaan.

Ollaan tilanteessa, jossa voi vapaasti selata muistojen, elämän taistelun albumia. Kun vain muistaa sen tosiasian, että yksi ihminen on sittenkin voimaton, jos vastassa on ei yksinomaan kotimaan vaan koko maailman talouselämän lait kaikkine suhdanteineen. On hyviä, esimerkiksi teollisuudelle suotuisia nousukausia, joita on aina seurannut ja aina seuraa lievempi tai voimakkaampi laskukausi, eikä kukaan yksin eikä mikään ryhmittymä vielä tähän mennessä ole pystynyt näitä vaihteluja poistamaan. Kysymys on vain siinä, kuka ne on pystyssä seissyt ja kyennyt niistä vielä oppia ottamaan. Oppia ja taitoa, jota tässä eripuraisessa maailmassa tarvitaan.

Voimme katsoa vain tätä omaa Tampellaamme, jonka ohjakset ovat pitkään olleet voimakkaassa puristuksessanne tuottavan, taloudellisen tien etsimiseksi. On metalli, jonka edellytykset kehitykseen on varmistettava. On metsäteollisuus, joka pitkäaikaisesta torppariasemastaan johtuen aina väittää olevansa vain antavana puolena. Onko näin vai ei? Mutta ohjaksia pitelevän käsissä jokainen nykäisy rasittaa.

Metsäteollisuuden on kuitenkin todettava, että pitkän ja taitavan toimikautenne aikana kehitystä on tapahtunut ja että metsäteollisuuden edustus Tampellan hallinnossa on kehittynyt meitä tyydyttävällä tavalla.

Tämän ja kehittyneen tietoliikenteen johdosta voimme vakuuttunein mielin katsoa tulevaisuuteen uskossa, että pitkäaikainen torpparikautemme on loppuvaiheessaan ja tämä on yksi erittäin arvokas jälki monista ratkaisevista päätöksistänne.

Vuorineuvos Johan Nykopp!
Suuren kunnian saaneena minulla on ilo saattaa Teille Oy Tampella Ab:n metsäteollisuuden kaikkien henkilöstöryhmien puolesta lämpimien kiitosten kera tämä pieni ja vaatimaton metsäteollisuuden muistolahja, joka näin ensisilmäyksellä katsottuna viittaa niin kovasti metalliin ja kyllähän se metallia onkin, metallia metsäteollisuuden lahjana ilman mitään sivuajatuksia. Tämä on kumminkin kehitetty metsäteollisuuden omassa piirissä ja olin näkevinäni tämän taideteoksen henkilökohtaisen valmistajankin täällä läsnäolevien joukossa.

Näissä merkeissä puuttumatta tarkemmin monipuolisiin tehtäviinne ja arvokkaisiin saavutuksiinne pitkän ja erittäin vaiherikkaan työpäivänne aikana Oy Tampella Ab:n metsäteollisuus täällä olevien eri henkilöstöryhmien kautta esittää vilpittömät kiitokset menneestä sekä toivottaa sydämellisesti onnea nyt muuttuvalle tulevaisuudellenne.

Toimitusjohtaja varatuomari Nils G Grotenfelt 50-vuotias

Huhtikuun 10 päivänä tänä vuonna täyttää 50 vuotta yhtiömme johtokunnan puheenjohtaja toimitusjohtaja varatuomari Nils G Grotenfelt.

Toimitusjohtaja Grotenfelt on syntynyt Juvalla. Hän on tullut ylioppilaaksi v. 1941, valmistunut lainopin kandidaatiksi v. 1949 ja saanut varatuomarin arvon v. 1951. Suomen Paperitehtaitten Yhdistyksessä hän toimi prokuristina vv. 1945—55 ja Kaukomarkkinat Oy:ssä vientipäällikkönä vv. 1955—58. Hänet kutsuttiin takaisin Suomen Paperitehtaitten Yhdistyksen apulaisjohtajaksi v. 1958 ja nimitettiin v. 1966 paino- ja kirjoituspaperilaatuja markkinoivan III osaston toimitusjohtajaksi ja samalla yhdistyksen johtokunnan jäseneksi sekä v. 1969 johtokunnan puheenjohtajaksi ja yhdistyksen korkeimmaksi toimeenpanevaksi johtajaksi.

Hän omistaa ja viljelee Wehmaan kartanon sukutilaa Juvalla.

Oy Tampella Ab:n johtokunnan puheenjohtajan ja yhtiön toimitusjohtajan tehtävät hän vastaanotti kuluvan vuoden alusta.

Vienti työllistäjänä

Maamme kokonaistuotannosta vietiin 1960-luvulla ulkomaille keskimäärin 23 %. Luku on kansainvälisesti katsoen korkea, mutta monessa suhteellisen pienessä maassa vastaava osuus nousee vieläkin suuremmaksi. Esim. Tanskan, Norjan, Belgian ja Hollannin vienti on suhteellisesti laajempaa kuin Suomen. Viennin merkitys tuotannolle, tulonmuodostukselle, kulutukselle ja työllisyydelle on siten näissä maissa vielä suurempi kuin meillä. Seuraavassa pyritään selvittämään erityisesti vientimme työllistävää vaikutusta.

Vienti työllistää yli 300 000 suomalaista

Työvoiman määrä on Suomessa nykyisin noin 2,2 milj. henkilöä. On luonnollisesti mahdotonta täsmällisesti arvioida, kuinka moni tästä joukosta valmistaa tai markkinoi vientituotteita tai muuten osallistuu työpanoksellaan vientimme edistämiseen. Yksittäisenkin vientiä harjoittavan yrityksen osalta on usein vaikea selvittää, montako työntekijää nimenomaan vienti työllistää. Kun lisäksi otetaan huomioon, että vienti mm. alihankintojen ansiosta usein lisää tuotantoa ja työllisyyttä muilla aloilla, jotka eivät suoranaisesti harjoita vientiä, arviointi vaikeutuu edelleen. Viennin työllistävä vaikutus on kuitenkin likimäärin laskettavissa eräiden olettamusten turvin.

Vientituotteiden valmistukseen tarvitaan Suomessa yleensä runsaasti tuontitavaroita, kuten raaka-aineita, koneiden osia ja laitteita. Erään tutkimuksen mukaan näiden osuus vientituotteiden hinnasta on keskimäärin noin 16 %. Sadan markan vientitulosta menee siis 16 markkaa ulkomaille ja 84 markkaa jää kotimaahan.

Suomen tavaravienti ulkomaille oli vuonna 1971 arvoltaan 9 897 milj. mk. Kun tästä ns. bruttoviennistä vähennetään mainittu tuontitavaroiden osuus (16 % viennistä), vuoden 1971 nettovienniksi jää noin 8 300 milj. mk. Nettovienti ilmoittaa, missä määrin vienti aikaansaa tuloja kotimaassa.

Suomen viennistä on teollisuustuotteita noin 96 %. Viennin työllistävä vaikutus kohdistuu näin ollen lähinnä teollisuuteen ja vasta toissijaisesti muihin elinkeinoihin. Käytännössä on kuitenkin mahdotonta erottaa, kuinka paljon vienti työllistää ihmisiä juuri teollisuudessa ja miten paljon muilla aloilla, kuten metsätaloudessa, liikenteessä jne.

Seuraava arvio viennin työllistävästä vaikutuksesta perustuu laskelmiin tuotannon keskimääräisestä jalostusarvosta työntekijää kohti. Kuten edellä mainittiin, lähes koko Suomen vienti on peräisin teollisuudesta, ja sen tuotannon jalostusarvo oli vuonna 1971 lähes 27 000 mk työntekijää kohti. Tilastojen puutteellisuuden vuoksi vastaavaa tietoa ei ole luotettavana saatavissa muilta vientiin liittyviltä aloilta, esim. metsätaloudesta, joten mainitun arvon on katsottu soveltuvan koko vientituotantoa koskeviin laskelmiin. Kun jalostusarvo työntekijää kohti on muilla aloilla ilmeisesti pienempi kuin teollisuudessa, tullaan näillä perusteilla kuitenkin todennäköisesti hieman liian alhaiseen lopputulokseen.

Kuinka moni suomalainen on saanut työpaikan viennin ansiosta? Kun edellä mainittu nettovienti jaetaan vientituotannon keskimääräisellä jalostusarvolla työntekijää kohti, päädytään siihen, että vienti työllisti vuonna 1971 noin 310 000 suomalaista. Siten koko työvoimasta lähes 14 % osallistui vientituotantoon. Perheenjäsenet mukaanlukien noin 900 000 suomalaista saa toimeentulonsa viennistä.

Neljä maata avainasemassa

Kiinnostavaa on myös tutkia, millainen työllistävä vaikutus eri mailla on viennin välityksellä kansantaloudellemme. Tämän arvioimiseksi edellä mainittu viennin työllistävä kokonaisvaikutus on jaettu eri maiden kesken.

Laskelmissa on oletettu edellä mainittu netto- ja bruttoviennin suhde kunkin maan osalta samaksi kuin viennissämme keskimäärin. Todellisuudessa asianlaita ei ole aivan näin, vaan nettovienti niihin maihin, joista tuomme runsaasti raaka-aineita ym. tuotantotarvikkeita, on keskimääräistä vähäisempi. Tällainen on tilanne ilmeisesti mm. Länsi-Saksan kaupassa.

Korostettakoon myös, että jalostusarvot työntekijää kohti vaihtelevat huomattavasti vientiteollisuuden eri aloilla. Niinpä paperiteollisuudessa tuotannon jalostusarvo työntekijää kohti on noin 50 % suurempi kuin koko teollisuudessa keskimäärin. Metalli- sekä tekstiili- ja vaatetusteollisuudessa, joiden tuotannosta vienti kattaa myös huomattavan osan, vastaava arvo on sen sijaan suhteellisen alhainen Tämän vuoksi sellaisen viennin, jonka jalostusarvo on korkea, työllistävä vaikutus saattaa jäädä verraten vähäiseksi.

Suurin työllistävä vaikutus oli vuonna 1971 viennillä Ruotsiin. Se työllisti noin 56 000 henkilöä. Vientitulojen perusteella selvästi suurin vientimaa Englanti tarjosi viennin rakenteesta johtuen hieman pienemmälle määrälle eli noin 54 000 suomalaiselle työpaikan. Vienti Neuvostoliittoon turvasi noin 32 000:n ja myynnit Länsi-Saksaan noin 28 000 henkilön työllisyyden. Vientimme Yhdysvaltoihin ylläpiti noin 14 000 sekä toimitukset Norjaan, Tanskaan, Hollantiin ja Ranskaan yli 10 000 työpaikkaa.

Vienti nykyiseen EFTA:an työllistää lähes 150 000 suomalaista. Jos Englanti ja Tanska liittyvät vuoden 1973 alusta EEC-hen, vienti tynkä-EFTA:an ylläpitää enää hieman yli 65 000 henkilön työllisyyden. Vienti nykyiseen EEC:hen tarjoaa Suomessa hieman yli 60 000 työpaikkaa, mutta EEC:n laajetessa luku nousisi noin 145 000:een. SEV-maihin vietävien tavaroiden valmistus työllistää yli 40 000 suomalaista.

Puuta jalostavan teollisuuden ja metallien perusteollisuuden työllisyydelle vienti EEC:hen merkitsee erittäin paljon. Muulle metalliteollisuudelle taas vienti SEV-maihin on tärkeä. EFTA-viennin ja erityisesti Ruotsin ostokykyisten markkinoiden turvin kulutustavarateollisuudessa sekä osassa metalliteollisuutta on avautunut runsaasti työpaikkoja.

Edellä on selvitetty viennin vaikutusta lähinnä maamme työllisyyteen. Viennillä on tämän lisäksi tärkeä merkitys myös tulonmuodostuksen ja kulutuksen kannalta. Erään tutkimuksen mukaan vientitulot muodostavat välittömästi 17 % ja kerrannaisvaikutuksetkin huomioon ottaen 33 % kaikista tuloista. Joka kolmas markka tulee Suomen kansantalouteen siten viennistä. Välittömistä vientituloista kuluttajien arvioidaan saavan 59 %, valtion 8 % ja yrittäjien 17 %. Loput 16 % käytetään ulkomailta tuotujen viennissä tarvittavien tavaroiden maksamiseen. Viennin vaikutukset tunnetaan siten työllisyyden ohella myös monilla muilla alueilla.

Riippuvuutemme muiden maiden taloudellisesta kehityksestä tulee olemaan tosiasia myös 1970-luvulla. Talouspolitiikalla voimme kuitenkin vaikuttaa siihen, millaisina viennin vaikutukset heijastuvat talouteemme. Viennin jatkuvaa kasvua ja rakenteen monipuolistamista edistävä talouspolitiikka tulee olemaan myös parasta työllisyyspolitiikkaa pitkällä tähtäimellä.

Henkilöstön hankinta

Henkilöstön hankinnalla tarkoitetaan niitä toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on löytää sopivia henkilöitä vapautuviin sekä laajennusten ja uudistusten johdosta tarvittaviin uusiin tehtäviin.

Henkilöstöä hankittaessa on kiinnitettävä huomio mm.

— valittavan työvoiman soveltuvuuteen yhtiön palvelukseen yleensä
— sen soveltuvuuteen avoinna olevaan tehtävään.
— sen edistymis- ja koulutuskelpoisuuteen
— sen edellytyksiin työpaikassa pysymiseen.

Oikea henkilöstön hankinta on omiaan lisäämään työtehoa ja tuottavuutta. Henkilöstön vaihtuvuus aiheuttaa häiriöitä tuotannossa ja huomattavia lisäkustannuksia varsinkin valmennuksen ja koulutuksen johdosta.

Henkilöstön hankintaan liittyvät toimenpiteet:

— tarkka ennakkoselvitys siitä, onko hankinta todella tarpeellinen

— avoimeen toimeen tai ammattiin kuuluvien tehtävien ja sen asettamien vaatimusten erittely mikäli mahdollista toimenkuvausten muodossa

— sopivien ehdokkaiden etsiminen yhtiön omasta piiristä ja tarvittaessa sen ulkopuolelta

— ehdokkaiden ominaisuuksien ja soveltuvuuden selvittäminen sekä niihin perustuva huolellinen valinta

— sopiminen tehtäviin liittyvistä palveluehdoista sekä valitun informointi ja alkuohjaus.

Pyrittäessä tehokkaaseen henkilöstöpolitiikkaan on lisäksi huolehdittava työhönoton menetelmien kehittämisestä, menestyksen tarkkailusta ja loppuhaastattelusta.

Tehtävän kuvaus:

Tiedot tehtävien luonteesta ja vaatimuksista ovat välttämättömiä, jotta henkilöstöhankinnat voitaisiin suorittaa tehokkaasti ja kokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaisesti. Näin ollen on asianmukaisen ja riittävän perusteellisen tehtävänkuvauksen laatiminen henkilöstöpolitiikan ensimmäisiä toimenpiteitä. Tällöin on selvitettävä, mitkä ovat uuden työntekijän tehtävät, mikä on hänen vastuunsa ja mikä hänen organisatorinen asemansa. Näillä perusteilla voidaan myös määritellä tehtävään valittavalta vaadittava koulutus ja kokemus sekä tarvittavat henkilökohtaiset ominaisuudet.

Ehdokkaiden ominaisuuksien ja soveltuvuuden selvittäminen sekä valinta on pyrittävä hoitamaan seuraavien periaatteiden mukaan:

— Jos tarjolla on useita hakijoita, työhönottaja suorittaa ensimmäisen karsinnan hakupapareiden perusteella

— Jatkokäsittelyssä suorittavat työhönottaja ja asianomainen esimies hakijoiden ansioiden arvioinnin

— Etusijalla olevien hakijoiden perusteellisen haastattelun suorittavat työhönottaja ja asianomainen esimies kumpikin erikseen. Haastattelun tarkoituksena on täydentää hakijan henkilötietoja, saada lisätietoja hänen koulutuksestaan, perhesuhteistaan, terveydestään jne., saada kuva hänen ammattipätevyydestään ja -kokemuksestaan sekä valottaa hänen luonteenpiirteitään. Jotta hakija saisi yhtiöstä mahdollisimman hyvän kuvan, tulee haastattelun yhteydessä myös antaa hakijalle tietoja tehtaasta, työoloista ja muusta asiaan liittyvästä

— Valintakelpoisista hakijoista hankitaan hakupapereista ja haastattelusta saadun kuvan täydentämiseksi ja tarkistamiseksi tarvittaessa tietoja ja lausuntoja entisiltä työnantajilta, oppilaitoksilta tms.

— Milloin haettava ammatti tai toimi asettaa tekijälleen erityisiä johtamistaipumusten, ammattitaidon tai luonteenpiirteiden vaatimuksia, suoritetaan soveltuvuus- ja työtaitokokeita

— Sekä yhtiön että hakijan kannalta on tärkeää, että työolot ja työn asettamat vaatimukset tarkoin tunteva lääkäri suorittaa työhönottotarkastuksen hakijan terveydentilasta. Hänen tulee esittää lausuntonsa hakijan soveltuvuudesta tehtävään ennen kuin palveukseenotosta lopullisesti sovitaan

— Jotta saataisiin mahdollisimman luotettava kuva siitä, miten hakija tulee tehtävässään onnistumaan, käyvät työhönottaja ja ao. esimies yhteisen loppukeskustelun, jossa he kokoavat ja arvioivat kaiken sen tiedon, mikä hakijasta on edellä kuvatulla tavalla saatu, ja punnitsevat sen tehtävän asettamia vaatimuksia silmälläpitäen. Koska monipuolinen asia-aineisto antaa hakijasta luotettavamman kuvan kuin pintapuolinen ensivaikutelma, on tärkeää, että valinta tehdään mahdollisimman tarkkojen asiatietojen huolellisen ja asiantuntevan arvioinnin perusteella. Näin menetellen saavutetaan suurempi todennäköisyys siitä, että valinta on yhtiön edun mukainen ja vastaa hakijoiden oikeudenmukaisuusvaatimuksia. Tämä menettelytapa osaltaan auttaa myönteisen kuvan muodostumista yhtiöstä. Uuden työntekijän työmenestys riippuu valinnan onnistumisen lisäksi myös siitä, millä tavoin hänet perehdytetään ja koulutetaan tehtäviinsä. Myös esimiehillä, työtovereilla ja työympäristöllä on tässä merkityksensä

— Työhönottajan tulee antaa hakijalle muun informaation ohessa tietoja avoinna olevaan tehtävään liittyvistä määräyksistä, säännöistä, oikeuksista ja vastuusta. Työhönottaja antaa kuitenkin vain esitietoja, sillä ao. esimies selvittää nämä asiat seikkaperäisesti; hänelle kuuluu myös vastuu siitä.

Uudet investoinnit hankitaan tarkan harkinnan ja perinpohjaisen tutkimisen jälkeen. Samaan perusteellisuuteen tulee pyrkiä työvoiman hankinnoissa, sillä myös tällöin on kysymys taloudellisesta sijoituksesta. Jos noudatetaan järjestelmällistä valintamenettelyä, on todennäköistä, että ratkaisut ovat oikeita.

Mitalisadetta

Viime joulukuun 6. päivän mitalisateesta pääsivät osallisiksi myös alempana kuvatut kanta-Tampellan henkilökuntaan kuuluvat. Yhtiömme metsäteollisuuden palveluksessa oleville Tasavallan Presidentin myöntämät mitalit jaettiin 100-vuotisjuhlien yhteydessä syyskuun 16. päivänä.

Suomen Valkoisen Ruusun ritarikunnan ritarimerkki: DI Georg Muselius Konepaja Tampere

Suomen Leijonan ritarikunnan ansioristi: Tekn Urho Jokinen Konepaja Tampere

Suomen Valkoisen Ruusun 1. luokan mitali kullatuin ristein: Työnjoht Leo Kinnunen Konepaja Tampere

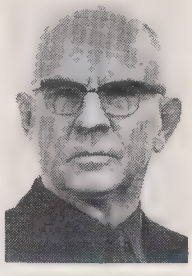

Suomen Valkoisen Ruusun 1. luokan mitali kullatuin ristein: Ylityönjoht Volter Helin Konepaja Tampere

Suomen Valkoisen Ruusun 1. luokan mitali kullatuin ristein: Työnjoht Otto Nordström Konepaja Tampere

Suomen Valkoisen Ruusun 1. luokan mitali: Työnjohtaja Elma Sandström Pellavatehdas Tampere

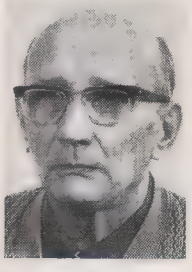

Suomen Valkoisen Ruusun 1. luokan mitali: Levyseppä Onni Lehtinen Konepaja Tampere

Suomen Valkoisen Ruusun 1. luokan mitali: Jyrsijä Veikko Numminen Konepaja Tampere

Suomen Valkoisen Ruusun 1. luokan mitali: Työnjohtaja Urho Lehto Lapinniemen Puuvillatehdas Tampere

Tampellan vuosikertomus voitti kilpailun vuoden 1971 parhaasta vuosikertomuksesta

Pörssikomitean ja Helsingin Sanomain järjestämä kilpailu oli vuonna 1972 kireämpi kuin koskaan aikaisemmin. Voittajan ja jo kolmannen kerran toiseksi sijoittuneen Kone Oy:n ero oli arvostelulautakunnan mukaan äärimmäisen pieni. Kolmanneksi parhaaksi arvioitiin viime vuonna kunniamainninnan saanut Finnair Oy. Kaikissa aikaisemmissa vuosikertomuskilpailuissa voiton vienyt Oy Nokia Ab siirrettiin kolmeksi vuodeksi veteraanisarjaan. Arvostelulautakunta antoi yhtiölle kuitenkin erityismaininnan kiitettävästi tasonsa säilyttäneestä vuosikertomuksesta.

Vuosikertomuskilpailu järjestettiin nyt neljännen kerran. Osakeyhtiöiden sarjaan osallistui 54 yritystä. Muita taloudellisia yhteisöjä oli toiseen sarjaan ilmoittautunut 9.

Helsingin Arvopaperipörssin johtaja valtiot. tohtori Raimo Ilaskivi lausui vuoden 1971 vuosikertomusten välisen kilpailun tulosesittelyssä seuraavaa:

— Vuosikertomusten välinen vuosittain järjestettävä kilpailu on vakiinnuttanut asemansa yhtenä merkittävänä tekijänä arvopaperikaupan ja -sijoittamisen kokonaiskentässä. Näin voidaan sanoa ensinnäkin siksi, että se nyt on toteutettu jo neljännen kerran. Toiseksi sen vuoksi, että neljän vuoden aikavälinä tapahtunut kertomusten tason nousu, joka jälleen on selvänä havaittavissa, on varmasti osaltaan ollut vaikuttamassa koko arvopaperisijoittamisen merkittävään nousuun sekä sijoittajien lukumäärän huomattavaan kasvuun. Kolmanneksi havaitaan, että yhtiöiden piirissä on alettu antaa hyvälle vuosikertomukselle yhä suurempi merkitys, koska lähes kaikkien toteutettujen uusemissioiden menestyksen johdosta on ilmeistä, että vuosikertomuksen merkitys sijoittajan tiedon lähteenä edelleen lisääntyy.

Arvostelulautakunta joutui viime lokakuussa työnsä aloitettuaan heti

Muuttuvat arvot

Stanfordin (USA) tutkimuslaitoksen tutkija Arnold Mitchell esittää näkemyksensä yhteiskunnassamme tapahtuvista arvojen muutoksista:

Vähenemässä	Lisääntymässä
TYÖMAAILMA	
Statuksen hankkiminen	Itsensä ilmaiseminen
Kova työ hyveenä	Palkitseva työ hyveenä
Instituuttijohtaminen	Poliittinen ja yksilöjohtaminen
Ryhmäkontrolli	Yksilöllinen kontrolli
Komentovaltaisuus	Osallistuminen
Perinne	Kokeileminen
KULTTUURI	
Ryhmätunne	Itsensä toteuttaminen
Tuskan sietäminen	Kyky iloita
Puritanismi	Sensualismi
Status quo	Muutoksen hyväksyminen
Rotusorto	Tasa-arvoisuus, vallanjako
Yhdenmukaisuus	Individualismi
ORGANISAATIOFILOSOFIA	
Mekanistiset muodot	Orgaaniset muodot
Kilpailusuhteet	Yhteistyösuhteet
Erilliset tavoitteet	Yhteiset tavoitteet
Omien resurssien pitäminen ehdottomasti omina	Omien resurssien antaminen myös yhteiskunnan käyttöön
EKOLOGINEN STRATEGIA	
Sopeutuminen kriisiin	Kriisin ennakointi
Erikoismitat	Yleiset mitat
Vaatimus suostumuksesta	Vaatimus osallistumisesta
Lyhyt suunnittelutähtäys	Pitkä suunnittelutähtäys
Ristiriitojen lieventäminen	Ristiriitojen kohtaaminen
Standardihallinto	Innovoiva hallinto
Erillispalvelukset	Koordinoidut palvelukset
Yksityiskohtainen keskusvalvonta	Yleinen keskusvalvonta

alkuun toteamaan, että sen tehtävä vaikeutuu kerta kerralta kärjen tasoittumisen ja laajenemisen myötä. Samoin voitiin todeta, että toimikunnan asettamat ja aiemmin jo monasti julkistetut arvosteluperusteet ovat edelleen riittävän laajat ja yksityiskohtaiset ja että yhä useammat yhtiöt olivat pyrkineet asetetut tavoitteet saavuttamaan vuosikertomusinformaatiossaan.

Ilolla voitiin myös panna merkille, että joissakin kertomuksissa oli yhtiöiden omasta aloitteesta menty informaatiossa jopa pidemmälle kuin vaateet olisivat edellyttäneet — jos kohta toisaalta joissakin tapauksissa aiempi avoin tietojen anto oli hivenen supistunut: kaiken todennäköisyyden mukaan kilpailunäkökohtien johdosta.

Aiemmin kilpailun tulosta selostettaessa on voitu poimia arvosteluperusteista kohtia, joiden mukanaolo on erikseen kannattanut tuoda julki. Tällä kerralla oli annettujen tietojen määrä kertomuksissa lisääntynyt siinä määrin, että yksittäisten perusteitten poiminta on epätarkoituksenmukaista. Suunta on siis hyvä.

Tampella voittajaksi

Vuoden 1971 voittajaksi tuli tiukan kilvan jälkeen Oy Tampella Ab:n vuosikertomus. Voittanut kertomus on sisällöltään erittäin selkeästi ryhmitelty. Käytetty ilmaisu on tavallista sijoittajaa ajatellen onnistunutta. Kertomuksen aloittavassa yleiskatsauksessa on pitäydytty kiitettävästi yhtiökohtaisissa puitteissa ja viitattu yleistaloudellisiin muuttujiin siinä määrin kuin se yhtiön toimintaa ajatellen on ollut tarpeellista. Yhtiöön kuuluvista eri teollisuuksista on annettu selkeä kuva, johon osina kuuluvat alakohtainen johdanto, toiminnan kehitys, tilauskanta ja sen näkymät, toiminta- ja investointisuunnitelmat. Avoimesti on mainittu myös seikat, jotka ovat olleet tai ovat omiaan vaikeuttamaan toimintaa. Kutakin teollisuutta käsittelevää osaa seuraa kiitettävän selkeä taulukointi sekä

Tampellan voittanutta vuosikertomusta tarkastelevat toimitusjohtaja Gunnar Korhonen (Finnair Oy), finanssijohtaja Svante Kihlman ja vuorineuvos Johan Nykopp (Oy Tampella Ab), johtaja Eero Koskivaara (Kone Oy) ja toimitusjohtaja Kurt Ignatius (Converta). Convertan vuosikertomus palkittiin parhaana muitten taloudellisten yhteisöjen sarjassa.

piirrosvisualisointi. Oman aukeansa saavat valaisevat esitykset toiminnasta muiden yritysten kautta sekä toimitusluotot rahoituksineen. Omistus- ja johtosuhteet kuuluvat ikäänkuin luonnollisina rakennusosina vuosikertomuskokonaisuuteen. Selkeät ja helppolukuiset taseet sekä niitä seuraavat rahoitusanalyysi ja tilinpäätöksen yksityiskohtainen selvitys antavat sijoittajalle hyvät mahdollisuudet tehdä ratkaisunsa pitävältä pohjalta. Kun kertomus ansiokkaine sisältöineen on sekä onnistuneen ja rauhallisen miellyttävän taittonsa että korkeatasoisen painotyön ansiosta myös visuaalisesti miellyttävä, lieneekin tullut esitellyksi se tausta, joka nosti sen ensimmäiselle sijalle.

Kymmenelle lisäksi kunniamaininta

Entistä tapaa noudattaen toimikunta päätti antaa seuraaville kymmenelle ansiokkaalle vuosikertomukselle kunniamaininnan. Nämä ovat aakkosjärjestyksessä:

Oy Alko Ab — Enso-Gutzeit Oy — Huhtamäki-yhtymä Oy — Kansallis-Osake-Pankki — Kymin Oy — Pohjoismaiden Yhdyspankki Oy — Vakuutusosakeyhtiö Pohjola — W Rosenlew Oy — Oy Wilh. Schauman Ab — Oy Stockmann Ab.

Lehtemme toimitus lisää:

Toimitus lisää puolestaan edellä esitettyyn seuraavaa:

Arvostelulautakunta katsoo lausunnossaan vuosikertomusta ensisijaisesti arvopaperipörssin ja osakeostajien näkökulmasta. Tampellan päämääränä on ollut antaa kaikille yhtiön kanssa tekemisissä oleville — ei vähiten sen omalle henkilökunnalle — hyvää informaatiota. Niinpä kahden viime vuoden vuosikertomukset on kokonaisuudessaan julkaistu tässä lehdessä.

Suurimman työn Tampellan vuosikertomusten kehittämisessä viime vuosina ovat tehneet vuorineuvos Nykopp, finanssijohtaja Kihlman sekä hallituksen ja johtokunnan sihteeri varatuomari Lagus.

Kiitollisuudella todettakoon, että tamperelainen Hämeen Kirjapaino Oy on myötävaikuttanut voittoon korkeatasoisella painotyöllään. Voittosanoman saapumisen jälkeen vuosikertomusten kysyntä oli niin vilkasta, että suomenkielinen painos jouduttiin jakamaan loppuun.

KR-tutk. Seppo Mäkelä
Oy Tampella Ab
Metsäteollisuus
Hallinto
Inkeroinen

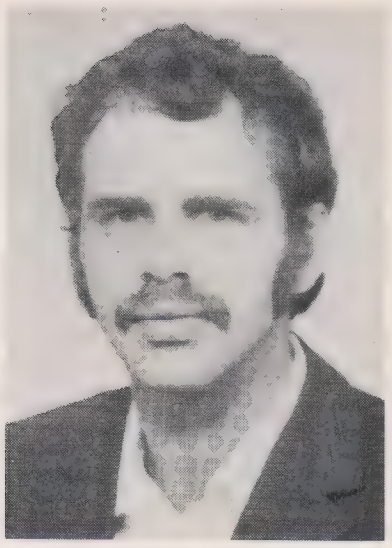

Lomakesuunnittelu ja asiakirjastandardit

LOMAKESUUNNITTELU

Yleistä

Tutkimukset osoittavat konttorityön rationalisoinnin (järkiperäistämisen) jääneen pahasti jälkeen yritysten ja yleisten laitosten muun toiminnan rationalisoinnista, sillä konttorityön teho on vain noin 50—60 % kohtuullisesta normaalisuorituksesta. Asiantuntijat esittävät jälkeenjääneisyyden seuraavilla luvuilla:

> 10 % konttorityöstä on kehityksen ja/tai muuttuneiden olosuhteiden takia turhaa.
>
> 20 % voidaan tehdä uusia menetelmien avulla helpommin ja nopeammin.
>
> 70 % konttorityöstä tehdään korkeintaan 60 %:n työteholla. Näin alhainen työteho ei voi olla paranematta rationalisointitoimien vaikuttaessa mm. järjestykseen ja viihtyvyyteen.

Yritysten ja yleisten laitosten konttorityössä muodostaa asiakirjojen laadinta ja lukeminen huomattavan osan. Alhainen tuottavuus johtuu suurelta osalta siitä, ettei konttoritekniikan kaikkia mahdollisuuksia ole käytetty hyväksi.

Eräs tehokkaimmista ja kustannuksiltaan edullisimmista menetelmistä on vakio- eli systemaattinen konekirjoitus, joka puolestaan perustuu lomake- ja asiakirjastandardeihin ja -tekniikkaan.

Mitä ovat lomake, asiakirja ja kaavake.

L o m a k e on A-sarjan kokoon leikattu paperiarkki, joka on tarkoitettu täytettäväksi tietyllä tavalla. Lomake voi olla joko esipainettu tai täysin painamaton (blanco).

A s i a k i r j a on tietoa sisältävä lomake, rei'itetty reikäkortti tai -nauha tai kuvattu filmi.

K a a v a k e, kaava tarkoittaa tässä tapauksessa lähinnä asiakirjan mallia (=täyttöohje), sitä ei täytetä eikä mitenkään muuteta.

Tavoitteena asiallisuus ja työn helpottuminen.

Lomakesuunnittelun päämääränä on saada lomakkeet asiallisiksi ja tarpeen vaatiman sisällön lisäksi sellaisiksi, että asiakirjojen laatiminen, lukeminen, tarkastaminen ja käsittely helpottuisi ja nopeutuisi sekä painatus- ja työkustannukset alenisivat.

Lomakesuunnittelun tulee lomakkeita laatiessaan ottaa huomioon niiden hankinta- ja käyttökustannukset.

Valitettavan usein on vallalla käsitys, että lomakkeiden hankintakustannukset ovat päätekijä asiakirjojen laadinnassa. Kuitenkin on tutkittu ja todettu, että lomakkeiden hankintakustannukset ovat vain noin 5—8 % kokonaiskustannuksista ja jo kymmenen prosentin säästö käyttökustannuksissa merkitsee, että hankintakustannukset voitaisiin korottaa 100 %:siksi ollaksemme kuitenkin vielä voiton puolella.

Lomaksuunnittelu valtaamassa alaa

Työnmittaukseen perustuva lomakesuunnittelu eräänä konttoririationalisoinnin haarana on nykyisin ainakin osittain oivallettu. Laskelmien perusteella on voitu todeta, että säästöt oikeaan suuntaan ohjatun lomakesuunnittelun ansiosta nousevat huomattaviin rahallisiin arvoihin. Viihtyvyyden lisääjänä lomakkeiden osuutta ei myöskään voida kiistää.

Tavoitteiden saavuttamiseksi on luotu perusrakenteen vakio joka kohdistuu käyttökokoihin, pinnanjakoon, ohjeteksteihin, viivavahvuuksiin, kirjasinlajeihin ja -kokoihin sekä perustietojen vakioasetteluun.

LOMAKESTANDARDIT

Yleistä

Lomakestandardit perustuvat ISO:n (International Organization for Standardization per. 1947) antamaan suositukseen R 216-1961[6] ja SFS:n (Suomen standardisoimisliitto) antamaan standardiin SFS 2485-1971-03-12, jossa mm. lomakkeen perusleveydeksi määritellään 210 mm.

Paperikoot

Jo vuonna 1942 on Suomessa standardoitu paperikoot, joita käytetään mm. julkisen hallinnon asiakirjoissa. Asiakirjat ja lomakkeet kuuluvat A-sarjaan sekä päällykset ja kuoret B- ja C-sarjaan. Myöhemmin on käyttöön tullut yhteispohjoismaisena suosituksena E-sarja, joka on suunniteltu ikkunakirjekuoria varten.

Lomakkeiden ja asiakirjojen käyttökokoja ovat siis:

Tunnus	Leveys x korkeus
A4	210 x 297 mm
2/3A4	210 x 198 mm
A5L	210 x 148 mm
1/3A4L	210 x 99 mm

Kuitenkin poikkeuksena, koska posti- ja lennätinlaitos ei hyväksy

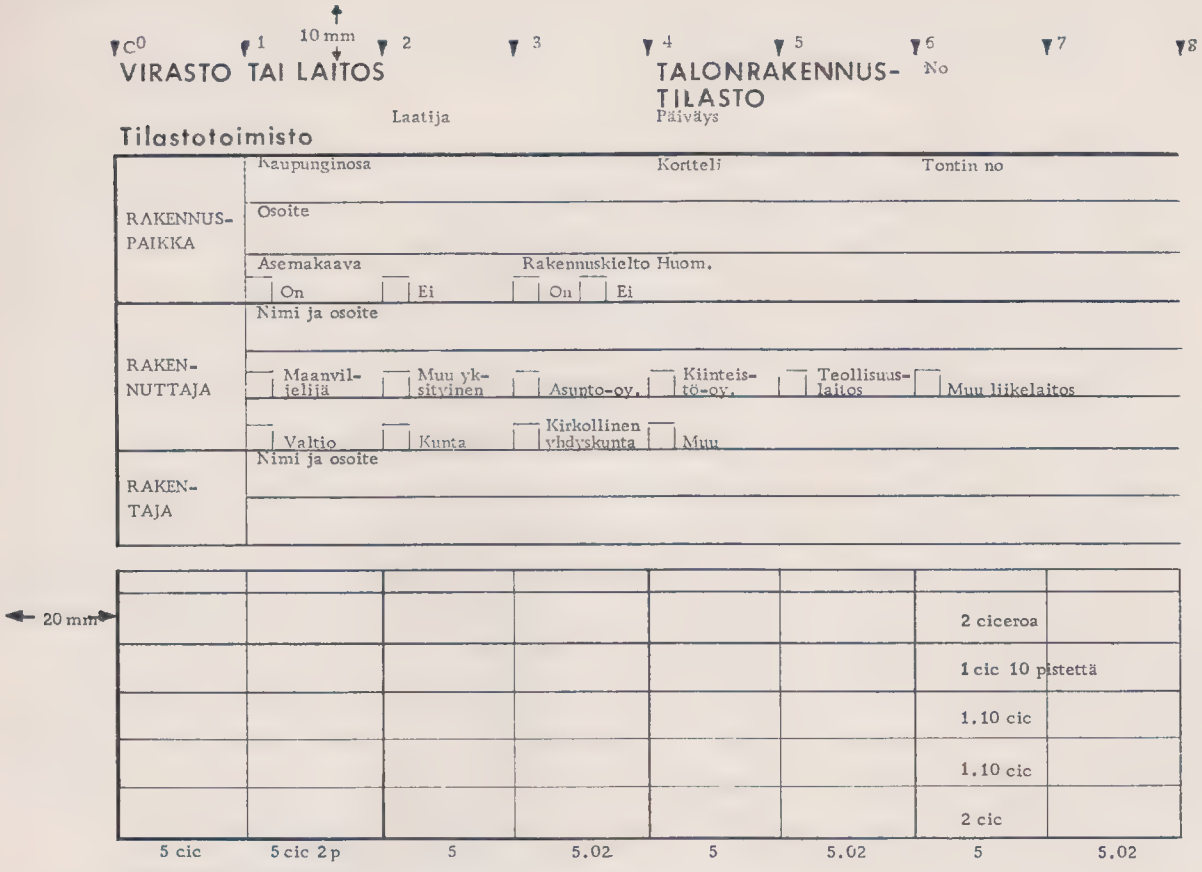

Vakioaseteltu lomakemalli

1. Viereisteksti

Hakijan henkilö-tiedot

2. Ylinen ohjeteksti

Osoite

Päiväys

No

3. Alinen ohjeteksti

(Sukunimi)

4. Vaihtoehtoteksti

Asunto

Oma

Vuokra

Kaasu

Sähkö

Ohjetekstilajit

Koko	Nimitys tavallinen	puolilihava	lihava	Käyttö
6 pistettä	Nonparelli	Nonparelli	**Nonparelli**	ylinen ohjeteksti, painatusrivi
8 »	Petiitti	Petiitti	**Petiitti**	viereisteksti
10 »	Korpus	Korpus	**Korpus**	viereisteksti, otsikot
12 »	Cicero	Cicero	**Cicero**	otsikot, OTSIKOT

Kirjasinkoot ja niiden käyttö

0 pisteviiva

1 hieno viiva

2 tylppä viiva

3 puolilihava viiva

4 lihava viiva

Lomakkeissa käytettävien viivojen vahvuudet

Vaikka lomakkeen ulkoasun selkeyttä ajatellen pyritään välttämään turhia viivoja ja ohjetekstejä, on esim. erilaisissa raportti yms. lomakkeissa eri vahvuisten viivojen avulla mahdollisuus selventää lomakkeen yleisasua, mutta tällöin on erityisesti varottava lihavien viivojen käyttämistä. Puolilihava useimmiten riittää vahvimmaksi.

210 mm:n levyistä postikorttia, on käytettävä A6-kokoa (148 x 105 mm).

Lomakkeen pinnanjako

Lomakkeen pinnan yleisjako noudattaa vakiokonekirjoitukseen soveltuvia pääperiaatteita. Lomakkeen pinta jaetaan leveyssuunnassa sarakkeihin (C) ja korkeussuunnassa riveihin (R).

Lomaketta mitoitettaessa on otettava huomioon, että kirjoituskoneet on mitoitettu tuumamitoille ja kirjapaino käyttää typografisia mittoja. Kirjapainojen käyttämä mitta-

järjestelmä on nk. Didot-järjestelmä jossa 1 metri on 2660 pistettä (p), 1 cicero (cic) on 12 p (n. 4.51 mm) ja 1 p on n. 0.376 mm. Kuitenkin pienin käytetty mittayksikkö on 2 p (n. 0.752 mm=välike).

Leveyssuunnassa lomakkeen pinta, poislukien 20 mm:n vasemman ja n. 7 mm:n oikean reunuksen, on jaettu neljään yhtäleveään palstaan, joiden leveys on 18/10" (10 cic 2 p; 45.72 mm). Kukin palsta jaetaan tarvittaessa kahteen sarakkeeseen, joiden leveydet ovat 9/10" (5 cic ja 5 cic 2 p; 22.48 mm ja 23.24 mm).

Korkeussuunnassa vakio rivinväli on (kirjoituskoneen ykkösen rivinväli) 1/6" eli n. 4.24 mm (22 p).

Kuitenkaan tämä rivinjako ei sovellu suoranaisesti kirjapainojen materiaaleihin, joten on käytettävä ns. tasausjärjestelmää, jossa rivikorkeus vuorottelee 12 p (4.51 mm) ja 10 p (3.76 mm) ja joka kahdeksas rivi on kuitenkin aina 12 p.

Reunukset

Lomakkeen yläreunaan tulee jättää 10 mm+—1 mm ns. naukkarivara, joka on tarpeellinen esim. lomakkeita monistettaessa.

Lomakkeen vasemman reunuksen ns. rei'itysvara ja alareunuksen ns. tartuntavara koneella kirjoitettaessa tulee olla 20 mm.

Oikean reunuksen leveydeksi jää n. 7 mm.

PAINATUS

Valmistukseen liittyviä seikkoja

Ennen lomakkeen painatusta on ratkaistava vielä:

— Paperin laatu ja väri
— Painoväri
— Perforoidaanko
— Rei'itetäänkö
— Mitä jäljennösmenetelmää käytetään jne.

Painatettaessa lomakkeita kaikki nämä ilmoitetaan kirjapainotilausta tehtäessä. Lisäksi ilmoitetaan painoksen suuruus ja lomakkeen koko, jotka on selvitetty jo aikaisemmassa vaiheessa.

Paperi ja painoväri

Värillisen paperin käyttöä ei yleensä suositella, mutta esim. lomakesarjoja sillä voidaan helpottaa lajittelua ja ohjata asiakirjan eri kappaleiden kulkua.

Valkoiselle paperille painetuissa lomakkeissa käytetään ohjetekstin värinä mieluimmin vihreätä, jotta tavallisimmin käytettävä tumma täyttöteksti erottuisi.

Paperin väriä ja painoväriä valittaessa on kuitenkin otettava huomioon kopiointi- ja mikrofilmausmahdollisuudet, silloin kun ne saattavat tulla kysymykseen.

Papereita valittaessa on myös otettava huomioon lomakesarjojen läpikirjoitusmahdollisuus. Läpikirjoitus onkin eräs merkittävä työn yksinkertaistamiskeino. Se saadaan aikaan hiilipapereiden, erikoisvärinauhojen, erikoiskäsiteltyjen tai itsejäljentävien papereiden avulla.

Yleisimpiä läpikirjoitustekniikan sovellutuksia ovat lomakesarjat, joissa on useita samanlaisia lomakkeita tai samoja merkintöjä varten suunniteltuja erilaisia lomakkeita kirjoitusvalmiiksi yhdistettynä.

Hiilipapereiden asettelu papereiden väliin, silloin kun toisteita tarvitaan paljon ja usein vaatii kuitenkin melkoisesti työtä ja aiheuttaa täten melkoisia kustannuksia. Tämän vuoksi onkin yleistynyt kertakäyttöinen hiilipaperi, joka on valmiiksi kiinnitetty lomakesarjaan. Erikoiskäsitellyistä papereista mainittakoon karbonoidut lomakkeet ja itsejäljentävät paperit, esim. Self Copy ja NCR.

Kun halutaan osittain läpikirjoittuva lomakesarja käytetään osittaista karbonointia tai itsejäljentävissä papereissa kääntöpuolen osittaista peitepainatusta.

Lomakehuolto — tehokasta keskitystä

Lomakesuunnittelun lisäksi tulisi yrityksen puitteissa keskittää myös lomakkeiden rekisteröinti, hankinta ja jakelu, joita yhteisesti nimitetään lomakehuolloksi.

Hankintavaiheessa tulisi kaikki yrityksen lomakkeet sekä monisteet koodata tietyin tunnuksin. Kun yrityksellä on kaikista lomakkeista täydellinen kokoelma ja kaikki lomakkeet ovat tunnuksin varustetut, on lomakkeiden hankinta ja edelleenkehittäminen — esim. samankaltaisten lomakkeiden yhdisteleminen ja tarpeettomien poistaminen — mahdollista.

Lomakkeiden tilaus-, varastointi- ja jakelujärjestelmä tulisi luoda sellaiseksi, että lomakkeita on aina saatavissa ja että hankinta, varastointi ja kulutus ovat taloudellisesti ja tarkkailukortin avulla tarkastettavissa.

Lomakevarastoa on valvottava tehokkaasti, ettei siihen tarpeettomasti sidota varoja ja eikä puolestaan kalliita varastotiloja käytetä vanhentuneiden lomakkeiden säilytyspaikkana.

Kuitenkin on oltava jonkinlainen hälytysjärjestelmä, jonka avulla varmistaudutaan siitä, että varastossa on aina tietty minimimäärä kutakin lomaketta, jotta lomakkeita uusittaessa tai uusia painoksia tilattaessa jäisi riittävästi aikaa suunnittelua ja valmistusta varten.

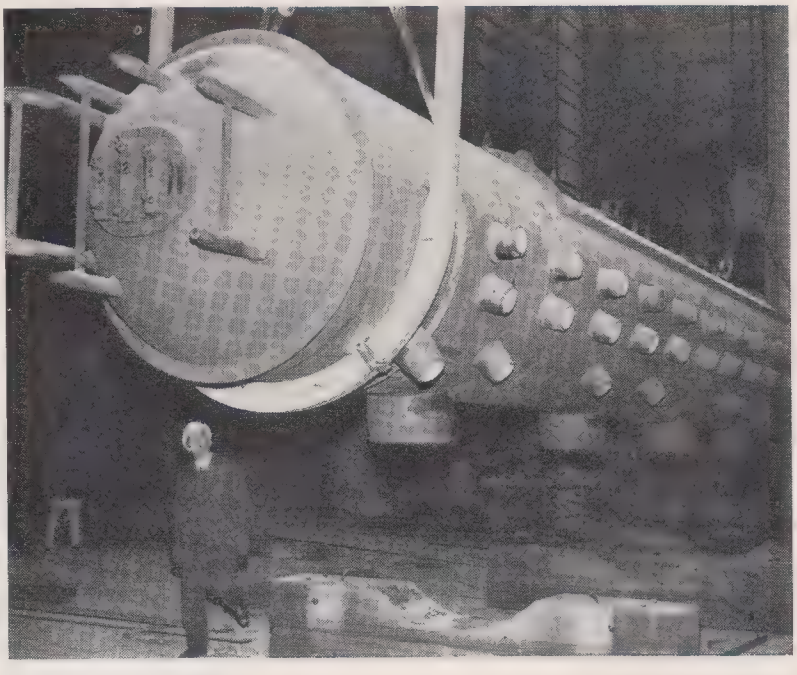

HANASAARI

Viime joulun numerossamme kerroimme, että Helsingin kaupungin sähkölaitos on päättänyt tilata Hanasaaren voimalaitoksensa B-vaiheen toisenkin höyrykattilan Tampellalta. Kattila on samanlainen kuin jo aikaisemmin Tampellalta tilattu ja kuluvan vuoden syksyllä käyttöön otettava B-vaiheen ensimmäinen kattila. Kuvassamme on tämän B-1-kattilan lieriö parhaillaan nostettavana lopulliselle paikalleen 43 metrin korkeuteen. Päivämäärä oli tammikuun 18.

Lieriön mitat: pituus 13 m — halkaisija 1700 mm — paino 57 tonnia — seinämän vahvuus 100 mm. Nostoa valvoo Tampellan ylityönjohtaja Toivo Sihvonen.

Paperisodan säännöt

Valtion laajalla paperisodalla on omat sääntönsä, joissa kädestä pitäen neuvotaan mitä paperia ja millaisia kirjoitustarvikkeita saadaan käyttää ja minkälaisen asiakirjan tulee olla. Vuoden 1969 syyskuussa annettiin asetuksella ja valtioneuvoston päätöksellä niistä uudet määräykset. Edelliset ohjeet olivatkin jo lähes kolmekymmentä vuotta vanhat.

Asetuksen 2, 5 ja 7 §:ssä määritellään tarkasti mikä on kirjoitustarvike, mikä paperi ja millainen paperi on arkistokelpoinen.

Kirjoitustarvikkeilla tarkoitetaan tässä asetuksessa:

1) kirjoituksen, piirustuksen, kartan tai kuvan pohjaa, kuten paperia, kudosta ja muovia;

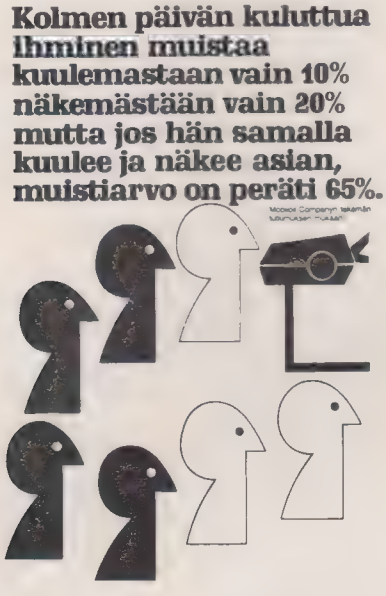

2) kyniä, konttorikoneiden ja leimasinten väriaineita, hiilipapereita, värinauhoja ja niihin verrattavia muita kirjoitustarvikkeita; sekä

3) muita asiakirjojen valmistuksessa käytettäviä tarvikkeita ja laitteita.

Paperilla tarkoitetaan tässä asetuksessa kirjoitus-, kopio-, monistus-, paino-, piirustus- ja karttapaperia sekä kartonkia. Paperia on sekä arkistokelpoista että pysyvään säilyttämiseen soveltumatonta.

Arkistokelpoiseksi paperiksi voidaan hyväksyä paperi, joka täyttää seuraavat vaatimukset:

1) paperin taittoluvun mitattuna Köhlerin-Molinin laitteella ilman suhteellisen kosteuden ollessa 65 % ja lämpötilan +20° C tulee olla vähintään 200, lukuunottamatta monistus- ja painopaperia, joiden taittoluvun tulee olla samoissa olosuhteissa edellisen vähintään 100 ja jälkimmäisen vähintään 25;

2) paperin tulee olla mahdollisimman neutraalia, sen kylmäuutteen pH-luku ei saa olla pienempi kuin 6;

3) paperin kupariluku Braidyn menetelmän mukaan saa olla enintään 2; sekä

4) paperin tulee säilyä hyvin laboratorio-olosuhteissa suoritetussa vanhentamiskokeissa.

Arkistokelpoisen paperin tulee lisäksi riittävässä määrin sietää vettä, olla tasaista pinnaltaan, läpinäkymätöntä, tasalaatuista ja puhdasta sekä hankauksen- ja repäisyn kestävää. Piirustus- ja karttapaperin on lisäksi oltava korjailukelpoista ja käyttöolosuhteet huomioon ottaen mitanpitävää sekä kartongin jäykkää. Monistus ja painopapereiden ei kuitenkaan tarvitse olla hankauksen kestäviä.

Kirjoitustarvikkeiden käytössä on otettava huomioon arkistointinäkökohdat, taloudellisuus ja rationaalinen konttoritekniikka.

Valtion varoilla viranomaisen käytettäväksi hankittuja kirjoitustarvikkeita ei saa käyttää muihin kuin virkatoimintaan kuuluviin tarkoituksiin.

Jotain rangaistavaakin voi tehdä. Siitä kertoo 25 §.

Joka varustaa tässä asetuksessa tarkoitetun kirjoitustarvikkeen pakkauksen 24 :§n mukaisin arkistokelpoisuutta osoittavin tunnuksin, vaikka tuote ei ole valtion teknillisen tutkimuslaitoksen hyväksymä, taikka myy tai luovuttaa arkistokelpoiseksi merkityn tuotteen tietäen, ettei sitä ole asianmukaisesti hyväksytty, rangaistakoon sakolla.

Valtioneuvoston päätöksen pykälät 1, 4, 5 ja 7 antavat selvän käsityksen siitä mikä asiakirja on ja miten se teknisesti valmistetaan.

Asiakirjalla tarkoitetaan tässä päätöksessä valtion viranomaisen virkatoiminnassaan laatimaa kirjoitetussa tai siihen verrattavassa muodossa olevaa päätöstä, tuomiota, toimituskirjaa, kirjettä, muistiota, lausuntoa, mietintöä, esittelylistaa, pöytäkirjaa, ilmoitusta, tositetta, luetteloa ja kortistoa sekä niihin verrattavaa.

Asiakirjaan tulee sitomista tai kansioimista varten jättää sekä etu- että takasivulle vähintään 20 mm:n kiinnitysreunus.

Jollei erityisistä syistä muuta johdu, on asiakirjaa kirjoituskoneella kirjoitettaessa käytettävä vakiosarkausta. Tällöin sarkaimet asetetaan noin 23 mm:n välein paperin vasemmasta reunasta lukien ja uusi rivi, merkintä tai sisennys aloitetaan sarkaimen kohdalta.

Asiakirjaa kirjoituskoneella kirjoitettaessa tulee rivinkorkeutena, mitattuna rivin alareunasta seuraavan rivin alareunaan, pyrkiä käyttämään perusriviä noin 4,24 mm tai puolitoistakertaista perusriviä noin 6,4 mm. Kun kirjoitetaan käyttäen rivinkorkeutena perusriviä, saa rivinpituus olla enintään kuusi vakiosarkainväliä eli noin 14 cm.

Säästäväisyydestä muistutetaan aivan oikein 3 §:ssä.

Asiakirjoihin saadaan käyttää kaksilehtistä paperia vain, milloin se erityisten syiden vuoksi on tarpeellista eikä se aiheuta tarpeettomien tyhjien lehtien säilyttämistä.

10. pykälä pyrkii kahlitsemaan virkamiehen ajatuksen ja kynän lentoa.

Kirjeessä ja lausunnossa on vältettävä pitkiä johdantolauseita. Sen sijaan on lyhyesti viitattava siihen kirjeeseen, johon lähetettävä kirje tai lausunto on vastauksena. Kirjelomakkeissa tulee olla sana "Viite", jonka ohjaamalle kohdalle viitekirjeen numero ja päiväys kirjoitetaan, sekä A4-kokoisissa kirjelomakkeissa lisäksi sana "Asia", jonka kohdalla asia tulee lyhyesti ilmaista.

Ulkomaiseen kirjeenvaihtoon nähden ollaan sentään joustavia.

Ulkomaisessa kirjeenvaihdossa saadaan edellä annettujen määräysten estämättä noudattaa muitakin vakiintuneita muotoja.

Nuoret työikäiset ja terveys

Työikäiset, joita on kaikkiaan noin puolitoista miljoonaa muodostavat yhteiskunnassamme keskeisen väestöryhmän. Heistä nuoret työikäiset ovat erityisasemassa. Heiltä vaaditaan paljon. Heiltä odotetaan ammatillisen itsenäistymisen ja vastuuntunteen kehittymisen lisäksi huomattavaa työpanosta. Heidän odotetaan näyttävän, mihin he pystyvät.

Nuorten työikäisten selviytyminen sekä psyykkisesti että fyysisesti terveinä yhteiskuntamme yhä lisääntyvästä puserruksesta, vaatii entistä määrätietoisempia toimenpiteitä. Työikäisen väestön aktivoiminen oman terveytensä hoitamiseen ja samalla yleisen mielenkiinnon virittäminen terveydenhoidollisiin asioihin on entistä tärkeämpää. Tuloksia ei synny heti. Terveyskasvatus on hidas prosessi. Kriittisestikin omaksuttu tieto vaikuttaa verrattain hitaasti jokapäiväiseen käyttäytymiseen. Tämän ei ole kuitenkaan annettava lannistaa, sillä tutkimukset osoittavat, että aikaa myöten muutoksia joka tapauksessa tapahtuu.

Monet rappeutumissairaudet saattavat alkaa jo hyvin varhaisessa iässä; ne eivät suinkaan ole vain iäkkäiden etuoikeus. Tällaisia yhä lisääntyviä oireita ja sairauksia ovat mm. mielenterveyden häiriöt, sydän- ja verenkiertoelinten sairaudet, krooniset keuhkosairaudet, tapaturmat, erilaiset ammattitaudit sekä epätarkoituksenmukaisesti suunnitellusta työympäristöstä aiheutuvat haitat.

Vakuutuslaitoksille ilmoitettuja tapaturmia ja ammattitauteja työsuhteessa olevilla on ollut viime aikoina vuosittain n. 170 000, joista 120 000 työkyvyttömyyttä aiheuttaneita.

Työkyvyttömyyden ja sairauden takia työstä estyneitä on työikäisessä väestössä ollut kaikkiaan noin 230 000 eli 8 %. Sairauksien takia menetetään vuodessa noin 25 milj. työpäivää. Suomalaisen työikäisen miehen ylikuolleisuus on valitettavan tunnettu asia.

Nuorten työikäisten terveydenhoidon laiminlyönteihin on osaltaan vaikuttanut terveyspalvelujen riittämätön tarjonta Tämän vuoden aikana on tarkoitus tukea myös terveydenhuollon yleisiä pyrkimyksiä monipuolisten terveyspalvelujen kehittämiseksi ja edistämiseksi. Erilaisiin työhön liittyviin terveyden haittatekijöihin, niiden aiheuttamiin sairauksiin ja kunnon menetyksiin kiinnitetään myös huomiota.

Mutta ennen kaikkea yritetään vaikuttaa sellaisiin pysyviin toimintayksiköihin tai niiden aikaansaamiseen, jotka ovat jatkuvasti kosketuksessa nuoriin työikäisiin. Tällaisia ovat työpaikkaterveydenhuollon pisteet, työntekijäin ammatilliset järjestöt ja harrastuspiirit, liike- ja teollisuuslaitosten sosiaalipalvelut.

On selvää, ettei kaikkia sairauksia voida ehkäistä. Mutta on sairauksia, joiden syntyyn vaikuttavia riskitekijöitä tunnetaan. Niitä voidaan vähentää tai ne voidaan jopa eliminoida. Tällöin yksilö itse — ja usein juuri vain itse — voi ratkaisevasti omatoimisuudellaan pyrkiä välttämään näitä tunnettuja riskitekijöitä.

Terveyskasvatuksen keskuksen jäsenjärjestöjen yhteistyövuoden aikana keskitytään seuraaviin terveydenhoidon osa-alueisiin:

ravitsemus, helmi-, maalis-, huhtikuu

tapaturmat, touko-, kesä-, heinäkuu

mielenterveys, elo-, syys-, lokakuu

ergonomia, marras-, joulukuu

Tasapuolisesti suunniteltu ravinto on yksi terveyden- ja hyvinvoinnin

Terveyskasvatuksen keskuksen jäsenjärjestöt

Kotitalousopettajien liitto r.y.
Kunnallinen terveydenhoitoyhdistys
Leipätoimikunta
Maito ja Terveys r.y.
Mannerheimin Lastensuojeluliitto
Sairaanhoitajien koulutussäätiö
Samfundet Folkhälsan
Suomalainen Lääkäriseura Duodecim
Suomen Farmaseuttiliitto r.y.
Suomen Hammaslääkäriliitto
Suomen Kätilöliitto r.y.
Suomen Lastenhoitajaliitto
Suomen Lääkintävoimistelijaliitto r.y.
Suomen Lääkäriliitto
Suomen Medisiinariliitto
Suomen Mielenterveysseura
Suomen Punainen Risti
Suomen Raittiusjärjestöjen Liitto
Suomen Sairaanhoitajaliitto r.y.
Suomen Syöpäyhdistys r.y.
Suomen Terveyssisaryhdistys r.y.
Suomen Tuberkuloosin Vastustamisyhdistys
Suomen uimaopetus- ja hengenpelastusliitto
Suomen Voimistelunopettajaliitto r.y.
Sydäntautiliitto r.y.
Tapaturmatorjunta r.y.
Teollisuusterveyssisaret r.y.
Tuberkuloosi- ja keuhkovammaisten liitto
Työterveyslaitos
Työturvallisuuskeskus
Vakuutusyhtiöiden tiedotuskeskus
Vanhainsuojelun keskusliitto
Väestöliitto

TERVEYSKASVATUKSEN KESKUS ry

Toinen linja 17, Helsinki 53
puh. 769 773 ja 769 005

Ergonomian alueen rajausta

Ergonomiaa on:

- *teknisen ympäristön suunnittelu ihmiselle sopivaksi*
- *työvälineiden, -menetelmien ja -ympäristön suunnittelu*
- *työn tehokkuuden kohottaminen siten, että työn kuormittavuus tai tapaturma- ja terveysvaara ei lisäänny*
- *viihtyvyyden kohottaminen muokkaamalla tekninen ympäristö ihmiselle sopivaksi*
- *tapaturma- ja terveysvaaran poistaminen teknistä ympäristöä muokkaamalla*
- *työntekijän korvaaminen koneella, jos työssä olevia tapaturma- tai terveysvaaroja ei muuten voida poistaa*

Ergonomiaa ei ole:

- *työntekijöiden valitseminen*
- *sosiaalisen ympäristön suunnittelu tai muokkaaminen*
- *työntekijän harjaannuttaminen kestämään kuormitusta*
- *työn tehokkuuden kohottaminen siten, että työn kuormittavuus kasvaa tai tapaturma- ja terveysvaara lisääntyy*
- *viihtyvyyden kohottaminen valitsemalla työssä viihtyviä ihmisiä*
- *tapaturma- ja terveysvaaran vähentäminen valitsemalla työntekijöitä.*
- *työntekijän korvaaminen koneella työn tehostamisen vuoksi*

Teknistyvässä ja automatisoituvassa yhteiskunnassa koneet ja muut työvälineet merkitsevät terveyden kannalta yhä enenevää vaaratekijää, ellei niiden suunnittelussa ole riittävästi otettu huomioon ihmisen työskentelyedellytyksiä ja mittasuhteita. Ergonomiassa ei asioita tarkastella vain yhdestä näkökulmasta, vaan kolminaisuus ihminen — kone — ympäristö pyritään saattamaan keskenään sopusointuun.

Ergonomia = biologisen tiedon soveltaminen ihmisen työympäristöön.

TERVEYSKASVATUKSEN KESKUS

perusedellytyksistä. Se on ratkaisevasti riippuvainen jokaisen itse valitsemistaan ravintotottumuksista. Virheelliset ravintotottumukset ovat joissakin sairauksissa osoittautuneet riskitekijäksi, joten niiden korjaaminen on aiheellista.

Tapaturmien välttäminen niin kotona kuin työpaikoilla edellyttää että yksilö on halukas noudattamaan hänen suojakseen annettuja ohjeita ja käyttämään suojalaitteita. Terveyskasvatuksellisilla toimenpiteillä voidaan saada ihmiset tiedostamaan oma osuutensa tässä työssä ja vaikuttaa myönteisesti heidän asenteisiinsa.

Ihmissuhteiden 'opiskelu', kehittäminen ja hallinta niin työpaikoilla kuin kotona, vastuu työympäristön henkisestä ilmapiiristä, niiden ihmisten ymmärtäminen, joilla on erityisiä ongelmia, yksinäisyyden ja eristäytyneisyyden välttäminen ovat eräitä keskeisiä työikäisten mielenterveyskysymyksiä.

Teknistyvässä ja automatisoituvassa yhteiskunnassa koneet ja muut työvälineet merkitsevät terveyden kannalta vaaratekijää, ellei niiden suunnittelussa ole riittävästi otettu huomioon ihmisen työskentelyedellytyksiä ja mittasuhteita. Ergonomia eli biologisen tiedon soveltaminen ihmisen työympäristöön on keino torjua näitä tekijöitä.

Kattilasopimus

Helsingin Ympäristön Sähkölaitos Oy — tämän vuoden alusta Vantaan Sähkölaitos Oy — on tilannut Tampellalta höyrykattilan. Uutisen tästä kerroimme lehtemme viime vuoden numerossa 3/1972 sivulla 59.

Kuvamme on tilaussopimuksen allekirjoitustilaisuudesta marraskuun 23 päivänä viime vuonna. Kuvassa vas. Vantaan Sähkölaitos Oy:n tekn. johtaja DI Jorma Eulenberger, sähkölaitoksen toimitusjohtaja C-O Björklöf, Tampellan varatoimitusjohtaja DI C-E Forss ja Tampellan Messukylän tulosvastuuyksikön johtaja DI Risto Aarnio.

Tamboxin maisemakonttori Heinolassa

Tamboxin keskuskonttori muutti Inkeroisista vastavalmistuneeseen metsäteollisuuden ensimmäiseen maisemakonttoriin Heinolassa heinäkuun alussa viime vuonna.

Koko konttorirakennusta voidaan luonnehtia maisemakonttoriksi, sillä suurin osa sen n. 1300 m²:stä on avointa maisemakonttorille ominaista työskentelytilaa. Varsinainen konttorituotanto tapahtuu rakennuksen toisessa päässä, josta on n. 150 m² varattu aula- ja neuvottelutiloiksi ja n. 520 m² on varsinaista maisemakonttoria.

Maisemakonttorin suunnittelussa on käytetty hyväksi konttorimuodosta saatuja kokemuksia, sillä tunnettuina etuinahan pidetään:

— pinta-alan säästöä
— parempaa kommunikaatiota
— joustavuutta
— parempaa valaistusta, ilmastointia ja lämpöä
— helposti saatavilla olevia arkistoja
— syntyvää yhteenkuuluvaisuuden tunnetta

Maisemakonttorin haitoiksi on yleisesti katsottu:

— häiriintymispulmaa
— yksityisten syrjäisten paikkojen puutetta
— sopeutumisvaikeutta

Kokemusten perusteella konttorin tilankäyttö ratkaistiin niin, että L-kirjaimen muotoisesti eroitettiin toimistohuoneet n. 200 m² ns. INVAND-kaappiseinällä avonaisesta konttoritilasta. Näin saatiin oma rauhoitettu työskentelytila neuvotteluja ym. varten henkilöille, joiden tehtävät sitä vaativat ja samalla erittäin arvokasta kaappiseinän tuomaa arkistointitilaa. Kaikista huoneista on välitön yhteys varsinaiseen maisemaosaan ja huoneet on jaettu henkilöille tehtäväkokonaisuuden mukaisessa järjestyksessä.

Varsinainen yhtenäinen maisemakonttoritila on pinta-alaltaan n. 320 m² ja jokaiselle henkilölle tai työryhmälle on Expa-kaapistoin tai seinäkkein rajattu työpiste. Kaikki henkilöt maisemakonttorissa on pyritty järjestämään tehtävien tai tehtäväkokonaisuuksien mukaiseen järjestykseen. Tällä hetkellä on maisemaosassa tilaa henkilöä kohden n. 13 m², joten kasvuvaraa on, sillä maisemakonttorin tilantarve on tutkittu 6,5—12 m² tehtävästä riippuen.

Maisemakonttorissa on käytetty taidokkaasti kirkkaita sointuvia värejä niin kalustossa kuin varsinaisissa rakenteissakin. Käytetyt värit, kokolattiamatto ja kankaan käyttö kaappien takaosissa ja seinäkkeissä sekä myöskin viherkasvien käyttö vaimentavat ääntä ja luovat viihtyvyyttä.

Työnantajan sosiaaliturvamaksut nousevat

Vuoden alusta maaliskuun loppuun on työnantajan sosiaaliturvamaksu yhteensä 7,25 % palkoista. Huhtikuun 1 päivästä alkaen työnantajan sosiaaliturvamaksu on yhteensä 8,0 % taikka poistojen ja palkkojen määrästä riippuen 8,5 % tai 9,0 % ennakkoperinnän alaisten palkkojen määrästä. Uusia säännöksiä sovelletaan niihin palkkoihin, jotka maksetaan 1. 4. 1973 tai sen jälkeen. Näin ollen sillä miltä ajalta palkka maksetaan, ei ole merkitystä.

Työnantajalla on mahdollisuus pyytää epäselvissä tapauksissa kotikuntansa verojohtajalta sitovaa ennakkoratkaisua asiassa.

Porrastettu kela-maksu

Sosiaaliturvamaksuun kuuluu työnantajan kansaneläke-, sairausvakuutus- ja lapsilisämaksu. Tuo kansaneläkemaksu on siis 1. 4. alkaen tavallisessa tapauksessa korotettu alkuvuoden 4 %:sta 4,25 %:iin ennakkoperinnän alaisesta palkasta. Milloin liiketoimintaa harjoittavan valtionverotuksessa verovelvollisen työnantajan viimeksi toimitettua verotusta varten antamassa veroilmoituksessa ilmoittamien, kuluvan käyttöomaisuuden hankintamenoista tekemien säännönmukaisten poistojen määrä on ollut suurempi kuin 50 000 mk ja samalla vähintään 10 % mutta enintään 30 % hänen samana verovuonna maksamien palkkojen määrästä, on kansaneläkemaksu kuitenkin 4,75 % eli 1/2 prosenttiyksikköä normaalia korkeampi. Jos poistojen määrä on yli 50 000 mk ja samalla enemmän kuin 30 % palkkojen määrästä, on maksu 5,25 % eli yhtä prosenttiyksikköä normaalia korkeampi.

Vuonna 1973 kansaneläkemaksun suuruus määräytyy vuodelta 1971 annetussa veroilmoituksessa ilmoitettujen poistojen ja samana vuonna maksettujen palkkojen perusteella. Kun perusteena käytetään "säännönmukaisia" poistoja, ei esim. kehitysaluelainsäädännön tai merenkulun veronhuojennuslain nojalla tehtyjä erityispoistoja oteta huomioon. Poistojen perusteella korotettu maksu koskee vain liiketoimintaa harjoittavia valtionverotuksessa verovelvollisia työnantajia. Siten eivät esim. maatilatalouden tai ammatinharjoittajat eivätkä asunto-osakeyhtiöt ja yleishyödylliset yhteisöt ole velvollisia suorittamaan eläkemaksua korotettuna.

Työnantajan sairausvakuutusmaksu korotetaan nykyisestä 1,5 %:sta niin ikään 1. 4. alkaen 2,0 %:iin. Työnantajan lapsilisämaksu säilyy ennallaan.

Sosiaaliturvamaksuun kuuluvat siis kela-, sairausvakuutus- ja lapsilisämaksu yhdessä.

Vakuutetun maksut

Samalla on korotettu vakuutetun kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksuja. Kansaneläkevakuutusmaksu on vuonna 1973 nykyisen 1,75 pennin sijasta 1,95 penniä ja myöhempinä vuosina 2,0 penniä vakuutetulle kunnallisverotuksessa määrätyltä veroäyriltä. Sairausvakuutusmaksu on vuodelta 1973 nykyisen 1,25 pennin sijasta 1,45 penniä vakuutetulle kunnallisverotuksessa määrätyltä veroäyriltä. Ennakonpidätystä toimitettaessa otetaan korotetut maksut huomioon siten, että kansaneläkevakuutusmaksu on 1. 4. alkaen sovellettavissa pidätystaulukoissa 2,0 penniä ja sairausvakuutusmaksu 1,5 penniä väroäyriltä. Palkansaajan verokirjaan on merkitty, mitä pidätystaulukkoa kulloinkin on käytettävä.

Pidätystaulukon mukaan tapahtuva ennakonpidätys saadaan toimittaa tammikuussa vuodeksi 1972 vahvistettujen taulukkojen mukaan. Ennakonpidätys toimitetaan tällöin käyttäen sitä pidätystaulukkoa, joka käy ilmi palkansaajan vuoden 1973 verokirjasta. Jos vastaavaa taulukkoa ei ole vuodeksi 1972 vahvistettu, toimitetaan ennakonpidätys lähinnä alemman taulukon mukaan.

Nimityksiä Tampellassa

MALMSTRÖM

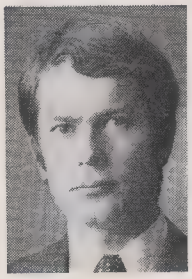
AITTOLA

LEHTINEN

SCHAFEITEL

INGMAN

Oy Tampella Ab tekstiilitehtaiden markkinoinnin johtajaksi on 1. 1. 1973 alkaen nimitetty DI *Ben Arne Malmström* (43).

DI Malmström on toiminut vv. 1959—72 Oy Tampereen Kehruutehtaalla, viimeksi toimitusjohtajana ja suorittanut M.Sc-tutkinnon USA :ssa v. 1957.

Tampellan palvelukseen DI Malmström tuli helmikuussa 1972 tuotekehittelypäälliköksi.

Lakimieheksi Oy Tampella Ab:n pääkonttorin lakiasiainosastolle on 1. 12. 1972 alkaen nimitetty oikeustiet.kand. *Timo Aittola* (26).

Tuom. Aittola on valmistunut Helsingin yliopiston oikeustieteellisestä tiedekunnasta v. 1970 ja toiminut ennen Tampellaan tuloaan Keskuskauppakamarin oikeudellisen osaston apulaisosastopäällikkönä.

Samalle osastolle on 1. 12. 1972 alkaen nimitetty ekonomi *Marja-Leena Lehtinen* (26). Hän on valmistunut ekonomiksi Tampereen yliopistosta v. 1968 ja toiminut ennen Tampellaan tuloaan Puulaaki Oy:n toimitusjohtajan sihteerinä ja G. A. Serlachius Oy:n lakiasiainosastolla sihteerinä.

Oy Tampella Ab:n Tampereen tehtaitten henkilöstöpalvelun päälliköksi on 2. 1. 1973 alkaen nimitetty sosionomi *Yrjö Schafeitel*.

Myynti-insinööriksi Oy Tampella Ab konepajan markkinointiosastolle on 1973—01—01 alkaen nimitetty DI Matti Ingman. DI Ingman on syntynyt v. 1937 Hämeenlinnassa, tullut ylioppilaaksi v. 1958 Jyväskylän Normaalilyseosta sekä valmistunut dipl. insinööriksi Teknillisen Korkeakoulun koneenrakennusosastolta v. 1965.

DI Ingman on toiminut Suomen Kaapelitehdas Oy:ssä tutkimus- ja suunnittelutehtävissä, vv. 1965—1971 Valmet Oy:n Rautpohjan tehtailla paperikoneosastolla projektinjohtajana sekä viimeksi ennen Tampellaan tuloaan vv. 1971—1972 G. A. Serlachius Oy:n tutkimus- ja kehitysosastolla tutkimus- ja kehitysinsinöörinä.

Työeläkelakien uutuus:

OSAELÄKE

Eduskunta hyväksyi 20. 12. 1972 kolmannessa käsittelyssä työeläkelakien muutoksen, joka vahvisti osaeläkkeiden liittämisen työeläkejärjestelmän etuihin. Osaeläkkeinä myönnettäviä työkyvyttömyyseläkkeitä maksetaan vuoden 1973 alusta lukien hakemuksesta.

Osaeläkkeet sisältyvät tässä vaiheessa vain työntekijäin eläkelakiin (TEL), lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelakiin (LEL), yrittäjien eläkelakiin (YEL) ja maatalousyrittäjien eläkelakiin (MYEL).

Uusi osaeläkejärjestelmä tekee mahdolliseksi työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisen myös sellaisissa tapauksissa, joissa työkyky on selvästi alentunut, mutta niin vähäisessä määrässä, ettei nykyisten säännösten mukaan ole voitu myöntää eläkettä, kertoi johtaja Matti Uimonen Eläketurvakeskuksesta.

Lainmuutosten yhteydessä on työkyvyttömyysmääritelmää lievennetty. Uusien säännösten mukaan voidaan työkyvyttömyyseläke myöntää lievemmin perustein kuin aikaisemmin .

Ratkaisevana tekijänä on edelleen lääketieteellisesti todettavissa oleva sairaus. Työkyvyn alentumisen arvioimisessa vaikuttavat henkilön koulutus, aikaisempi toiminta, ikä, asumisolosuhteet ja muut näihin verrattavat seikat. Työkyvyn vaihdellessa otetaan huomioon vuotuinen ansio. Lisäksi edellytetään, että henkilölle sopivaa, hänen jäljellä olevaa työkykyään vastaavaa työtä on saatavissa.

Uusien säännösten mukaan oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen on henkilöllä, jonka työkyky sairauden, vian tai vamman johdosta on alentunut vuoden ajaksi vähintään kahdella viidenneksellä.

Eläke myönnetään osaeläkkeenä, jos työkyky on alentunut vähintään kahdella viidenneksellä ja täytenä, jos työkyky on alentunut kolmella viidenneksellä.

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruus määrätään työeläkelakien nykyisten säännösten mukaan. Työeläkelakien asteittaisesta voimaantulosta johtuen täydet työkyvyttömyyseläkkeet ovat yleensä 22 % vakuutetun työtulosta.

Lähtökohtaisesti osaeläkkeen määrä on puolet täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä. Jotta osaeläkkeen merkitys toimeentulon täydentäjänä ei jäisi kovin pieneksi, osaeläkkeen määrä laskettaisiin kuitenkin siten, että eläkkeen vähimmäismäärä olisi 19 % työtulosta. Tämänsuuruisen eläkkeen saamisen edellytys on, että henkilö on kuulunut työeläkelakien piiriin koko niiden voimassaoloajan.

Toisin kuin täyden työkyvyttömyyseläkkeen saajalle osaeläkkeen saajalle ei yleensä suoritettaisi kansaneläkettä.

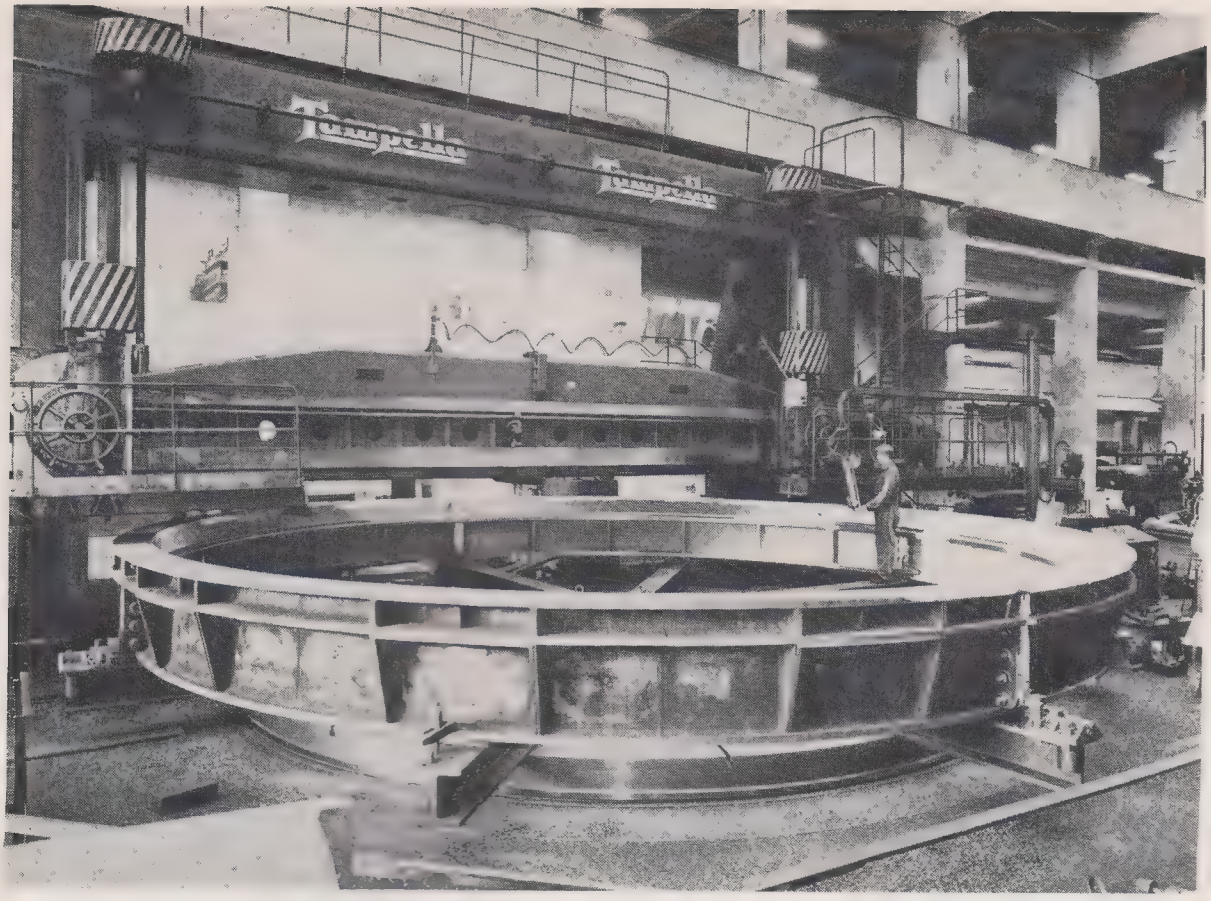

Vesiturbiineita Taivalkosken voimalaan

Kemijoki Oy on tilannut Oy Tampella Ab:n konepajalta Taivalkoskeen rakennettavaan vesivoimalaan kolme yhtä suurta Kaplanturbiinia, joiden tekniset arvot ovat:

— veden putouskorkeus 14,5 m
— veden virtaama 320 m^3 sekunnissa
— turbiinin teho 56.000 hv
— turbiinin juoksupyörän pyörimisnopeus 88,2 kertaa minuutissa

Kuvassa näkyy kolmannen turbiinin muurinraamin vaakasuoran liitospinnan sorvauksen viime vaihe konepajan suuressa karusellisorvissa. Sorvin on konepaja itse valmistanut v. 1955. Sorvin halkaisija on 13,5 m ja kiertonopeus neljä kierrosta minuutissa.

Kuvassa näkyvä muuriraami painaa 28 tonnia, sen korkeus on 90 sm, ulkohalkaisija tasan 10 m ja sisähalkaisija 9,2 m.

Kustannuksia arvioidaan osaeläkkeistä aiheutuvan n. 0,1 % työeläkevakuutettujen palkkasummasta, ja lähivuosina kustannukset lienevät n. 10 miljoonaa markkaa vuodessa.

Muita työeläkelakien muutoksia

TEL:n soveltamisen edellytyksenä on, että työntekijän kuukausipalkka on tietyn suuruinen tai että säännöllinen työaika viikossa on vähintään 20 tuntia. Tämä vähimmäispalkka on v. 1972 ollut n. 313 markkaa kuukaudessa.

Uuden säännöksen mukaan alenee tämä rajamäärä puoleen, ja on vuoden 1973 indeksitasossa 173,66 mk/kk. Rajamäärän muuttuminen merkitsee sitä, että työnantajan on vuoden 1973 alusta järjestettävä eläketurva monille sellaisille työntekijöille, jotka lyhyen viikottaisen työajan vuoksi ovat jääneet työeläketurvan ulkopuolelle.

YEL:ssa työtulon vähimmäismäärä säilyy ennallaan ja on kaksinkertainen TEL:n vastaavaan vähimmäismäärään verrattuna.

Lakeihin on samalla tehty eräitä teknisluonteisia parannuksia ja eri työeläkelakien mukaista eläketurvaa on yhdenmukaistettu. Tämän vuoksi TEL:a on muutettu siten, että vanhuuseläkettä ei enää makseta takautuvasti.

Vanhuuseläkkeen suorittaminen aloitettaisiin hakemusta seuraavan kuukauden alusta. Tarkoitus ei ole, että työntekijä menettäisi eläkettään, vaan säästyneet eläke-erät käytetään niin, että vastaisia eläkeriä korotetaan; sanoi johtaja Uimonen.

Näin on lainattu lukemista

Vuosi	Lainat laitoksen henkilökunnalle		Lainaukset muista kirjastoista		Lainat ulkopuolisille		Kopiointi
	Kirjat	Lehdet	Kirjat	Lehdet	Kirjat	Lehdet	
1970	1 558	6 586	257	528	18	88	899 (6 397)[1])
1971	1 966	7 904	235	657	17	367	851 (6 647)
1972	2 029	7 961	180	676	24	255	1 073 (8 072)

	Kirjat				Lehdet				Kopiointi				1971	1972
	-71	-72	-71	-72	-71	-72	-71	-72	-71	-72	-71	-72		
I	115	216	566	665	16	10	42	84	1	1	3	9	86 (676)	109 (812)
II	169	174	494	788	21	20	75	61	—	5	1	23	71 (583)	101 (727)
III	174	220	678	814	48	15	69	52	—	1	4	45	108 (756)	79 (560)
IV	181	154	731	660	20	11	56	45	3	1	5	18	84 (643)	84 (539)
V	194	197	542	732	18	19	29	62	—	5	2	23	47 (408)	87 (575)
VI	206	174	681	661	11	10	78	63	3	—	4	31	73 (571)	81 (563)
VII	101	91	193	145	7	7	21	5	—	—	2	11	63 (573)	50 (353)
VIII	145	165	555	726	12	23	65	67	2	3	5	17	37 (359)	76 (463)
IX	149	130	672	760	17	17	44	75	2	2	20	27	83 (722)	80 (510)
X	170	169	884	732	23	15	65	37	3	2	8	12	76 (524)	69 (451)
XI	230	177	1040	641	20	20	60	80	1	2	292	28	50 (360)	119 (672)
XII	132	162	868	637	22	13	53	45	2	2	21	11	73 (472)	138 (1847)

[1]) Otettujen artikkelien sivumäärä suluissa

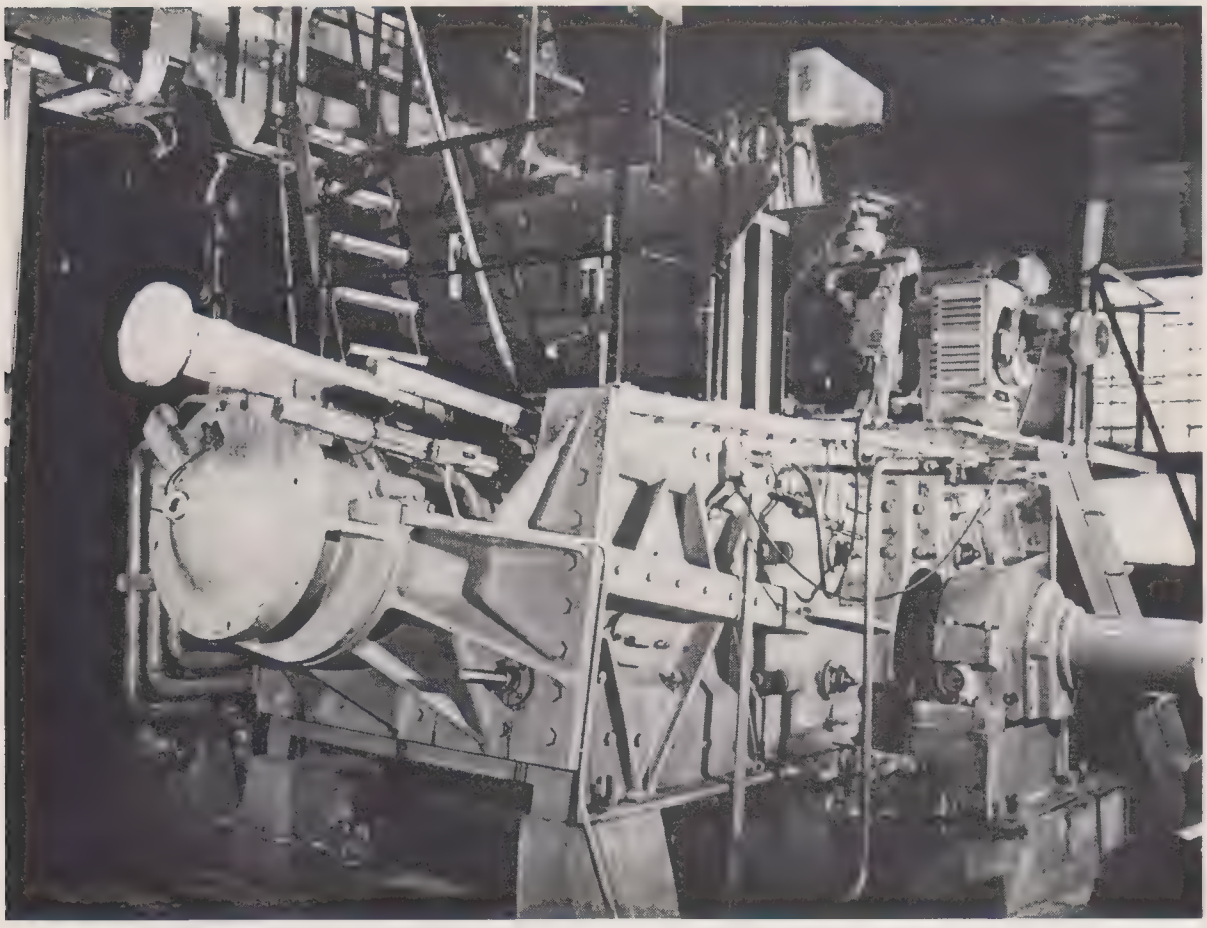

Anjalan kaksi hiomakonetta

Anjalan Paperitehtaan puuhiomossa Inkeroisissa otettiin viime vuoden marraskuussa käyttöön kaksi uutta Tampella T-1510 hiomakonetta. Niiden yhteisen moottorin teho on 5200 kW, kierroksia minuutissa 375 ja keskimääräinen tuotanto 100 tonnia ilmakuivaa puuhioketta vuorokaudessa. Edellämainittu toimitus mukaanlukien viime vuonna käynnistettiin yhteensä 27 Tampellan valmistamaa hiomakonetta.

Tolkkisten telakka kunnostaa 74 v. uponneena olleen laivan

Viime vuonna Saimaan pohjasta nostettu 74 vuotta kalojen kummasteltavana ollut höyrylaiva Salama hinattiin 15. 12. 1972 Helsingistä Tolkkisten telakalle kunnostettavaksi. Tolkkisissa aluksen pohja hiekkapuhalletaan ensin ja maalataan. Jatkossa kunnostaminen edistyy museoviraston varojen mukaan.

Kunnostustyön arvellaan lopullisesti olevan valmis vuonna 1975. Työn kokonaiskustannuksiksi on laskettu 200 000 markkaa. Kun kaikki on valmista toivotaan Salaman liikkuvan omalla lähes 100 vuotta vanhalla höyrykoneellaan.

Vakuutusasiaa autosta

Liikennevakuutus

Liikennevakuutuksenne korvaa liikennevakuutuslain säännösten mukaan

— vieraalle ajoneuvolle
— vieraalle omaisuudelle ei kuitenkaan omassa ajoneuvossa kuljetetulle tavaralle aiheutetut vahingot
— omistajan ja kuljettajan henkilövahingot myötävaikutuksen huomioonottaen
— kaikille muille aiheutetut henkilövahingot

Liikennevakuutuksenne ei korvaa

— oman ajoneuvonne vahinkoja

Liikennevakuutus ei myöskään korvaa

— ajoneuvollenne sivullisen henkilön vahingonteosta syntyneitä tai
— tuntemattomaksi jääneen ajoneuvon aiheuttamia vahinkoja

Vapaaehtoiset moottoriajoneuvovakuutukset

Vaunuvahinkovakuutus korvaa

— yhteen-, päälle-, kumoon-, tai ojaanajossa, ajoneuvon kaatumisesta, tien sortumisesta, sillan särkymisestä
— sivullisen henkilön vahingonteosta
— ajoneuvoa muilla kulkuneuvoilla kuljetettaessa aiheutuneet vahingot

Palovakuutus korvaa

— tulipalosta
— salamaniskusta
— ajoneuvossa — ei kuitenkaan moottorissa — sattuneista räjähdyksistä aiheutuneet vahingot

Varkausvakuutus korvaa

— varkauden
— varkausyrityksen
— luvattoman käytön seurauksena lukitulle ajoneuvolle aiheutuneet vahingot

Lasivakuutus korvaa

— äkillisestä iskusta aiheutuneen lasin särkymisen

Oikeusturvavakuutus korvaa

— vakuutuksenottajalle moottoriajoneuvon omistajana, haltijana tai kuljettajana eri oikeusasteissa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut

Autopalveluvakuutus korvaa

— vaurioituneen ajoneuvon nostamisesta ja lähimpään korjaamoon kuljettamisesta aiheutuneet kustannukset
— ajoneuvon kotipaikkakunnalle kuljettamisesta tai ajamisesta aiheutuneet kustannukset, kun matka on keskeytynyt kuljettajan tai matkustajan sairastumisen tai kuoleman, tai ajoneuvon vaurioitumisen takia tai siksi, että ajoneuvo on varastettu.
— vammautuneen tai sairastuneen kuljettajan tai matkustajan lääkärille tai kotipaikkakunnalle kuljettamisesta aiheutuneet kustannukset, matkalla kuolleen kuljettajan tai matkustajan kotipaikkakunnalle kuljettamisesta aiheutuneet kustannukset.

Perävaunun tms. käyttöä koskeva vakuutus

— Tällä lisäturvavakuutuksella poistetaan 25 %:n suuruinen lisäomavastuu vaunuvahinkovakuutuksesta, kun kuorma-autoon on vahingon tapahtuessa ollut kiinnitettynä perävaunu, lumiaura, tienkunnostuskone tai muu sellainen laite.

Miten toimitte liikenneonnettomuuden tapahduttua?

1. Pysähtykää heti vahingon selvittelyä varten. Älkää missään tapauksessa poistuko paikalta.
2. Mikäli on aiheutunut henkilövahinkoja, ryhtykää heti toimenpiteisiin loukkaantuneiden saattamiseksi lääkärinhoitoon. Kutsukaa poliisi, mikäli syyllisyys on epäselvä tai **kysymyksessä** on henkilövahinko tahi poikkeuksellisen suuri omaisuusvahinko.
3. Mikäli vahinko on sattunut olosuhteissa, jolloin näkyvyys on rajoitettu, järjestäkää molempiin suuntiin riittävän etäälle vartiointi uusien vahinkojen välttämiseksi.
4. Merkitkää muistiin kaikki tarvittavat tiedot vastapuolen ajoneuvosta, sen omistajasta ja kuljettajasta sekä mahdollisista todistajista.
5. Laatikaa tilannepiirros vahinkopaikasta, merkitkää siihen tien keskiviiva, yhteenajopaikka ja ajoneuvojen kulkusuunnat sekä sijainnit vahingon jälkeen.
6. Estäkää sivullisia puuttumasta asiaan tai sotkemasta tapahtumajälkiä.
7. Toimittakaa ajoneuvonne lähimpään korjaamoon ja ilmoittakaa asiasta vakuutusyhtiölle vahingon tarkastamista varten.
8. Korjaustyötä ei saa aloittaa ennenkuin yhtiön vahinkotarkastaja on tehnyt korjausarvion.
9. Älkää jättäkö vaurioitunutta ajoneuvoa vahinkopaikalle vartioimattomana.
10. Tehkää heti kirjallinen vahinkoilmoitus omalle vakuutusyhtiöllenne.

Edellä olevien ohjeiden noudattaminen takaa Teille joustavan ja nopean palvelun vahinkojärjestelyssä. Toivomme ettette omakohtaisesti tarvitse näitä ohjeita. Turvallista matkaa!

Ympäristönsuojeluvaliokunta perustetaan Pohjoismaihin

Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan teollisuusliitot sekä Suomen Teollisuusliitto ja Suomen Puunjalostusteollisuuden Keskusliitto ovat päättäneet perustaa yhteistyöelimen, Pohjoismaiden teollisuusliittojen ympäristönsuojeluvaliokunnan hoitamaan ympäristönsuojelukysymyksiä. Tämän uuden elimen avulla teollisuuden talouspoliittiset keskusjärjestöt ko. maissa toivovat tukevansa teollisuuden ymmärtämystä luonnonsuojelua kohtaan. Järjestöt toivovat samalla voivansa informoida viranomaisia valiokunnan välityksellä siten, että saavutetaan paras mahdollinen perusta sekä kansallisille että kansainvälisille ympäristönsuojelutehtävien järkeville ratkaisuille.

Valiokunnan tehtävänä on vaikuttaa teollisuusjärjestöihin ja niihin kuuluviin jäsenjärjestöihin sekä jäsenyrityksiin siten, että nämä varautuisivat antamaan myönteisen panoksen ympäristönsuojeluongelmien ratkaisemisessa.

Ennen kaikkea tämä merkitsee sitä, että pyritään teollisuutta ja yhteiskuntaa hyödyttävään ympäristönsuojeluun muun muassa valmistamalla aineistoa, joka soveltuu virikkeeksi ja informaatioksi viranomaisille, julkisuudelle ja jäsenyrityksille. Valiokunnan jäsenet työskentelevät ympäristönsuojelutehtävissä ja ympäristönsuojelun asiantuntijoina asianomaisissa järjestöissä.

Useimmat inhimillisen toiminnan muodot aiheuttavat tavalla tai toisella ympäristön rasittamista ja kaiken tällaisen toiminnan yhteisvaikutuksesta syntyy ongelmia. Maittemme teollisuus on selvillä niistä epäsuotuisista ympäristövaikutuksista, joita teollinen toiminta saattaa aiheuttaa. Joskin on vielä paljon tehtävää, voi olla perusteltua korostaa, että hyviä käytännöllisiä tuloksia on jo saavutettu. Monilla aloilla ympäristönsuojelu on melko pitkälle edistynyttä ja usein korkeatasoista. Joillakin perinteisesti huomattavia määriä haitallisia jäteaineita aiheuttavilla aloilla jätemäärät tuotettua yksikköä kohti ovat selvästi laskemassa. Viime vuosina saavutetut tulokset osoittavat, että tuotantoa on mahdollista lisätä lisäämättä samalla jätteiden määrää, joissakin tapauksissa tätä jätemäärää voidaan itse asiassa vähentää.

Suurin este, joka haittaa tehokkaiden ympäristönsuojelutoimenpiteiden aloittamista, on luonteeltaan taloudellinen. Tehokas ympäristönsuojelu vaatii huomattavia investointeja sekä yhteiskunnalta että teollisuudelta. Useimmissa tapauksissa tällaiset investoinnit eivät ole teollisuudelle kannattavia. Toimiva teollisuus joutuu kokonaan tai osittain kantamaan sekä pääomaettä käyttökustannukset. Tämä vaikuttaa väistämättömästi lopputuotteen hintaan ja siten myös asianomaisen alan kilpailukykyyn. Investoinnit rasittavat lisääntyvässä määrin pääomamarkkinoita ja vähentävät mahdollisuuksia investoida tuottavaan toimintaan.

Ympäristönsuojeluun liittyvät poliittiset arvostukset merkitsevät usein punnintaa erilaisten yhteiskuntapoliittisten tavoitteiden välillä, tässä yhteydessä lähinnä luonnontilan säilyttämisen ja jatkuvasti kasvavien aineellisten saavutusten välillä. Kyse on siitä, miten jakaa yhteiskunnan rajoitetut voimavarat erilaisten toiveiden ja tarpeiden välillä. Teollisuus voi avustaa päättäviä elimiä arvioimalla olemassaolevia vaihtoehtoja ja vaihtoehtoisten ratkaisujen seurauksia.

Teollisuus haluaa nyt, kuten aikaisemminkin, sopeuttaa toimintansa niihin ehtoihin, joita yhteiskunta asettaa. Näiden ehtojen pitäisi perustua pitkäjänteiseen politiikkaan, jonka vaikutukset voidaan ennustaa mahdollisimman luotettavasti. Sekä lainsäädäntökoneiston että hallintokoneiston, jotka viranomaisilla on käytettävissään ympäristönsuojelupolitiikkaansa varten, tulisi olla muovatut ja koordinoidut sellaisiksi, että ne toimivat järkevästi ja joustavasti.

Tehokas ympäristönsuojelutyö vaikuttaa teollisuuden primäärisiin työehtoihin. Koska teollisuus voi samanaikaisesti palvella aktiivisesti myös ympäristösuojelun kehitystä, on edellytyksenä avoin ja luottamuksellinen yhteistyö hallintoviranomaisen sekä teollisuuden välillä, jotta ne tulokset voitaisiin saavuttaa, jotka palvelevat parhaiten yhteiskuntaa.

UNKARILAISIA

Dunaujvaros Unkarissa — sinne Tampellan konepaja on jo aikaisemmin toimittanut soodakattilan — laajentaa tehdastaan ja tuotantoaan ja on tilannut Tampellasta puolisellulooosatehtaan laiteosastoja. Viime toimitukseen kuuluvat:

— puun käsittely ja hakkeen varastointi
— keittämö ja kuidutus
— puskulämmön talteenotto
— massan pesemö ja sakeamassan varastointi
— jätelipeän haihduttamo
— keittoliuoksen valmistus ja kemikalioiden regenerointi
— soodakattila

Toimituksen takia on ryhmä unkarilaisia tilaajan edustajia parhaillaan hoitamassa siihen liittyviä asioita konepajallamme. Otimme heistä kuvan. Vas. ins. György Gal, ins. Tamas Demeny, teknikko Katalin Herr, Tampellan DI Tage Hauki, DI Csaba Nagy, yli-ins. Elemer Tomacsanyi, osastopääll Antal Balazs, KIPINVESTin pääjohtaja Peter Gati, osastopääll. Janos Goczan, yli-ins. Sandor Morvay ja yli-ins. Miklos Toth.

Tamboxin makean linjan pakkauskoneet

On makea olo kun automaattinen AH-8 täyttää minuutissa 240 pakkausta pastilleja tai muuta hyvää. Valitse mieleisesi rakenneratkaisu. Flip-top taikka standardipakkaus. Suljettuna liimalla tai ilman. Vaikkapa sisäpussilla varustettuna. CMC-koneilla pakataan paljon muutakin: makaronia, suolaa, herneitä, ryynejä, hiutaleita ym. Koneissa on volyymitäyttö tai vaaka-annostelija. Tarvittaessa myös laskijalaitteet. Edullista, nopeaa ja tehokasta pakkaamista CMC-koneilla. Ota yhteyttä, kerromme mielellämme lisää CMC-pakkauslinjasta. Kannattaa varmasti.

CMC:n malli AH-8.

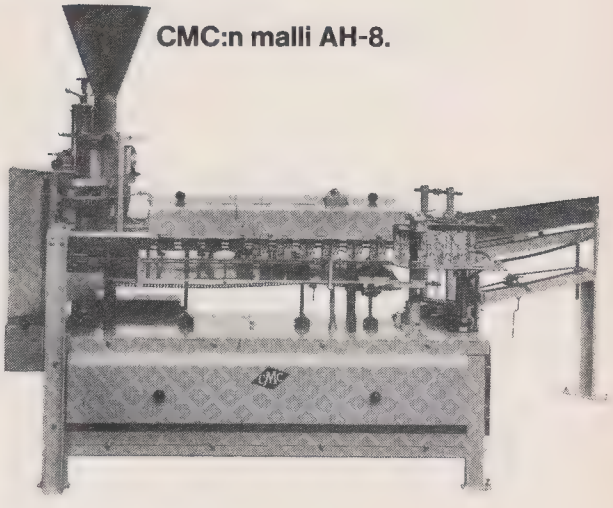

OY TAMPELLA AB **TAMBOX-TEHTAAT**

Tambox-myyntikonttorit:

Postilokero 5, 18101 Heinola 10, 910-3481 · Viinikankatu 45, 33800 Tampere 80, 931-30050 · Uudenmaankatu 7, 00120 Helsinki 12, 90-64 71 14 · Humalistonkatu 3 B, 20100 Turku 10, 921-33 17 55 · Sahakatu 2, Vaskiluoto, Postilokero 98, 65101 Vaasa 10, 961-12409

Hyvä tietää asuntokaupasta

Oman asunnon osto on tärkeä asia. Se on usein myös vaikea ja monimutkainen asia. Asunnonostoon liittyy aina melkoinen määrä paperisotaa, jonka hallitseminen maallikon näkökulmasta usein näyttää ylivoimaiselta. Tilannetta parantamaan on viime aikoina ilmestynyt erilaisia asunnon ostajalle tarkoitettuja oppaita, joissa varsin yksityiskohtaisestikin selostetaan mm. asunnon hankkimiseen liittyviä toimenpiteitä.

Toimittaja Raimo Markkasen "Asunnon ostajan opas" (Kirjayhtymä 1972) on johdonmukainen ja selkeä kirjanen tältä alueelta. Seuraavassa julkaisemme siitä Kauppakirjaa sekä kaupantekoon liittyviä asiakirjoja ja muita näkökohtia koskevat lyhennetyt osat.

Kauppakirja

Kauppakirjat ovat nykyisin verrattain täydellisiä. Ylimalkaisista kauppakirjoista olisikin päästävä epäselvyyksien ja riitaisuuksien välttämiseksi. Kauppakirjassa tulee mainita myyjänä osakkeiden oikea omistaja ja ostajana se, jolle osakkeiden omistusoikeus tulee siirrettäväksi. Tässä yhteydessä on muistettava, että kauppakirjassa mainittaisiin myös asuntoa ostavan puolison nimi. Näin osake on molempien nimissä, eikä toinen pääse sitä esim. myymään tai panttaamaan ilman toisen osakkeiden haltijan suostumusta. Koska osake on irtainta omaisuutta, on tämä periaatteessa muuten mahdollista.

Yhtiökokouksissa sitten aikanaan voivat molemmat osallistua keskusteluihin tai toinen edustaa toista valtakirjalla. Äänestyksissä ei kuitenkaan yhden huoneiston osakkeiden äänimäärää voida jakaa.

Edelleen kauppakirjassa mainitaan osakkeiden numerot ja minkälaisen huoneiston hallintaan ne oikeuttavat. Lisäksi mainitaan huoneluku ja pinta-ala. Tietenkin myös tontin ja korttelin numerot ja yhtiön nimi sekä kotipaikka. Myös osakkeiden kauppahinta ja sen maksamisen erät olisi mainittava.

Kauppakirjassa olisi mainittava maksujen viivästymisen seuraamukset — lähinnä sakkokorko myöhästyneille maksuille ja maininta, missä tilanteissa kauppa voi purkautua. Edelleen mainitaan yhtiön pitkäaikaiset lainat ja aikamäärä, jolloin huoneiston hallintaoikeus siirtyy tulevalle omistajalle. Tämähän tapahtuu yleisesti silloin, kun kaikki maksut on suoritettu ja talon ovat hyväksyneet rakennustarkastusviranomaiset. Osakkeiden luovutus puolestaan tapahtuu ja omistusoikeus siirtyy, kun kaikki maksut sekä leimaverot on suoritettu ja talo on hyväksytty loppukatselmuksessa.

Mikäli rakentajana ei ole ns. grynderi, perustajaurakoitsija, vaan joku muu taho, on kauppakirjassa maininta, että osakkeiden luovutus ja omistusoikeuden siirto tapahtuvat vasta sitten, kun koko kiinteistö on luovutettu rakennuttajalle työselitysten mukaisessa valmiissa kunnossa.

Kauppakirjassa olisi myös mainittava, kuka maksaa siirtoleimaveron, joka on 1,2 pros. osakkeiden arvosta. Yleinen käytäntö on, että siirtoleimaveron maksaa ostaja. Ellei leimaveroa ole maksettu, ei osakkeenomistaja tule rekisteröidyksi osakkeenomistajana.

Lakkojen ja työnseisausten aiheuttamat lisäkustannukset joutuvat asunnonostajat valitettavasti maksamaan. Näistä maksuista olisi kuitenkin oltava merkintä kauppakirjassa. Samoin mahdollisuudesta, että valtio perii ns. lisäarvoveroa urakoitsijalta, joka perii näin kasvaneet rakennuskustannukset ostajalta.

Rakennustyön viivästymisiä voi johtua myös muista syistä kuin lakoista, joihin sovelletaan ns. force majeure -käsitettä. Muista kuin lakoista ja yleisesti hyväksyttävistä ylivoimaisista esteistä johtuvissa myöhästymistapauksissa voivat ostajat, jos myöhästyminen aiheuttaa heille taloudellista vahinkoa, hakea korvausta tai vaatia kustannusten maksamista, jos edellinen asunto on ollut luovutettava, eikä uuteen ole päästy sovittuna aikana muuttamaan.

Kauppakirjassa on yleensä maininta, että ostaja on voinut tutustua yhtiön yhtiöjärjestykseen, rakennuspiirustuksiin sekä taloudelliseen suunnitelmaan vuotuisine tulo- ja menoarvioineen. Tämän kattava lauseke vie pohjan pois ostajan arvostelulta silloin kun hanke on toteutettu edellä mainittujen asiakirjojen mukaisesti. Samalla työselitykset ja rakennuspiirustukset sekä yhtiöjärjestys sitovat rakentajaa ja myyjää, jotka voidaan panna tilille, mikäli asiakirjojen mukaisista suunnitelmista on poikettu. Kauppakirjaa tehdään kaksi samanlaista kappaletta, toinen ostajalle ja toinen myyjälle.

Kaupantekoon liittyvät asiakirjat ja muut näkökohdat

Seuraavassa luetellaan keskeiset asiakirjat ja kysymykset, jotka liittyvät asunnon ostoon.

Asunto-osakeyhtiö:

— vahvistettu yhtiöjärjestys
— kaupparekisteriote
— selvitys yhtiön omistus- tai vuokraoikeudesta tonttiin
— rasitustodistus yhtiön kiinteistöstä
— yhtiön omistukseen jäävät tilat
— rakennuksen pääpiirustukset
— rakenne- ja työtapaselostukset
— rakennustyön toteuttajaliike
— lämmitys- ja huoltojärjestelmä
— kunnallistekniikan liittymiskorvaukset
— rakennustyön valvonta ostajan kannalta

Taloussuunnitelma:

— rakennushankkeen kokonaiskustannukset
— tontin hankintakustannukset
— yhtiön rahoitus (osakepääoma, rakennusrahasto, kiinnitetyt tai kiinnitettävät lainat, niiden myöntäjät, laina-ajat ja korot)
— talousarvio (1. vuotuiset menot eli hoitokustannukset, lainapääomamenot, verot ja mahdollinen tontin vuokra, sekalaiset menot; 2. vuotuiset tulot eli osakkailta perittävät vastikkeet, yhtiön omistamien tilojen vuokrat, osakkailta ja vuokralaisilta saatavat käyttömaksut, sekalaiset tulot)

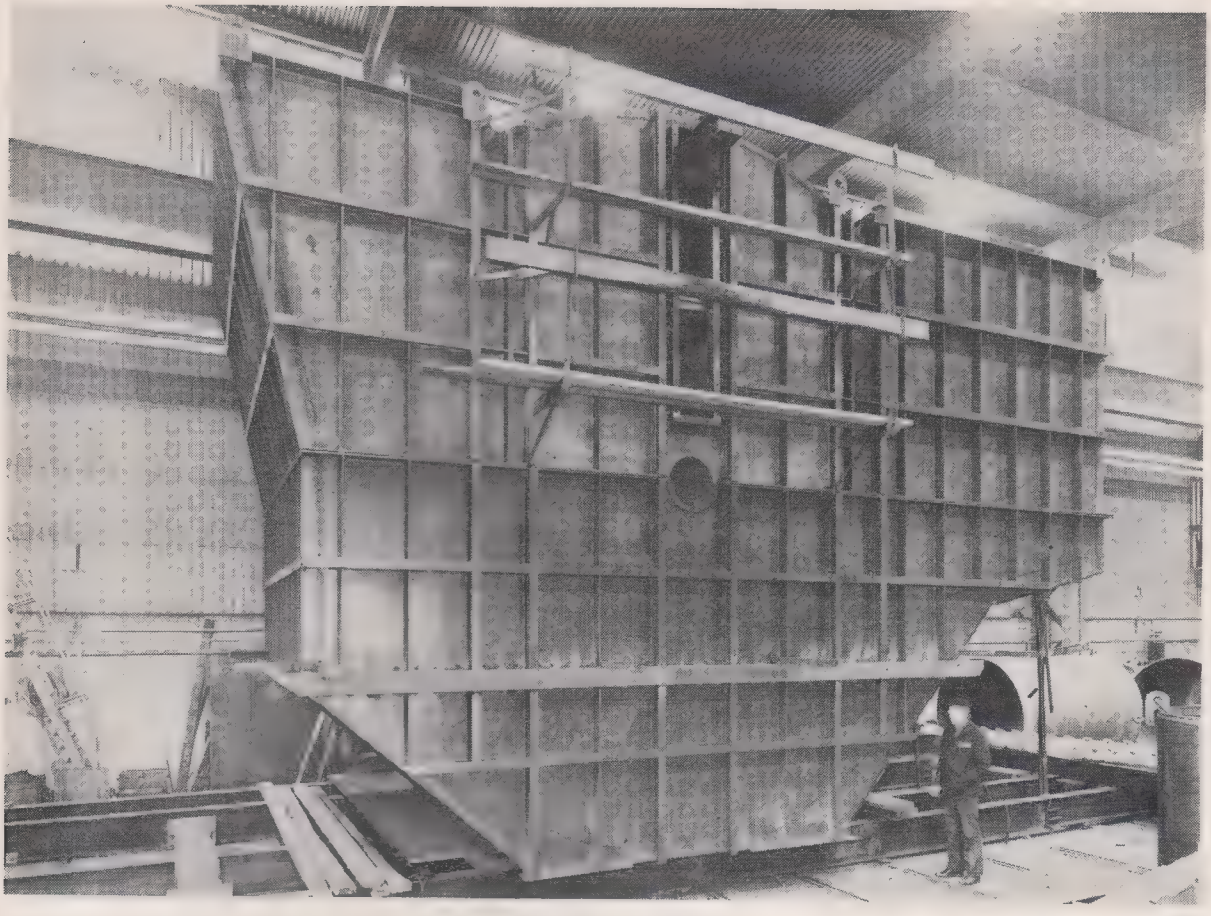

Harppahaihdutin

Verratkaapa kokoa harppahaihduttimen vieressä seisovaan mieheen! Rauma-Repola Oy on Rauman tehtailleen tilannut Oy Tampella Ab:n konepajalta jäteliemikattilan, joka tarvitsee seurakseen kaksi harppahaihdutinta. Toinen näistä kuvassamme valmiina Messukylän tehtaallamme.
Tekniset tiedot ovat seuraavat:

— kokonaislämpöpinta 565 m^2
— savukaasujen koskettama lämpöpinta 325 m^2
— tuleva kokonaislipeämäärä 86 t / tunnissa (kahdella harpalla)
— tuleva lipeän kuiva-ainepitoisuus 51 %
— poistuva lipeän kuiva-ainepitoisuus 60 %
— tuleva kokonaissavukaasumäärä 224.900 Nm^3 tunnissa (kahdella harpalla)
— savukaasun lämpötila tullessa 208°C
— savukaasun lämpötila poistuessa 130°C

Harppahaihduttimen tarkoitus prosessissa on savukaasujen lämmöllä haihduttaa harppaan viedystä polttolipeästä vettä, jolloin lipeä saadaan paremmin polttokelpoiseksi.

Asunto-osakkeeseen liittyviä tietoja:

— huoneiston kauppahinta yhtiölle jäävine velkoineen
— kauppahinta velattomana
— minkä suuruisissa erissä ja milloin kauppahinta suoritetaan
— seuraamukset kauppahinnan myöhästymisestä
— onko kauppahinta kiinteä vai indeksiin sidottu
— leimaveron määrä ja maksaja
— omistusoikeuden ja osakekirjojen luovuttamisajankohta
— omistajan oikeus huoneiston hallintaan
— kaupan mahdolliset purkamisedellytykset
— todellinen ja jyvitetty pinta-ala
— oikeus muutostöihin ja niiden kustannukset
— huoneistojen yhdistämismahdollisuus

Asunnon tuottajan/myyjän oikeudet:

— kauppahinnan saaminen sopimuksen mukaisesti
— oikeus viivästyskorkoon myöhästymistapauksiss
— indeksisilsän perimisoikeus järjestelmän voimassaollessa
— oikeus olla luovuttamatta osakekirjoja ja asuntoa ennen kuin kauppahinta on täysimääräisenä maksettu
— kaupan purkaminen sovittujen ehtojen täyttämättä jättämisen vuoksi
— oikeus rakennusajan pidennykseen ylivoimaisen esteen sattuessa
— oikeus itsenäisiin päätöksiin ja rakennusaikaiseen hallintoon
— oikeus muuttaa rakentamista lain tai viranomaisten määräyksestä
— oikeus kieltää työmaalla työntekoa häiritsevät käynnit.

Kansainvälisiä taloudellisia järjestöjä

AfDB
African Development Bank
Afrikan Kehityspankki
Perustettu 1963
Päämaja: Abidjan
Suomi tulee v. 1973 perustettavan AfDB:n erityisrahaston Afrikan Development Fund jäseneksi
Pankin toimintaa hoitaa ja koordinoi Suomessa: Ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyöosasto. Sitä seuraavat myös mm. Valtiovarainministeriö, Ulkoministeriön kauppapoliittisen osaston vienninedistämisjaosto ja Suomen Ulkomaankauppaliitto

ADB
Asian Development Bank
Aasian Kehityspankki
Perustettu 1965. Ensisijainen tarkoitus tehostaa pääoman saantia Aasian maiden taloudellisten kehitysohjelmien toteuttamiseen.
Päämaja: Manila
Suomi ei-regionaalinen jäsen 1965 lähtien
Pankin toimintaa hoitaa ja koordinoi Suomessa: Ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyöosasto. Sitä seuraavat myös mm. Ulkoasiainministeriön kauppapoliittisen osaston vienninedistämisjaosto, Suomen Ulkomaankauppaliitto ja Suomen Vientiluotto Oy

ANDIEN-ryhmä
Grupo Andino
LAFTAn puitteissa Bolivian, Chilen, Kolumbian, Ecuadorin ja Perun välillä tehty sopimus sanottujen maiden keskinäisen kaupan edistämiseksi vapauttamalla sisäisiä tulleja.
Perustettu 1969
Päämaja: Lima
Toimintaa seuraa Suomessa: Ulkoasiainministeriön kauppapoliittinen osasto

ASEAN
The Association of South East Asian Nations
Alueellinen yhteenliittymä Kaakkois-Aasiassa jäsenmaiden yhteistoiminnan edistämiseksi taloudellisella, sosiaalisella ja kulttuurin alalla. Siihen kuuluvat Filippiinit, Malesia, Indonesia, Singapore ja Thaimaa.
Perustettu 1967
Päämaja: Bangkok

BERN-Union
L'Union d'Assureurs des Crédits Internationaux
Kansainvälinen vientitakuulaitosten yhteistyöjärjestö
Perustettu 1934
Päämaja: Bern juridinen, Pariisi hallinnollinen
Suomi liittynyt 1964
Järjestön toimintaa hoitaa Suomessa: Vientitakuulaitos

BIE
Bureau International des Expositions
Kansainvälinen Näyttelytoimisto
Perustettu 1928
Päämaja: Pariisi
Suomi liittynyt 1937
Hoitaa Suomessa: Osuuskunta Suomen Messut

CACM
Central Amerikan Common Market; Mercano Común Centroamericano, MCCA Keski-Amerikan Yhteismarkkinat, johon kuuluvat jäseninä El Salvador, Nicaragua, Costa Rica ja Guatemala. CACM soveltaa yhteistä ulkotariffia.
Perustettu 1960
Päämaja: Guatemala City

CARIFTA
The Caribbean Free Trade Area
Karibian alueen vapaakauppa-alue, johon kuuluvat Barbados, Jamaika ja Antigua, Dominica, Grenada, St. Kitts-Nevis-Anquilla, St. Lucia, Montserrat, St. Vincent, Trinidad-Tobago sekä Guayana.
Perustettu 1968
Päämaja: Kingston

CCC
Customs Co-operation Council; Conseil de Coopération douanière
Tulliyhteistyöneuvosto
Perustettu 1950
Päämaja: Bryssel
Suomi liittynyt 1961
Toimintaa hoitaa Suomessa: Tullihallitus

CMEA
Council for Mutual Economic Aid (myös Comecon, kts. SEV)

DAC
Development Assistance Committee (kts. OECD)

EAST AFRICAN COMMON MARKET
Itä-Afrikan talousyhteisö, johon kuuluvat jäseninä Kenia, Tansania ja Uganda. Muodostaa osan järjestöstä East African Economic and Social Community. Talousyhteisö soveltaa yhteistä ulkotariffia ja jäsenmaiden keskinäinen kauppa on suurelta osaltaan tullivapaata.
Perustettu 1967
Päämaja: Arusha, Tansania
Yhteisön toimintaa seuraavat Suomessa: Ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyöosasto ja kaupallinen osasto

EC
European Communities, Die Europäischen Gemeinschaften, Communautés Européennes
Euroopan yhteisöt
Nimitys tuli voimaan 8. 4. 1965 kun kolmen Euroopan yhteisön, Euroopan hiili- ja terässyhteisön CECA:n, Euroopan Talousyhteisön EEC:n ja Euratomin EAEC:n toimeenpanevat elimet yhdistettiin ja muodostettiin kolmen yhteisön yhtenäinen kokonaisuus
Päämaja: Bryssel
Yhteisöjen toimintaa seuraa Suomessa Ulkoasiainministeriön kauppapoliittinen osasto

EEC
European Economic Community: Europäische Wirtschafsgemeinschaft (EWG), Commununaute Economique Europeenne (CEE)
Euroopan Talousyhteisö, johon kuuluvat jäseninä Ranska, Italia ja Saksan Liittotasavalta sekä Hollanti, Belgia ja Luxemburg.[1]) Talousyhteisö on paitsi tullimyös talousliitto. Tavaranvaihdon vapauttamisen ja tullien yhdenmukaistamisen ohella pyritään lisäksi yhteiseen maatalouspolitiikkaan, työvoiman, pääoman ja muiden tuotannontekijöiden liikkumavapauteen, sekä yleensä kilpailuolosuhteiden yhdenmukaistamiseen yhteisön alueella. Talousyhteisöä koskeva sopimus allekirjoitettiin Roomassa 1957. Sopimus tuli voimaan vuoden 1958 alusta lukien. EEC kuuluu v. 1965 lähtien osana Euroopan yhteisöihin.
Päämaja: Bryssel
Talousyhteisön toimintaa seuraa Suomessa: Ulkoasiainministeriön kauppapoliittinen osasto.

[1]) Englanti, Irlanti, Tanska ja Norja allekirjoittivat 22. 1. 1972 sopimuksen liittymisestä EEC:hen 1. 1. 1973.

Vuoristonäkymä Sveitsin alpeilta?

Ei suinkaan! Kuvan on ottanut Oy Tampella Ab:n konepajan valokuvaaja Aslak Lehto viime syksynä Tampereen kantatehtaiden höyryvoimalan vierestä. Kuva esittää höyryvoimalan käyttämää hiilikasaa, jota tarvitaan höyryvoiman kehittäjänä.

FEOGA
Fonds Européen d'Orientation et de Garantie Agricole; European Agricultural Guidance and Guarantee Fund (EAGGF)
EEC:n maatalouden kehitys- ja takuurahasto
Perustettu 1962 ja aloitti toimintansa 1964
Päämaja: Bryssel
Rahaston toimintaa seuraa Suomessa: Ulkoasiainministeriön kauppapoliittinen osasto

CECA
Communant Européenne du Charbon et de l'Acier: Europäische Gemeinschaft für Kohle und Stahl (EGKS); European Coal and Steel Community (ECSC); myös nk. Montan-unioni
Euroopan Hiili- ja Teräsyhteisö, jäsenet kts. EEC
Perustettu 1951. Muodosti pohjan Talousyhteisölle, joka sulautui 1965 Euroopan yhteisöihin
Päämaja: Luxemburg
Yhteisön toimintaa seuraa Suomessa: Ulkoasiainministeriön kauppapoliittinen osasto

EURATOM
European Atomic Energy Community; Communauté Européenne de l'Energie Atomique; Europäische Atomgemeinschaft
Euroopan atomiyhteisö, jäsenet kts. EEC
Perustettu 1957, sulautui Euroopan yhteisöihin 1965
Päämaja: Bryssel
Yhteisön toimintaa seuraa Suomessa: Ulkoasiainministeriön poliittinen osasto ja Kauppa- ja teollisuusministeriön atomitoimisto

EDF
European Development Fund
Euroopan Kehitysrahasto
Perustettu 1963
Päämaja: Bryssel
Rahaston toimintaa seuraa Suomessa: Suomen Pankki

ECA
Economic Comission for Africa; Commission Economique pour l'Afriue
YK:n Afrikan taloudellinen komissio
Perustettu 1958
Päämaja: Addis Abeba
Toimintaa seuraa Suomessa: Ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyöosasto ja kauppapoliittinen osasto

ECAFE
Economic Commission for Asia and the Far East; Commission Economique pour l'Asie et l'Extrême Orient (CEAEO)
YK:n Aasian ja Kauko-Idän taloudellinen komissio
Perustettu 1947
Päämaja: Bangkok
Komission toimintaa seuraa Suomessa: Ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyöosasto ja kauppapoliittinen osasto

ECE
Economic Commission for Europe; Commission Economique pour l'Europe (CEE)
YK:n Euroopan taloudellinen komissio
Perustettu 1947

Päämaja: Genève
Suomi jäsen
Järjestön toimintaa hoitaa ja koordinoi Suomessa: Ulkoasiainministeriön kauppapoliittinen osasto

ECLA
Economic Commission for Latin America; Commission Economique pour l'Amerique Latine (CEPAL)
YK:n latinalais-amerikkalainen taloudellinen komissio
Perustettu 1948
Päämaja: Santiago de Chile
Toimintaa seuraa Suomessa: Ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyöosasto ja kauppapoliittinen osasto

ECOSOC
Economic and Social Council
Talous- ja sosiaalineuvosto
YK:n elin
Päämaja: New York
Toimintaa hoitaa ja koordinoi Suomessa: Ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyöosasto ja poliittinen osasto

UNESOB
United Nations Economic and Social Office in Beirut
YK:n talous- ja sosiaalineuvoston virasto Beirutissa

EEC kts. EC
BENELUX

Lyhennys kolmen jäsenmaan, Belgian, Hollannin ja Luxemburgin nimistä
Mainittujen valtioiden muodostama tulli- ja talousliitto
Tulliliittoa koskeva sopimus allekirjoitettiin 1944, sisäinen tullivapaus ja yhteinen ulkotariffi toteutettiin 1948. Tulliliittoa täydennettiin taloudellista liittoa koskevalla sopimuksella 1958, joka astui voimaan 1960.
Hallinnon päämaja: Bryssel
Tulliunionin toimintaa seuraa Suomessa: Ulkoasiainministeriön kauppapoliittinen osasto

EFTA
European Free Trade Association; l'Association Européenne de Libre Echange (AELE); Europäische Freihandels Assoziation. Euroopan vapaakauppaliitto, johon kuuluvat Ruotsi, Norja, Tanska, Englanti, Portugali, Sveitsi, Itävalta ja Islanti, sekä assosioituneena maana Suomi. Englanti on irtisanonut EFTA-konvention 1. 1. 1973 lukien
Perustettu Tukholman sopimuksella 1959
Päämaja: Genève
Suomi assosioitui FINEFTA-sopimuksella 1961
EFTAn toimintaa hoitaa ja koordinoi Suomessa: Ulkoasiainministeriön kauppapoliittinen osasto.

EMA
European Monetary Agreement, kts. OECD

ENEA
European Nuclear Energy Agency, kts. OECD

EXIMBANK
Export-Import Bank of Washington
Yhdysvaltojen virallinen tuonti- ja vientipankki. Myöntää vientiluottoja amerikkalaisten tuotteiden ostoon
Perustettu 1934
Päämaja: Washington D.C.

FAO
Food and Agriculture Organization of the United Nations; Organisation des Nations Unies pour l'Alimentation et l'Agriculture (OAA). YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö
Perustettu 1945
Päämaja: Rooma
Suomi jäsen vuodesta 1948
FAO:n liittyviä asioita hoitavat Suomessa: Ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyöosasto ja poliittinen osasto, Maa- ja metsätalousministeriö, Suomen FAO-toimikunta

GATT
General Agreement on Tariffs and Trade; Accord Général sur les Tarifs Douaniers et le Commerce; Allgemeine Zoll- und Handelsabkommen
Tullitariffeja ja kauppaa koskeva yleissopimus, joka tähtää kaupan esteiden sekä syrjinnän poistamiseen kansainvälisestä kaupasta.
Perustettu ECOSOCin aloitteesta 1947 laajemman järjestön ITO:n (International Trade Organization) perustamisen jäädessä toteutumatta
Päämaja: Genève
GATTissa on nykyisin 80 sopimuspuolta, joista Suomi liittyi sopimukseen 1949. Lisäksi 14 kehitysmaata soveltaa de facto Gatt-sääntöjä. Sosialistisista maista Tshekkoslovakia, Puola, Jugoslavia ja Romania ovat sopimuspuolia. Neuvottelut Unkarin liittymisestä ovat käynnissä
GATT-kysymyksiä hoitaa ja koordinoi Suomessa: Ulkoasiainministeriön kauppapoliittinen osasto

IAEA
International Atomic Energy Agency; Agence Internationale de l'Energie Atomique
Kansainvälinen Atomienergiajärjestö
Perustettu 1957
Päämaja: Wien
Suomi jäsen vuodesta 1958
Järjestöä hoitaa ja koordinoi Suomessa: Ulkoasiainministeriön poliittinen osasto ja Kauppa- ja teollisuusministeriön atomitoimisto

IBRD
International Bank for Reconstruction and Development; Banque Internationale pour la Reconstruction et le Developpement (BIRD) Maailmanpankki
Perustettu 1945
Päämaja: Washington
Suomi jäsen vuodesta 1948
Maailmanpankkia koskevia asioita hoitavat Suomessa: valtiovarainministeriö ja Suomen Pankki sekä seuraavat Ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyöosasto ja kauppapoliittinen osasto sekä Suomen Ulkomaankauppaliitto

IDA
International Development Association; Association Internationale de Développement (AID)
Maailmanpankin yhteydessä toimiva kansainvälinen kehitysjärjestö
Perustettu 1960
Päämaja: Washington D.C.
Suomi jäsen vuodesta 1960
Järjestön toimintaa hoitaa Suomessa: Valtiovarainministeriö ja Ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyöosasto sekä Suomen Pankki ja Suomen Ulkomaankauppaliitto

IFC
International Finance Corporation; Société Financiére Internationale (SFI)
Maailmanpankin yhteydessä toimiva kansainvälinen rahoitusyhtiö
Perustettu 1956
Päämaja: Washington D.C.
Suomi jäsen vuodesta 1956
Rahoitusyhtiön toimintaa hoitavat Suomessa: Valtiovarainministeriö ja Suomen Pankki sekä seuraavat Ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyöosasto ja kauppapoliittinen osasto

ICSID
International Centre for Settlement of Invetsment Disputes, Maailmanpankki-ryhmän jäsen
Perustettu 1965
Päämaja: Washington, D.C.
Keskuksen toimintaa seuraa Suomessa: Suomen Pankki ja Valtiovarainministeriö

ICAO
International Civil Aviation Organization; Organisation de l'Aviation Civile Internationale (OACI)
Kansainvälinen siviili-ilmailujärjestö
Perustettu 1947
Päämaja: Montreal
Suomi jäsen vuodesta 1949
Järjestön toimintaa hoitaa ja koordinoi Suomessa: ulkoasiainministeriön poliittinen osato, Liikenneministeriön ilmailuosasto ja Ilmailuhallitus
Tampella 1 148

ICO
International Coffee Organization
Kansainvälinen kahvijärjestö
Perustettu 1962
Päämaja: Lontoo
Suomi jäsen vuodesta 1969
Järjestön toimintaa hoitavat Suomessa: Ulkoasiainministeriön kauppapoliittinen osasto ja Kauppa- ja teollisuusministeriö

IDB
Inter-American Development Bank; Banque Interaméricaine de Développement (BID); Banco Interamericano de Dessarrollo (BID)
Kehityspankki, jonka osakkaina ovat OAS:n jäsenvaltiot
Perustettu 1959 OAS:n puitteissa allekirjoitetulla sopimuksella
Päämaja: Washington D.C.
Pankin toimintaa hoitaa ja koordinoi Suomessa: Ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyöosasto. Sitä seuraavat myös mm. Ulkoasiainministeriön kauppapoliittisen osaston vienninedistämisjaosto, Suomen Ulkomaankauppaliitto, Suomen Pankki sekä Suomen Vientiluotto Oy

IGA
International Grains Agreement, kts. IWA
ILO
International Labour Organization; Organisation Internationale du Travail (OIT)
Kansainvälinen työjärjestö
Perustettu 1919
Päämaja: Genéve
Suomi jäsen vuodesta 1920
Järjestön toimintaa hoitavat Suomessa: Sosiaali- ja terveysministeriö ja Ulkoasiainministeriön poliittinen osasto

IMCO
Inter-Governmental Maritime Consultative Organization; Organisation Intergouvernementale Consultative de la Navigation Maritime (OMCI)
Hallitusten välinen neuvoa-antava merenkulkujärjestö
Perustettu 1948, aloitti toiminnan 1959
Päämaja: Lontoo
Suomi jäsen vuodesta 1959
Järjestön toimintaa hoitaa ja koordinoi Suomessa: Ulkoasiainministeriön oikeudellinen osasto ja Merenkulkuhallitus

IMF
International Monetary Fund; Fonds Monétaire International (FMI)
Kansainvälinen valuuttarahasto
Perustettu 1945, aloitti toiminnan 1947
Päämaja: Washington D.C.
Suomi jäsen vuodesta 1948
Valuuttarahastoa hoitaa Suomessa: Suomen Pankki sekä seuraa Ulkoasiainministeriön kauppapoliittinen osasto ja kehitysyhteistyöosasto

INTELSAT
International Telecommunications Satellite Consorium; Consortium International des télécommunications par satellites
Kansainvälinen Tietoliikennesatelliittijärjestö
Perustettu 1964
Päämaja: Washington D.C.
Järjestön toimintaa seuraa Suomessa: Ulkoasiainministeriön poliittinen osasto ja Posti- ja lennätinhallitus

INTEREXPO
Committee of Collective National Participations in International Fairs; Comité des Organisateurs de Participations Collectives Nationales aux Manifestations économiques internationales
Kansallista osallistumista kansainvälisiin näyttelyihin käsittelevä komitea
Perustettu 1955
Päämaja: Wien
Osuuskunta Suomen Messut jäsen vuodesta 1955
Komiteaa hoitaa Suomessa: Osuuskunta Suomen Messut

INTERNATIONAL LEAD AND ZINC STUDY GROUP
Groupe d'Etude International du Plomb et du Zinc
Kansainvälinen lyijyä ja sinkkiä käsittelevä työryhmä
Perustettu 1959
Päämaja: New York
Suomi työryhmän jäsen vuodesta 1959
Työryhmän toimintaa seuraavat Suomessa: Ulkoasiainministeriön kauppapoliittinen osasto, Kauppa- ja teollisuusministeriön kaivostoimisto ja Outokumpu Oy

INTERNATIONAL UNION FOR THE PUBLICATION OF CUSTOMS TARIFFS
Union Internationale pour la Publication des Tarifs Douaniers
Kansainvälinen tullitariffien julkaisutoimisto
Perustettu 1890, perustamissopimusta muutettu 1949
Päämaja: Bryssel
Suomi liittyi sopimukseen 1921
Järjestön toimintaa hoitaa Suomessa: Tullihallitus

IOOC
International Olive Oil Council
Kansainvälinen oliiviöljyneuvosto
Perustettu 1959
Päämaja: Madrid
Suomi ei jäsen
Oliiviöljyneuvoston toimintaa seuraavat Ulkoasiainministeriön kauppapoliittinen osasto, Kauppa- ja teollisuusministeriö sekä Elintarviketeollisuusliitto

IRSG
International Rubber Study Group; Groupe International d'Etudes du Caoutchouc
Kansainvälinen kumityöryhmä
Perustettu 1944
Päämaja: Lontoo
Työryhmän toimintaa seuraa Suomessa: Ulkoasiainministeriön kauppapoliittinen osasto

ISO
International Sugar Organization; Organisation Internationale du Sucre
Kansainvälinen Sokerijärjestö
Perustettu 1953
Päämaja: Lontoo
Suomi liittyi vuoden 1968 sokerisopimukseen 1970
Järjestön toimintaa hoitavat Suomessa: Ulkoasiainministeriön kauppapoliittinen osasto, Kauppa- ja teollisuusministeriö ja Suomen Sokeri Oy

IOS
International Organization for Standardization; Organisation Internationale de Normalisation
Kansainvälinen Standardisoimisjärjestö
Perustettu 1946
Päämaja: YK/New York
Suomen Standarsisoimisliitto jäsen vuodesta 1946
Järjestön toimintaa hoitaa Suomessa: Suomen Standardisoimisliitto

ITC
International Tin Council; Conseil International de l'Etain
Kansainvälinen Tinaneuvosto
Ensimmäinen 5-vuotinen sopimuskausi alkoi 1956, nykyinen neljäs 5-vuotiskausi 1971
Päämaja: Lontoo
Suomi ei ole liittynyt tinasopimukseen
Tinaneuvoston toimintaa seuraavat Suomessa: Ulkoasiainministeriön kauppapoliittinen osasto, Kauppa- ja teollisuusministeriö ja Outokumpu Oy

ITC
International Trade centre, kts. UNCTAD

IWA
International Wheat Agreement
Kansainvälinen vehnäsopimus, joka korvaa 1967 solmitun sopimuksen International Grains Agreement (IGA). IWA on 2-osainen: a) Wheat Trade Convention

ja b) Food Aid Convention. IWA:n hallintoelin on International Wheat Council (IWC). IWA solmittiin 1971, IWC perustettu 1949
IWC:n päämaja: Lontoo
Suomi on sopimuksen jäsen
Sopimusta hoitavat Suomessa: Ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyöosasto yhteistyössä Maa- ja metsätalousministeriön ja Valtion viljavaraston kanssa

IWSG
International Wool Study Group; Groupe International d'Etude sur la Laine
Kansainvälinen villatyöryhmä
Perustettu kansainvälisen villakonferenssin päätöslauselmalla 1946, aloitti toimintansa 1947
Päämaja: Lontoo
Villatyöryhmän toimintaa seuraavat Suomessa: Kauppa- ja teollisuusministeriö, Ulkoasiainministeriön kauppapoliittinen osasto ja Tekstiilivaltuuskunta

LAFTA
Latin American Free Trade Association; Association Latino-Américaine de Libre Echange (ALALE); Asociación Latino-americana de Libr e Comercio (ALALC)
Latinalais-amerikkalainen vapaakauppaliitto
Perustettu 1961
Päämaja: Montevideo
LAFTA:a seuraa Suomessa: Ulkoasiainministeriön kauppapoliittinen osasto

LA-PLATA-ryhmä
Cuenca del Plata
Platan allasalue, jota koskevan sopimuksen ovat allekirjoittaneet Brasilia, Argentiina, Bolivia, Paraguay ja Uruguay. Allekirjoittajamaista Argentiina on ratifioinut sanotun sopimuksen, joka tähtää Plata-joen vesistöalueen kehittämipolitiikan koordinointiin.
Sopimus allekirjoitettiin 1969
Päämaja: Buenos Aires
Sopimusta seuraa Suomessa: Ulkoasiainministeriön kauppapoliittinen osasto

MAGHREB
Maghreb el Aska
Algerian, Marokon ja Tunisian muodostama valtioryhmä, joka CPCM:n (Comité Parmanent Consultatif du Maghreb) puitteissa pyrkii sanottujen maiden teollisuuspolitiikan harmonisointiin ja tulliliiton muodostamiseen. Lisäksi Mauretania on osallistunut tarkkailijan ominaisuudessa. Yhteyksiä ylläpidetään myös ministeri- ja valtionpäämiestasolla
CPCM perustettu 1964
CPCM kokoontuu vuorotellen kolmen Maghreb-valtion pääkaupungissa, pysyvä sihteeristö on nykyisin Tunisissa.
CPCM:n toimintaa seuraa Suomessa: Ulkoasiainministeriön kauppapoliittinen osasto

NAFTA
New Zealand-Australia Free Trade Area
Uuden Seelannin ja Australian vapaa-kauppa-alue, joka koskee metsäteollisuustuotteita sekä tärkeimpiä maataloustuotteita
Perustettu 1965
Päämaja: Canberra ja Wellington
NAFTA:a seuraa Suomessa: Ulkoasiainministeriön kauppapoliittinen osasto

OCAM
Organisation Commune Africaine et Malgache
Afrikan ranskankielisten valtioiden nk. Brazzaville-ryhmästä kehittynyt yhteistyöjärjestö, johon kuuluvat Kamerun, Keski-Afrikan tasavalta, Tsad, Dahomey, Gabon, Norsunluurannikko, Madagaskar, Mauritius, Niger, Ruanda, Senegal Togo, Ylä-Volta
Brazzaville-kokous 1960, OCAM perustettu 1966
Päämaja: Yaoundé

OECD
Organization for Economic Co-operation and Davelopment; Organisation de Coopération et de Développement Economiques (OCDE)
Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö
Perustettu 1961
Päämaja: Pariisi
Suomi liittyi jäseneksi 1969
OECD:n toimintaa hoitaa ja koordinoi Suomessa: Ulkoasiainministeriön kauppapoliittinen osasto

DAC
Development Assistance Committee
OECD:n kehitysapukomitea. Toimii neuvoa-antavana koordinoivana elimenä kehitysapuasioissa
Perustettu 1960
Päämaja: Pariisi
Suomi ei ole DAC:n jäsen, mutta on osallistunut 1970 lähtien OECD:n kehityskeskuksen, Development Center, toimintaan, jonka päätehtävänä on taloudellisen kehityksen alalla saavutetun tiedon ja kokemuksen saattaminen kehitysmaiden käyttöön
Toimintaa seuraa Suomessa: Ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyöosasto

EMA
European Monetary Agreement; Accord Monétaire Européen (AME) Euroopan maksusopimus, jonka korvasi 1950 perustetun järjestön European Payments Union (EPU)
EMA:n perustamista koskeva sopimus allekirjoitettiin 1955 ja astui voimaan 1958. OECD:n neuvosto hyväksyi 25. 7. 72 päätöksen, jolla EMA lakkautettiin ja sen tilalle luotiin EMA:n II-osassa mainitun kurssitakuujärjestelmän tapainen järjestelmä.
Päämaja: Pariisi
Suomi ei ollut jäsen

ENEA
European Nuclear Energy Agency
Euroopan ydinenergian yhteistyöelin
Perustettiin 1957 ja on hallinnollisesti OEEC:n, nykyisen OECD:n elin
Päämaja: Pariisi
Suomi ei ole jäsen
ENEA:n toimintaa seuraavat Suomessa: Kauppa- ja teollisuusministeriön atomitoimisto ja Ulkoasiainministeriön poliittinen osasto

OPEC
Organization of Petroleum Exporting Countries
Öljyn tuottajamaiden yhteistyöjärjestö, jonka jäseniä ovat Abu Dhabi, Algeria, Indonesia, Irak, Iran, Kuwait, Libya, Nigeria, Qatar, Saudi-Arabia ja Venezuela
Perustettu 1960
Päämaja: Wien
Järjestön toimintaa seuraavat Suomessa: Kauppa- ja teollisuusministeriö ja Neste Oy

SEV
Sovet Ekonomitsheskoi vzaimopomoshtshi; myös CMEA t. COMECON
Keskinäisen taloudellisen avun neuvosto, johon kuuluvat jäseninä Bulgaria, Neuvostoliitto, Puola, Romania, Tshekkoslovakia, Unkari, Mongolia ja Saksan Demokraattinen Tasavalta. Jugoslavia osallistuu järjestön toimintaan huomioitsijana.
Perustettu 1949
Päämaja: Moskova
Toimintaa seuraa Suomessa: Ulkoasiainministeriön kauppapoliittinen osasto

UDEAC
Union Douanière et Economique de l'Afrique Centrale; Central African Customs and Economic Union
Keski-Afrikan Yhteismarkkinaryhmittymä, johon kuuluvat Kamerun, Keski-Afrikan Tasavalta, Tshad, Kongon Kansantasavalta ja Gabon
Sopimus tuli voimaan 1966
Päämaja: Bangui

UDEAO
Union Douanière Economique de l'Afrique de l'Ouest; West African Economic and Customs Union
Länsi-Afrikan tulliunioni, johon kuuluvat Dahomey, Norsunluurannikko, Mali, Mauretania, Nigeria, Senegal, Ylä-Volta

Vanha kuva kertoo

Kuva on konepajalta. Vas. ensimmäisenä eturivissä ins. Ryselin, neljäs samassa rivissä vas. on kattilamestari Sillman. Kolmannessa rivissä viides oik. on Juuse Kivinen. Muut ovat tunnistamatta.

Perustettu 1959
Päämaja: Ouagadougou

UFI
Union des Foires Internationales; Union of International Fairs
Kansainvälinen Näyttelyjärjestö
Perustettu 1925
Päämaja: Pariisi
Helsingin Kansainväliset Messut jäsen vuodesta 1962
Järjestöä hoitaa Suomessa: Osuuskunta Suomen Messut

UNCTAD
United Nations Conference on Trade and Development: Conférence des Nations Unies sur le Commerce et le Développement (CNUCED) YK:n kauppa- ja kehityskonferenssi, jonka tarkoituksena on kansainvälisen kaupan suomin mahdollisuuksin edistää taloudellista kehitystä päämääränä elintason kohottaminen kaikissa maissa ja nimenomaan taloudellisen kasvun nopeuttaminen kehitysmaissa. UNCTADin ja Gattin alaisena kehitysmaiden vientiä edistävänä elimenä toimii vuodesta 1964 1964 International Trade Centre (ITC). ITC:n päämaja on Genevessä ja sen toimintaa hoitavat Suomessa Ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyöosasto, Kauppa- ja teollisuusministeriö ja Suomen Ulkomaankauppaliitto.

Perustettu 1964
Päämaja: Genève
Suomi jäsen vuodesta 1964
UNCTADia hoitavat Suomessa: Ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyöosasto ja kauppapoliittinen osasto

UNDP
United Nations Development Programme
YK:n kehitysohjelma
Perustettu 1965, jolloin EPTA (Expanded Programme of Technical Assistance) ja SP (Special Fund) yhdistettiin UNDP:ksi
Päämaja: New York
UNDP:tä hoitaa Suomessa: Ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyöosasto sekä seuraa Ulkoasiainministeriön kauppapoliittisen osaston vienninedistämisjaosto ja Suomen Ulkomaankauppaliitto

UNESOB kts. ECOSOC

UNIDO
United Nations Industrial Development Organization; Organisation des Nations Unies pour le Développement Industriel (ONUDI)
YK:n teollistamisjärjestö
Perustettu 1967
Päämaja: Wien
Suomi jäsen vuodesta 1967
UNIDOn toimintaa koordinoi Suomessa: Ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyöosasto

Kaksi vanhaa höyryveturia Tekniikan Museolle Helsinkiin

Tekniikan Museon Säätiö saa kaksi vanhaa höyryveturia museoesineinä säilytettäväksi. Rautatiehallitus teki äskettäin päätöksen vetureiden varaamisesta Rautatiemuseon käyttöön ja luovuttamisesta säätiölle.

Veturit pysyvät edelleen rautateiden omaisuutena, mutta Tekniikan museon säätiö huolehtii ja vastaa niiden kunnosta ja säilyttämisestä.

Luovutetut veturit ovat vuonna 1917 valmistunut välisarjan tavarajunaveturi Tv 1 n:o 609 ja vuonna 1924 valmistunut välisarjan henkilöliikenneveturi Hv 2 n:o 680. Edellisen veturin sijaintipaikkana oli Turun ja jälkimmäisen Iisalmen varikko.

Museoveturit tulevat nähtäviksi Tekniikan Museoon, joka sijaitsee Kuninkaankartanonsaaressa Helsingin vanhankaupungin lahdessa. Vuonna 1969 perustetun Tekniikan Museon Säätiön tarkoituksena on Tekniikan Museon ylläpitäminen ja kehittäminen sekä tekniikan ja teknisten tieteiden historian tutkimuksen tukeminen ja edistäminen.

Luovutetuista höyryvetureista toinen — numero 609 Tv1 (K3) on valmistunut Tampellan konepajassa 2. 10. 1917. Paino on 96 tonnia ja silloinen hinta 139.500 mk. Tampellan valmistusnumero on 278. Mainittu höyryveturi kuuluu ensimmäiseen K3-vetureiden sarjaan. Niitä tilattiin yhteensä 18 kpl 24. 9. 1915 (VR:n numerot 600—617). Näistä ensimmäinen veturi valmistui 17. 1. 1917 ja viimeinen 12. 9. 1918.

K3 (Tv1)-sarjan vetureita sanottiin "jumboksi" sillä ne olivat voimakkaimmat aikanaan.

Veturi Hv2 (H9) numero 680 on Lokomon valmistama.

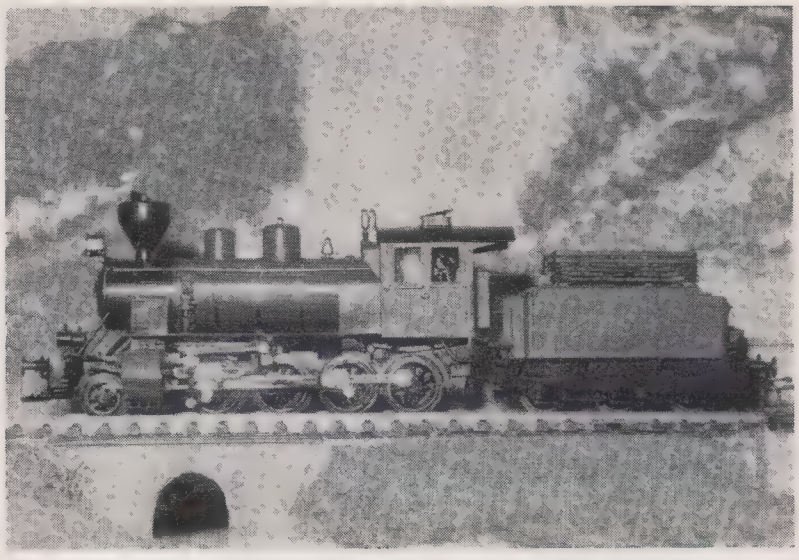

Tampellan tekemä höyryveturi n:o 1131 (Tk 3)

Länsisaksalainen Heinz Grunbauer — D-8401 Burgweinting Kurzer Weg 12 BRD on valmistanut kuvassa näkyvän höyryveturin pienoismallin, mittakaava 1:87. DI Georg Muselius — konepajan moottoriosaston johtaja — pitää sitä hienosti tehtynä pienoismallina. Asia kiinnostaa meitä sikäli, että herra Grunbauer on saanut työtään varten konepajan moottoriosastolta huomattavasti asiantuntija-apua. Hän on lähettänyt DI Museliukselle kuvan veturistaan, ja se saa nyt sijansa lehtemme palstoilla.

Valtameren yli

ENSIMMÄINEN SUOMALAISEN ALUKSEN suorittama purjehdus valtameren poikki tapahtui todennäköisesti 1769—1771 — kaksi vuosisataa sitten. Helsinkiläinen fregatti Anders Johan Nordenskiöld matkasi tuolloin rahtia kuljettaen Gadizista Espanjasta Havannaan.

Pietarsaarelainen parkki Hercules puolestaan purjehti ensimmäisenä suomalaisaluksena maapallon ympäri. Tämä tapahtui 1845—1847.

Ensimmäinen suomalaisten lentäjien Atlantin-ylitys tapahtui 1953. Aero oli tällöin ostanut kolme Convair 340 -konetta, joiden nopeus oli 450 kilometriä tunnissa. Aeron miehistö lensi koneet San Diegosta Suomeen.

Näin verotetaan

YKSINÄISEN HENKILÖN VALTION TULOVERO SUOMESSA, RUOTSISSA, NORJASSA JA ENGLANNISSA

Vuositulo (mk)	**Suomi** %	**Ruotsi** %	**Norja** %	**Englanti** %
6 000	5.2	3.4	—	1.1
10 000	8.3	6.1	—	12.1
20 000	16.8	8.9	4.6	21.2
40 000	26.1	18.7	11.5	25.7
100 000	35.3	30.7	25.2	38.6

6 000 mk	=	6 800 skr	=	9 500 nkr	=	604	puntaa
10 000 mk	=	11 500 skr	=	15 £00 nkr	=	1 007	puntaa
20 000 mk	=	22 900 skr	=	31 700 nkr	=	2 014	puntaa
40 000 mk	=	45 900 skr	=	63 500 nkr	=	4 028	puntaa
100 000 mk	=	114 900 skr	=	158 700 nkr	=	10 070	puntaa

Vuositulosta (bruttotulo) on verca laskettaessa tehty seuraavat vähennykset:

— Suomen prosenttivähennys
— Ruotsin perusvähennys 4 500 kr (3 940 mk)
— Englannissa yksinäinen henkilö saa 460 punnan (4 640 mk) vähennyksen, lisäksi alle 550 punnan (5 500 mk) tuloista on verovapaata 2/9

Englannin veroprosentin osalta on otettava huomioon, että Englannissa ei ole Pohjoismaista kunnallisveroa vastaavaa veroa.

Pikinytky

Tervahöyryistä kerrotaan tuhansia tarinoita. Tämä on yksi niistä.

*

Sulkavan Säviänsaaressa paiskittiin talvella 1907 kiivaasti töitä. Asiantuntevan mestarin johdolla ja 10—15 miehen voimin syntyi talvikauden aikana alus, aito Saimaan tervahöyry, pikikylkinen nytky, joka kasteessa sai nimekseen Ahjo.

Rakennustarpeet saatiin lähimetsistä, kaikkiaan tarvittiin 900 runkoa. Niistä 300 oli huolella valittuja juurikaspuita, joista tehtiin kulmaliitokset. Savonlinnan Konepajalta saatiin höyryyn voimanlähde ja niin oli Ahjo valmis nytkyttämään Itä-Suomen talouselämää eteenpäin.

*

Ahjo ei ollut Saimaan ensimmäinen tervahöyry, ensimmäinen sellainen oli nähty Saimaan rannoilla jo vuonna 1833. Ahjo ehti kuitenkin hyvin mukaan tervahöyrykauden kukoistukseen. Huippuvuosi näet koettiin 1916, jolloin Saimaan sokkeloisia vesiä kierteli 180 höyryä, sanavalmiitten savolaisten pikinytkyksi ristimää alusta.

Ahjo ei ollut Saimaan ensimmäinen tervahöyry, mutta se oli eräs suurimmista. Kun Ahjo purjehti vanhaan Saimaan kanavaan, täyttyi koko sulku. Rautakaariin rakennettuun, puiseen runkoon kertyi mittaa 30,9 metriä, leveydeksi saatiin 6,65 ja korkeudeksi 2,35 metriä. Täydessä lastissa Ahjo ui 8 jalassa. Höyrykoneen 62 indikoitua hevosvoimaa takasivat 5 solmun matkavauhdin.

*

Pelkästään Saimaan aaltoja ei Ahjo tyytynyt kulkemaan. Saimaalta vietiin tuolloin puutavaraa, ennenkaikkea halkoja Pietariin, Helsinkiin, Tallinnaan ja aina Tukholmaan saakka ja mukana oli luonnollisesti myös Ahjo. Paluumatkalla tuotiin kotiin jauhoja, suolaa sokeria ja taisipa joskus kieltolain aikoina olla matkassa pieni lasti pirtuakin.

*

Mutta ajat muuttuvat ja tavat sen mukana. Vuosisadan verran ehti tervahöyry, tuo omalaatuinen, kansanmiesten luoma laivatyyppi omalla rauhallisella tavalla nytkyttää Itä-Suomen talouselämää ja kansankulttuuria eteenpäin. Sitten teki kehitys tehtävänsä: enää ei kaiku vastaa Saimaan rantojen lepikoista tervahöyryn pillin käheään huutoon, enää ei kipparin silmä tähyä Saimaan auringonkimalteista selkää tervahöyryn kannelta.

Ahjo oli Saimaan höyryistä kaikkein sitkein. Se jaksoi aina vuoteen 1968 saakka. Viimeisinä kesinään Saimaalla keräili Ahjo propsilasteja Säämingin, Enonkosken, Savonlinnan ja muiden lähipitäjien rannoilta ja kuljetti ne Saimaan etelärannalle Kaukopään tehtaille.

Vaikka Ahjo väsyi, se silti vältti Saimaan tervahöyryjen tavanomaisen kohtalon, romuttamisen. Kiitos kauppaneuvos Tauno Väyrysen ostettiin Ahjo Helsinkiin. Samalla muuttui nimi Pikinytkyksi, edustaahan alus koko edesmennyttä Saimaan laivastoa ja kertoo jälkipolville ajasta, jota ei enää ole.

Kauppaneuvos Väyrynen teki Pikinytkystä tervahöyryravintolan. Nykyaikaisen palvelupisteen sijoittaminen tervahöyryn raameihin tuotti työtä ja tuskaa, mutta se tehtiin. Vanha, aito tervahöyry säilytettiin pienintä piirtoa myöten — jopa niin, että vanhus vieläkin kulkee alkuperäisen höyrykoneensa voimin ja on milloin tahansa valmis lähtemään risteilylle.

Viime syksynä Pikinytky lähti risteilylle Porvoon maalaiskuntaan, Tolkkisten telakalle, "ehostettavaksi". Vanhat tervahöyrynrakentajat ovat jo aikoja menneet manan majoille, mutta ammattitaito on silti vielä säilyny, ainakin Tolkkisissa.

Tolkkisissa Pikanytky sai uudet lankut keulaansa, kylkiinsä ja peräänsä. Etenkin vesirajaan olivat vuodet jättäneet jälkensä. Myös aluksen runko tarkastettiin ja todettiin, että se vuosista huolimatta

Pikinytky laskettiin korjauksen jälkeen vesille viime joulukuun 15 päivä ja pari vuorokautta myöhemmin se jo suuntasi keulansa kohti uutta kotisatamaa, Helsingin Tervasaarta.

ANTTI TOIVIAINEN

Käyttöesineitten alkuperää

Erilaisten työkalujen alkumuodot ovat löydettävissä jo ihmiskunnan esihistorialliselta ajalta. Vasara on kehittynyt kivestä, jonka alkuihminen otti käteensä ja joka muotonsa takia soveltui erilaiseen hakkaamiseen ja lyömiseen. Ajan kuluessa hän oppi varustamaan vasaran raskaan kivipään varrella. Tämän esikuvan mukaisesti ja sitä edelleen kehitellen on myöhemmin valmistettu rauta-, lyijy-, kupari-, puu-, teräs- ym. vasaroita. Erilaisten pihtien ja hohtimien mallin on ihminen alkuaan ehkä nähnyt omissa käsivarsissaan ja sormissaan, joilla hän on voinut tarttua erilaisiin esineisiin. Samoin ovat kaikki muutkin työkalumme nykyisessä muodossaan pitkällisen kehityksen tuloksia.

Ompelukoneen syntymävuotena voidaan pitää vuotta 1790, jolloin englantilainen Th. Saint hankki patentin rakentamalleen koneelle, jolla saattoi ommella yhdellä langalla. Kahta lankaa käyttävän koneen valmisti 1800-luvun alussa wieniläinen I. Madersperger. Walter Hunt rakensi vuonna 1834 New Yorkissa ensimmäisen kelvollisen jälkipistoompelukoneen, jossa oli neulansilmä lähellä neulan kärkeä ja sukkula alalankaa varten. J. M. Singer teki useita parannuksia ompelukoneeseen, samoin Wilson, Wickersham, Rowe, Gibbs jne., joiden työn tuloksena ompelukone on saavuttanut nykyisen monipuolisuutensa ja käytännöllisyytensä.

Sormusta on jo ammoisista ajoista pidetty jonkinlaisena siteen merkkinä. Jo esihistoriallisena aikana käyttivät luonnonkansat kaikenlaisia renkaita, kuten kaula-, ranne-, nilkka-, nenä-, korva- ym. renkaita ja varsinaisia sormuksia. Niitä pidettiin pääasiassa koristeina, mutta myöskin eräänlaisena rahana, maksuvälineenä. Roomalaiset pitivät sormusta arvon merkkinä, jonka vuoksi plebeijit (= alempi rahvas) eivät saaneet käyttää sellaisia. Myöhemmin he saivat luvan käyttää rautaisia sormuksia. Vanhoilla kreikkalaisilla, roomalaisilla ja germaaneilla oli tapana, että sulhanen antoi vihkisormuksen morsiamensa isälle "kaupan" merkiksi. Kristinusko sai aikaan, että morsian itse sai vihkisormuksen. Sormuksien vaihto kihlaparien kesken tuli tavaksi 12. vuosisadan lopulla.

Saippua tai saippuantapaiset valmisteet olivat tunnettuja jo vanhan ajan germaanien keskuudessa. Paitsi heitä pidetään myös kelttejä saippuan mahdollisina keksijöinä. Ensimmäinen kirjallinen mainінta saippuan käytöstä on toiselta vuosisadalta j. Kr. Ammattimaisesti alettiin saippuaa valmistaa 9:nnellä vuosisadalla Marseillessa ja sittemmin kaikissa Välimeren maissa, joissa tunnettiin oliiviöljyn käyttö.

Polkupyörän keksijänä pidetään saksalaista metsänhoitaja Karl v. Draisia, joka vuonna 1816 rakensi juoksu- eli potkupyörän. Vuonna 1850 sovitti saksalainen Fischer siihen polkimet. Ranskalainen Michaux rakensi myös samanlaisia polkupyöriä antaen niille nimen "Velociped". Suuremman nopeuden saavuttamiseksi suurennettiin etupyörää, mutta kun tämä aiheutti onnettomuuksia, valmisti Kreuz-Rover pyörän, jossa jälleen oli kaksi matalaa pyörää ja polkimet yhdistetty välitysketjulla takapyörään. Ilmarenkaiden käytäntöönotto teki ajon kevyeksi. 1900-luvun alussa keksittiin ns. vapaanapa, joka merkitsi oleellista parannusta.

Sateensuojan tunsivat jo muinaiset egyptiläiset ja assyyrialaiset. He eivät kuitenkaan käyttäneet sitä suojaksi sadetta, vaan aurinkoa vastaan. Erilaisia sateen- ja päivänvarjoja sekä muita varjostimia pitävät alkeellisella sivistystasolla olevat kansat varsinkin häämenojen yhteydessä välttämättöminä. Näiden varjojen käyttämiseen liittyykin eräitä alkeellisia uskomuksia. Vuodesta 1730 alkaen on valmistettu sellaisia sateen- ja päivänvarjoja, mitä nykyäänkin käytetään ja siitä asti on myös ne erotettu toisistaan. Sen jälkeen ovat tietenkin muodit vaihdelleet, sateenvarjojen koko ja väri seuranneet ajan vaatimuksia ja oikkuja.

Nenäliinoja käytettiin alkuaan kärpästen ja hyttysten karkoittamisvälineenä. Ranskankielen sana le mouchir — nenäliina — on johtunut juuri sanasta la mouche — kärpänen. Vuoden 1500 paikkeilla levisi nenäliinojen käyttö Italiasta Ranskaan ja sieltä edelleen Englantiin ja Saksaan ja muihin maihin. Hienostopiirien naiset alkoivat ensinnä käyttää näitä siroja, kauniisti pitsiteltyjä ja parfymoituja liinasia. Tavallisesti kansannaiset eivät edes tunteneet niitä. Vasta vuoden 1700 tienoilla alkoivat miehetkin käyttää nenäliinoja. Englantilaiset olivat tässä suhteessa edelläkävijöitä ja heidän tällöin omaksumansa nenäliinamalli on samanlainen kuin se, jota miehet nykyään käyttävät.

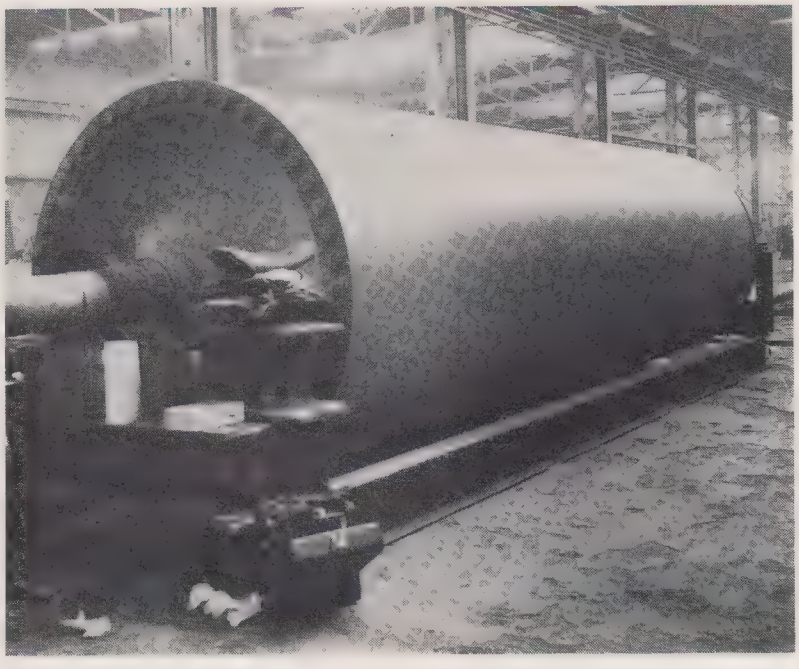

Teflonpinnoitus sylinteriin

Järvenpäässä toimiva Oy Alu Ab teflonpinnoitti viime syksynä yhteistyössä Tampellan Konepajan kanssa kartonkikoneen kuivaussylinterin. Kyseessä oli Tampellan Inkeroisten tehtaan kartonkikoneen kuivaussylinteri, halkaisija 1 500 ja pituus 5 135 mm. Tämänlaatuinen pinnoitus tehtiin ensimmäisen kerran Suomessa.

Pinnoituksen tarkoituksena oli estää kartonkiradan tarttuminen sylinterin pintaan. Saadut käyttökokemukset ovat osoittaneet pinnoitustyön onnistuneen odotusten mukaisesti.

Alun tehtaalla Järvenpäässä valmistuu vuoden 1973 aikana tehdastilojen laajennus, jolloin voidaan tehdä entistä suurempien kappaleiden teflonpinnoituksia.

Tampellan kuitukankaan nimi on Tamlon

Tässä Teille käyttövihjeitä:

Sisustusmateriaalina
- — kaappien sisustamiseen (kestävä)
- — pöytäliinana (valtavasti vaihtelun mahdollisuuksia)
- — pikkuliinana, voidaan leikata halutun muotoiseksi, vaikkapa kolmikulmaiseksi
- — tuolien päällystämiseen
- — seinäverhoiluun (pesunkestävä) myös irtoseiniin
- — rullaverhomateriaalina
- — lampunvarjostimena, valo läpäisee kauniisti

Muuhun käyttöön
- — vihkojen kansipäällysmateriaalina
- — kirjanpäällisenä
- — sadeasuna
- — esiliinana, kotikäyttöön sekä laitoksiin
- — erilaisina alustoina, esim. autossa rengas- tai muun rikon varalta
- — auton tuulilasin suojuksena
- — käärepaperina (sitkeä)
- — askartelumateriaalina
- — sateensuojamateriaalina
- — patjojen päällysteenä, lasten vuoteissa

Muovittamattomilla Tamlon-tuotteilla on myös jälkikäyttöä: esim. käytetystä lakanasta saa erinomaisia pöly- ja ikkunanpesuriepuja.

Tämä on vasta alkua. Tamlonille voi itse kukin keksiä lisää käyttöalueita.

Nimitys

Oy Tampella Ab:n hallinnon johtajaksi ja yhtiön johtokunnan jäseneksi on nimitetty 1. 2. 1973 lukien ekonomi Aake *Lehmus* (39).

Johtaja Lehmus on syntynyt Helsingissä ja valmistunut Helsingin Kauppakorkeakoulusta ekonomiksi v. 1958. Harwardin yliopistossa USA:ssa hän opiskeli v. 1957. Ennen Tampellaan tuloaan hän on toiminut mm. Oy Tietokonepalvelu Ab:n hallinnollisena johtajana sekä Finpapin, Finnboardin, Finncellin ja Convertan yhteisen suunnittelu- ja ATK-elimen johtajana.

Verorasitus 3959 mk asukasta kohti

Verot lisääntyivät 13 % — tulo- ja omaisuusvero peräti 24 %

Verot ja veronluontoiset maksut olivat viime vuonna 3 959 mk asukasta kohti, mikä merkitsee vuoteen 1971 verrattuna 447 mk:n eli 13 %:n nousua. Kaikkiaan verot ja veronluontoiset maksut olivat 18 330 milj. mk, mikä oli 38 % nettokansantuotteesta markkinahintaan.

Kokonaisverorasituksesta oli valtion verojen osuus 11 800 milj. mk eli 64 %, kunnallisverojen osuus 4 169 milj. mk eli 23 % sekä seurakuntien ja kansaneläkelaitoksen osuus 2 361 milj. mk eli 13 %. Tuotoltaan suurin yksittäinen vero oli kunnallisvero, jonka tuotto kasvoi 12 %. Tulo- ja omaisuusveroa kertyi viime vuonna 24 % edellisvuotta enemmän. Liikevaihtoveron tuotto lisääntyi 13 %. Kansaneläkelaitoksen perimät maksut kasvoivat 13 %.

Julkisiin menoihin 17 % enemmän

Julkiset budjettimenot olivat yhteensä 25 267 milj. mk, mikä oli 3 606 milj. mk eli 17 % edellisvuotta enemmän. Valtion budjetoidut menot kasvoivat viime vuonna 17 % ja olivat yhteensä 13 988 milj. mk. Tästä summasta olivat kulutusmenot 3 881 milj. mk, tulonsiirrot 6 047 milj. mk, sijoitukset rakennustoimintaan ja muut reaalisijoitukset 1 759 milj. mk, lainananto 1 156 milj. mk, menot valtion velasta 1 098 milj. mk, ja muut menot 47 milj. mk.

Kuntien menot kasvoivat 15 % ja olivat yhteensä 8 108 milj. mk. Tästä terveyden- ja sairaanhoidon menot olivat 1 070 milj. mk, sosiaalimenot 967 milj. mk, opetus- ja sivistystoimen menot 1 822 milj. mk, pääomamenot 2 061 milj. mk, ja muut menot 2 188 milj. mk.

Veroäyrin hinta nousi eniten kauppaloissa

Veroäyrin keskihinta oli vuonna 1972 toimitetussa verotuksessa kaupungeissa 14.89 p, kauppaloissa 14.76 p ja maalaiskunnissa 14.54 p. Edelliseen vuoteen verrattuna äyrinhinta nousi kaupungeissa 0.39 pennillä eli 2.7 %, kauppaloissa 0.99 pennillä eli 7.2 % ja maalaiskunnissa 0.21 pennillä eli 1.5 %.

Kansantuote kasvoi 12 %

Kansantuote kasvoi viime vuonna 12 %. Tämä suhteellisen voimakas kasvu johtuu osittain huonosta vertailuvuodesta 1971, jolloin laskukauden ja lakkojen takia kansantuotteen kasvu jäi vähäiseksi. Kansantulo oli viime vuonna kaikkiaan 41 581 milj. mk. Tästä olivat palkat 23 631 milj. mk eli 57 %, työnantajien sosiaalikulut 4 381 milj. mk eli 11 %, yksityisten elinkeinonharjoittajien tulot 5 486 milj. mk eli 13 %, yhteisöjen voitot 3 392 milj. mk eli 8 % ja korko- ja vuokratulot 11 %.

Kepeätä asumista

Miksemme jatkaisi kesäajan huoletonta ja kepeää asumista myös talvella kaupunkiasunnossa. Miksi huonekalujen pitäisi olla välttämättä raskaita linnoituksia.

Elintasoajattelusta vapaa asuminen syntyy tekstiileistä — huonekalut ja kaikki. Ensi kuulemalta vaikeasti tajuttava ajatus, mutta täysin mahdollinen.

Toista vuotta sitten ryhtyi sisustusarkkitehti Perttu Mentula PMK:n toimesta tutkimaan tekstiilien käyttömahdollisuuksia tulevaisuuden asumisen kannalta. Syntyi ajatus huokeista, nuorekkaista tekstiilirakenteisista huonekaluista, jotka toteutettiin vihjeeksi tee-se-itse -ihmisille ja valmistamoille. Tekstiilirakenteisia huonekaluja voi helposti kuljettaa, varastoida ja tarvittaessa pestä.

Koko koti puuvillakankaasta

Etualalla riippukeinu on tehty erittäin vahvasta puuvillakankaasta, kolmiomainen levy pingoittaa riippukeinun muotoonsa. Kun keinua ei käytetä, se voidaan ripustaa seinälle.

Riipputuolin kehikkona on taivutettu metalliputki. Tuoli ripustetaan kattoon kiilapultin avulla, täryporaa apuna käyttäen. Istuinpussit on ommeltu markiisimaisen paksusta puuvillakankaasta. Istuinpussi on helppo vaihtaa uuteen ja pestä. Seinällä pystyraitainen säilö, joka on nykyaikainen muunnelma isoäidin lehtipussista. Se soveltuu lehti- ja levysäilöksi, baarikaapiksi aina tarpeen mukaan.

Poikkiraitainen huoneenjakaja on lattasermi. Sermin muodostaa pitkä pystysuorien "pussien" rivi. Pusseihin pujotetaan määrämittaiset, kulmistaan pyöristetyt levyt ja sermiä taivutellaan levyjen väliin saranoiksi jäävän puuvillakankaan avulla.

Taustalla näkyvä paljeseinä on sekin tehty puuvillakankaasta. Kankaaseen on sopivin välein ruuvattu rimat molemmin puolin kangasta. Yläpäästään paljeseinä kulkee liukukiskon varassa. Kun seinä työnnetään syrjään, jää kangas rimojen väliin siisteiksi poimuiksi.

Nuku hyvin pumpulissa

Puuvillafrotee on mainio materiaali rasavillin vesselin sängynpeitteenä. Ensinnäkin peite pysyy aina siistin näköisenä, koska frotee ei rypisty. Kangas on myös kestävää ja sen voi pestä niin usein kuin huvittaa kotona pesukoneessa.

Erilaisia froteelaatuja on meillä paljon. Joustofrotee on eräs uusimmista, kotifrotee on mainio ja huokeakin ratkaisu ja sitten tulevat monet muut yksi- tai kaksipuoliset froteelaadut. Kannattaa etsiä tiivistä ja lyhytnukkaista kangasta, josta nukkasilmut eivät karkaile.

Vuoteen voi kätevä isä tehdä iltapuhteinaan. Vuoteena on ovilevy, johon on ruuvattu pyörät. Patja asetetaan ovilevyn päälle, näin yksinkertaista se on. Seinälle kiinnitetty säilö on tekstiilirakenteinen, suomalaista puuvillaa sekin. Se on nykyaikainen muunnelma isoäidin lehtihyllystä. Säilö soveltuu lehti- ja levysäilöksi, ja se on mitä parhain ratkaisu myös lasten huoneeseen.

Säilö puuvillasta

Kun asunnossa on vähän säilytystilaa, voi säilöt tehdä itse vaikkapa kestävästä puuvillakankaasta. Teltamaiset kaapit eli säilöt ovat yllättävän tilavia, niissä on kimpilevyiset tasot hyllyinä. Ovi voidaan tietenkin myös ommella kankaasta ja silloin se suljetaan vetoketjulla. Säilö kiinnitetään seinään purjerenkaiden ja kannatinkoukkujen avulla. Säilöt ovat käteviä astioiden säilytykseen kuten tässä ruokailuryhmän osana. Ne sopivat myös yhtä hyvin vaatteiden säilytykseen kun hyllyjen asemesta säilöön asennetaan vaatetanko. Tällaisen säilön voi tuuletusta varten viedä vaatteineen kaikkineen parvekkeelle. Vetoketju vain auki, niin jo tulevat vaatteet ja komero raikkaan tuntuisiksi. Säilöidea kuuluu PMK:n kehittämään tekstiilirakenteisten huonekalujen ryhmään.

Enemmän säilytystilaa eteiseen

Varsinkin lapsiperheissä tarvitaan eteisessä paljon säilytystilaa. On rukkasta, saapasta ja töppöstä. PMK:lla kehitetyt tekstiilirakenteiset säilöt antavat vaihtoehdon lisää eteisongelman ratkaisemiseksi.

Hattuhyllynä on telttamainen säilö, jonka alle on kangaslenkkeihin ripustettu pyöreä tanko vaatteita varten. Säilö kiinnitetään seinään purjerenkaiden ja kannatinkoukkujen avulla. Kenkiä varten on ommeltu paksusta puuvillakankaasta lokerikko, joka kiinnitetään hattuhyllyn tapaan seinään kiinni. Näin jää lattia vapaaksi ja siivouskin helpottuu.

Lotto kiinnostaa

Näin voitettiin vv. 1971—1972

Vuosi 1971

1)	18	36	9	19	37	1
2)	17	20	15	3	14	25
3)	36	23	26	39	9	38
4)	26	15	5	39	33	30
5)	33	12	24	20	5	28
6)	31	1	8	11	27	36
7)	36	26	23	24	14	11
8)	31	38	21	9	19	33
9)	39	8	12	23	15	9
10)	10	35	32	7	39	9
11)	22	26	1	14	38	10
12)	31	8	16	3	5	11
13)	37	7	36	13	6	17
14)	24	23	19	20	17	32
15)	39	6	11	31	5	10
16)	13	9	27	29	16	31
17)	12	39	23	2	22	3
18)	8	38	30	18	36	13
19)	37	26	3	19	27	36
20)	34	21	7	11	22	1
21)	38	4	28	19	14	10
22)	33	17	16	39	4	12
23)	34	35	31	4	12	14
24)	38	35	27	33	21	36
25)	24	21	33	36	3	10
26)	23	8	22	2	7	4
27)	31	39	7	10	33	18
28)	12	26	37	25	17	28
29)	35	8	27	25	40	18
30)	32	40	6	29	18	15
31)	26	27	2	29	3	6
32)	19	21	17	35	27	6
33)	29	1	6	15	39	14
34)	40	13	27	9	16	34
35)	36	28	13	5	27	2
36)	6	9	26	40	8	25
37)	30	28	6	25	4	10
38)	20	24	32	15	3	29
39)	6	11	14	2	20	38
40)	29	12	26	31	35	1
41)	39	32	1	16	34	4
42)	26	28	2	6	38	16
43)	2	25	21	38	3	26
44)	36	15	11	3	38	37
45)	30	29	37	27	33	32
46)	28	24	21	8	15	13
47)	40	6	27	24	19	29
48)	28	32	38	25	33	40
49)	1	12	8	36	34	37
50)	36	4	27	39	12	2
51)	22	38	27	19	15	33
52)	31	16	4	13	33	19

Vuosi 1972

1)	32	9	36	13	17	19
2)	38	29	12	5	20	18
3)	34	11	12	9	30	5
4)	38	18	4	39	2	36
5)	4	1	33	19	24	30
6)	22	6	27	17	13	31
7)	27	23	34	26	31	14
8)	35	13	16	20	29	15
9)	30	19	26	36	17	8
10)	6	10	20	38	31	21
11)	24	2	22	31	33	17
12)	9	33	32	18	35	25
13)	25	27	33	12	38	9
14)	35	25	13	31	1	8
15)	36	2	10	1	8	26
16)	30	20	15	27	17	8
17)	14	13	34	33	30	22
18)	27	26	24	38	39	36
19)	21	24	31	14	6	28
20)	15	30	2	3	10	40
21)	38	32	4	22	1	11
22)	20	30	25	32	5	11
23)	28	29	6	33	24	10
24)	26	6	10	19	27	8
25)	8	30	12	32	2	39
26)	10	17	21	24	30	36
27)	18	15	16	14	23	13
28)	20	23	24	37	34	33
29)	31	3	37	30	21	9
30)	24	10	9	35	39	37
31)	26	7	31	18	35	25
32)	39	36	29	18	30	17
33)	3	33	32	4	31	9
34)	29	20	14	31	30	32
35)	39	40	6	24	31	7
36)	38	39	5	1	32	6
37)	5	32	39	30	25	28
38)	40	16	5	24	31	22
39)	4	32	19	7	9	6
40)	8	37	15	12	38	40
41)	40	38	21	6	31	10
42)	1	22	14	3	29	26
43)	38	31	32	40	24	34
44)	33	14	16	30	28	25
45)	21	38	29	6	39	26
46)	10	33	5	18	28	32
47)	4	38	5	18	35	40
48)	14	12	5	37	8	15
49)	8	39	34	5	21	38
50)	40	14	33	3	27	2
51)	16	11	40	31	8	26

Eteinenkin oleilutilaksi

Eteinen on usein pienen pieni täyteen ahdettu tila. Kuitenkin se on tärkeä jo senkin vuoksi, että se antaa ensivaikutelman kodista. Se joko toivottaa tervetulleeksi tai työntää luotaan. Tässä ideoita pieneen eteiseen:

Istuimet ja säilöt ovat tekstiilirakenteisia, ne on ommeltu erittäin vahvasta suomalaisesta puuvillakankaasta. Klahvi-istuin on kätevä pienten ja ahtaitten tilojen istuin. Istuimen muodostaa toisesta päästään taskumainen pussi, joka ripustetaan seinälle ruuvattuun tankoon. Pussin taskupäähän sujautetaan sisälle rakennuslevy, joka tuetaan seinän ja lattian yhtymäkohtaan. Kun tuoli ei ole käytössä, se käännetään seinälle. Näin eteiseen jää runsaasti tilaa tulla ja mennä.

KUN MIES HALUAA KÄTEVÄN ja helpon vaatteen aamutoimiaan varten, ei lannevaatetta voita mikään. Vohvelikankainen pyyhe kietaistaan vyötäisille ja kiinnitetään tarranauhalla — siinä kaikki. Kilttejä tehdään sinisestä ja punaisesta puuvillavohvelista, niissä on valkoinen tere somisteena. Taskuun on mukava sujauttaa pientä tarpeellista tavaraa. Vohvelikiltti on mukava myös matkoilla ja saunaretkillä puhumattakaan uimaretkistä. Se vie vain vähän tilaa ja on kevyt. Samassa kiltissä on lannevaate ja pyyhe — kätevää.

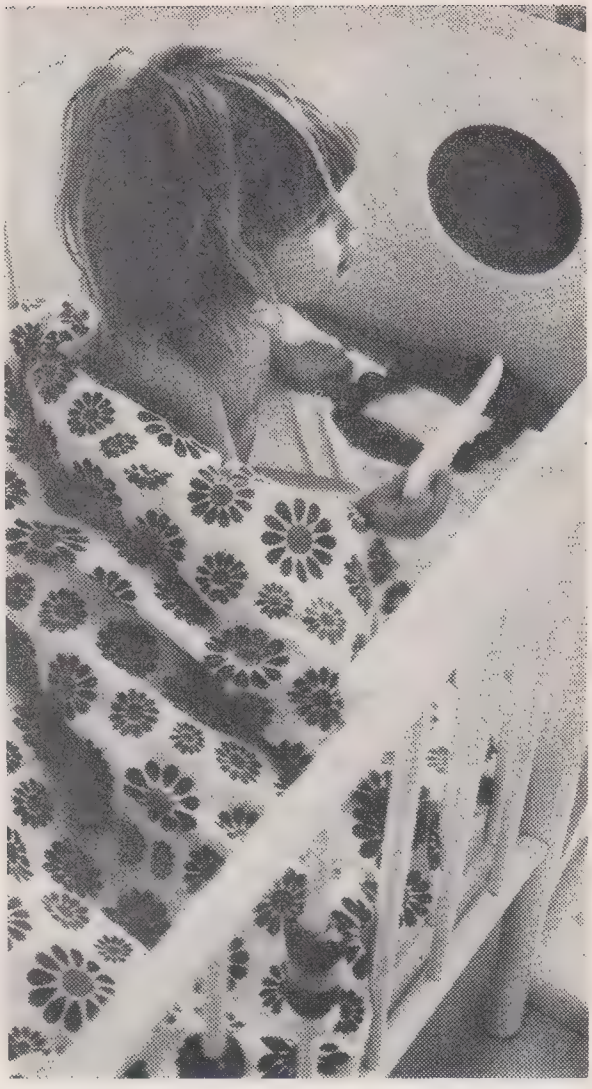

ENÄÄ EI lakanaa tarvitse etsiä lapsen vuoteen jalkopäästä, kaikki on paikallaan hurjankin myllerryksen jälkeen. Salaisuutena on pussilakana, joka on vedetty peitteen päälle. Pussilakanaan voi kätevästi piiloittaa peitteen, joka monien pesujen jälkeen ei enää ehkä ole parhaassa kunnossaan, mutta muuten käyttökelpoinen ja ehjä. Lämpimissä kaupunkiasunnoissa riittää pussilakanan sisään ohut huopa tai vaikkapa ohut frotee- tai flanellipeite. Frotee ja flanelli on mukava myös lapsen alilakanana.

Tekstiiliopastusta

Aina tapahtuu uutta tekstiilienkin maailmassa. Tulee uusia viimeistysmenetelmiä, uusia raaka-aineita, kehitetään parempia hoitomenetelmiä. PMK on vuosien aikana julkaissut useita oppaita kuluttajan avuksi. Nyt opaskirjojen sarjaan on tullut uutena painoksena Uutta tekstiilitietoa. Se on 26-sivuinen lehtinen, joka on täynnä hyödyllistä tietoa raaka-aineista hoito-ohjeisiin ja ompelunikseihin saakka. Kirjasesta selviää yhtä hyvin viimeistelymenetelmien salaisuudet kuin tahrojen poiston niksitkin. Paitsi kuluttajien käteen on opaskirjanen tarkoitettu myös kangasmyyjille. Opaskirjasta jaetaan ilmaiseksi kouluille ja tekstiililiikkeisiin.

Näin alkukeväästä kiinnostaa varmaankin tietää jotakin lakanoista. Uutta tekstiilitietoa -opas neuvoo esimerkiksi värikkäiden lakanoiden pesusta:

"Valkopyykkiä ja värillisiä vaatteita ei pitäisi liottaa eikä pestä yhdessä. Ainakaan ensimmäisellä pesukerralla ei värillistä lakanaa saisi panna valkopyykin joukkoon, sillä värjätystä vaatteesta saattaa ensipesussa lähteä irtoväriä pesuliemeen, vaikka tuote onkin valmistusvaiheessa tarkistettu huolellisesti. Pesuainepaketin ohjeita on syytä noudattaa. Varminta on pestä värjätyt lakanat samalla tavalla kuin kirjopyykki eli 60°C:ssa. Nykyiset

SUOMALAISET PUSSILAKANAT ovat tehokkaita koristetekstiilejä makuuhuoneessa. On siis tarpeen ottaa myös liinavaatteet lukuun, kun tehdään asunnossa kokonaisvärisuunnitelmaa. Makuuhuoneen verhojen ja muiden tekstiilien tulisi sopia väreiltään ja kuvioiltaan lakanoihin, eikä vain lakanoiden ja tyynyliinojen sopia väreiltään toisiinsa.

Kuvamme pussilakana on tehokas väreiltään: ruskealla pohjalla valkoisia kukkia. Ikkunaverhoiksi sopisi vaikkapa helänsininen puuvillakangas. Oranssiin vivahtavat keltaiset sävyt ovat pirteitä ja monet pitävät violetista ruskean parina.

---

pesuaineet ovat niin tehokkaita, että tämä lämpötila riittää likaisillekin lakanoille. Pesuaineen liian runsas käyttö ei paranna tulosta, vaan voi sen sijaan vahingoittaa värejä ja heikentää kuituja. Pesuaineet, joissa on vähän tai ei ollenkaan valkaisuaineita ja optisia kirkasteita, sopivat parhaiten värillisille lakanoille. Pesuaineen ominaisuudet selviävät tavaraselosteesta."

POIKAMIEHEN AAMU on helpompi, kun vuoteen sijaamisesta pääsee vetämällä pussilakanaan verhottu peite vuoteen suojaksi. Paras pussilakana on kestävää puuvillakangasta, se on ommeltu pussin muotoon jättämällä pussin pohjaan sivusaumoihin kädenmentävät aukot. Näiden kautta vedetään peite helposti pussin sisään.

Kuvamme raidalliseksi kudottu pussilakana on suomalaista mallistoa — viileitä sinisen eri sävyjä, myös tyynyliina samaa kangasta. Alilakanaksi on valittu pussilakanan väreihin kauniisti sointuva yksivärinen säästölakana.

NUKKUESSAMME on ihomme toimelias. Se uudistuu ja erittää kahdeksan tunnin aikana litran vettä. Vuodevaatteiden ja yöpuvun tulisi imeä tämä suuri määrä nestettä iholta ja haihduttaa se ilmaan, jotta olomme tuntuisi mukavalta. Tekstiilien tulisi samalla sekä imeä kosteutta että lämmittää Tästä jo selviääkin, miksi puuvilla on lyömätön materiaali ihoa lähinnä varsinkin juuri yöpukimissa ja liinavaatteissa, puuvillahan imee kosteutta parhaiten. On tärkeää vaihtaa liinavaatteita kyllin usein. Lakanat olisi vaihdettava ainakin viikottin ja tyynyliinat vielä useammin. Kuvassa pastellisävyihin painettu kukikas PMK-pussilakana.

Päivittäisen ruokamäärän nauttiminen useina aterioina on hyvinvoinnillemme monella tavoin edullista:

Olemme pirteitä koko päivän ja pystymme työskentelemään tehokkaasti, suolistomme toimii hyvin ja mahalaukkumme pysyy pienenä. Kykenemme myös säätelemään nauttimamme ruoan määrän helpommin kuin aloittaessamme ruokailun hyvin nälkäisenä. Pienet ateriat lataavat meidät psyykkisesti ja fyysisesti.

Suorituskykymme ja työtehomme riippuvat veren sokeripitoisuudesta ja tämä puolestaan nauttimastamme ravinnosta. Veren sokeripitoisuuden ollessa alhainen olemme väsyneitä, levottomia ja ärtyisiä, keskittymiskykymme ja työtehomme on heikko. Sitä vastoin 3—4 tunnin välein nautitut pikkuateriat pitävät veren sokeripitoisuuden tasaisesti korkeana ja meidät hyväntuulisina.

Hoida terveyttäsi — syö välipalaa

Kastaminen, tuikkaaminen eli dippaaminen

Dippaaminen on hauska tapa tarjota vieraille välipalaa. Dippaaminen on erilaisten pikkupalojen kastamista kastikkeeseen, joita voi olla samalla kertaa useanlaisia:

Dip-kastikkeita:

SINAPPIDIP

2 dl kermaviiliä
2—3 rkl sinappia
(juustor. ja suolaa)

SAVUKAVIAARIDIP

2 dl kermaviiliä
100 g savukaviaaria
(1 purjo)
2 rkl hien. tilliä

MUNAMAJONEESIDIP

2 dl kermaviiliä
1 dl majoneesia
4 kovaksi keitettyä
1—2 tl viinietikkaa
hienonnettua munaa

KATKARAPUDIP

2 dl kermaviiliä
1 dl majoneesia
100 g katkarapuja
2 rkl hien. tilliä
n. 1 rkl sitruunanmehua, suolaa,
valkopippuria

ROQUEFORTDIP

2 dl kermaviiliä
1 dl hien. roquefortjuustoa
1 1/2 dl hien. tuor.
paprikaa
1 mursk. valkosipulikynsi
1/2 tl suolaa

PIKKELSIDIP

2 dl kermaviiliä
1 dl hien. kurpitsapikkelsiä.

ANJOVISDIP

2 dl kermaviiliä
10 hien. anjovisfilettä
3 rkl hien. persiljaa

Kastettavia paloja:

Kukkakaalin palaset, porkkana-, kurkkusuikaleet, retiisi, varsiselleri, viinirypäleet, paahdetut ranskanleivän palaset, nakin palaset, kinkun palaset, mantelit, pähkinät, perunachipsit ja suolatangot.

Oikea välipala ei lihota

Välipalan tarkoituksena on tuoda elimistöön ravintoa ja nimenomaan sellaista ravintoa, josta helpoimmin tulee puutetta, nimittäin valkuaista, vitamiineja ja kivennäisaineita. Näitä saadaan helposti — välipalan yksi ominaisuushan on valmistamisen vaivattomuus — lasillisesta maitoa, piimää tai jogurttia, viilistä, kananmuna-, liha- tai juustovoileivästä.

Vaihtelua saadaan vihanneksista ja hedelmistä sekä lisäpiristystä kahvista ja teestä. Pelkällä kahvilla tai teellä ei saa antaa pettää itseään.

Päinvastoin kuin yleensä luullaan, välipalat eivät järkevästi nautittuina ole lihottavia. Niiden avulla voidaan ravinnon saanti jakaa tasaisesti koko päivän osalle, kun pääaterioita vastaavasti kevennetään. Kaloreita laskevan on hyvä muistaa, että on parempi valita valkuaispitoinen kevyt välipala kuin ahtaa huomaamatta melkoisia kalorimääriä mm. virvoitusjuomissa.

Välipalan kalorimäärä saisi olla 5—8 % päivittäisestä energiatarpeesta, esim. kevyttä työtä tekevän välipala saisi sisältää 100—200 kcal.

On hyvä tapa nauttia pääateroiden välilla välipala tai kaksi — se on terveyttä edistävä tapa. Hampaat on syytä pestä myös välipalan jälkeen.

TAVALLISIMPIEN VÄLIPALOJEN KALORI- JA VALKUAISAINEPITOISUUDET

JUOMAT	kcal	valk.ain.
1. KULUTUSMAITO 2 dl	134	6,8
2. VIILI 2,5 dl	167	8,5
3. TAVALLINEN JOGURTTI 2 dl	124	8,0
4. HEDELMÄJOGURTTI 2 dl	170	8,0
5. TAVALL. VIRVOITUSJUOMA 3,3 dl	110—140	0
6. KESKIOLUT 3,3 dl	122	1,0
7. SOKER. MUSTAHERUKKAMEHU (laim.) 2 dl	84	0,2
8. APPELSIINITUOREMEHU 2 dl	98	1,2
9. KEVYTMAITO 2 dl	110	6,8
10. RASVATON MAITO, PIIMÄ TAI KIRNUPIIMÄ 2 dl	70	7,0
11. KAAKAO 2 dl	161	8,4
LEIVONNAISET		
1. RUISVOILEIPÄ 20 g	80	1,5
2. VALK. VOILEIPÄ 20 g	88	1,9
3. NÄKKIVOILEIPÄ	67	1,6
4. HAMPURILAINEN	290	18,0
5. VIENERLEIPÄ	180	3,0
6. MUNKKI 55 g	180	5,0
7. KEKSI 10 g	41	1,0
JUUSTO, LIHA JA KANANMUNA		
1. VASIKANLIHAVIIPALE 30 g	35	6,3
2. KINKKUVIIPALE 30 g	98	5,2
3. MAKKARAVIIPALE 10 g	26	1,0
4. NAKKI 40 g	115	5,0
5. JUUSTOVIIPALE 20 g	65	5,2
6. KANANMUNA, KEITETTY	81	6,3
HEDELMÄT JA KASVIKSET		
1. APPELSIINI 180 g	66	1,2
2. OMENA 120 g	60	0,4
3. BANAANI 150 g	92	1,3
4. VIINIRYPÄLEET 100 g	62	0,8
5. TOMAATTI 80 g	16	0,8
6. PORKKANA 70 g	32	0,8
7. PÄHKINÄT 100 g	382	18,0
JÄÄTELÖ JA SUKLAA		
1. JÄÄTELÖPALLO 50 g	106	2,0
2. PIRTELÖ	314	6,3
3. SUKLAA 100 g	500	10,0
HIUTALEET JA SOKERI		
1. MAISSIHIUTALEANNOS 30 g	110	2,0
2. SOKERIPALA	12	—

Mikäli emme tarjoa vieraallemme kunnollista ateriaa, voisimme tarjota hänelle terveellisen välipalan. Hedelmä-, kasvis-, tai rahkasalaatti, suolainen pikkulämmin, pehmeälle tai näkkileivälle valmistettu voileipä tai juustotarjotin ovat usein maittavampia kuin runsaasti kaloreita sisältävät sokerileivonnaiset. Samalla pystymme alentamaan vierastarjoilun kustannuksia, jotka muutoin rasittavat perheen ruokabudjettia tarpeettoman paljon. Kaunis tarjolle pano, värikäs kattaus ja iloinen seurustelu lisäävät makunautintoa ja viihtyisyyttä.

Viisaat välipalat

"Syö nyt, että jaksat iltaan asti."
"Syö nyt, ettei sitten heti tarvitse mennä ruokakaapille."

Näinhän meitä on lapsena kehotettu. Näinkö me kehotamme lapsiamme? Noihin kehotuksiin sisältyy oikeastaan suomalaisten ruokatottumusten koko kurjuus. Me syömme vain yhden tai kaksi ateriaa päivässä ja runsain ateria nautitaan vielä illansuussa työteliään päivän päätteeksi. Ruokapöytään istutaan sudennälkä seurana.

Perinteinen kasvattaja on julistanut välipalat jyrkästi kielletyiksi ruokahalun pilaajina, lihottavina ja epäterveellisinä.

Viili on raikas ja ravitseva välipala, joka voidaan tarjota erilaisten lisukkeiden kanssa. Viilin lisukkeita ovat: kaneli, inkivääri, hämäläinen talkkuna, marjat myös kuivatut, hillot, mehut, hedelmät, kuten banaani ja omena- tai päärynäraaste, rusinat, riisimurot, maissihiutaleet, piparkakut ja hapanleivän muruset.

Mutta on olemassa hyviä ja huonoja välipaloja. Huono välipala antaa nauttijalleen vain hetkellisen ja valheellisen hyvänolontunteen ja piristyksen, eikä tässä yhteydessä ansaitse edes välipalan nimeä.

Välipala ei ole kermaleivos kahvin kanssa, vaan lasi maitoa, piimää tai hedelmäjogurttia sen juustovoileivän kanssa, joka jätettiin lounaalla syömättä. Välipala ei ole pullo virvoitusjuomaa baarissa koulun päätyttyä, vaan sämpylä, kuppi kaakaota ja hedelmä. Välipala ei ole kuppia kahvia aamupäivän tunteina, kun mies on lähetetty töihin ja isommat lapset kouluun, vaan se on ruisleipää ja raejuustoa sen lisäksi. Välipala ei ole eläkeläisen tee ja vehnäkorppu illan yksinäisinä tunteina, vaan lämmin hunajamaito.

HEDELMÄRAHKA

1 dl maitorahkaa
1 dl kermaa (maitoa)
1 appelsiini, 1 banaani, 1 omena (tai hedelmäsäil.), vaniljasokeria ja haluttaessa sokeria.
Ainekset sekoitetaan.

Ravitseva ja helposti valmistettava välipala on juusto-, muna-, liha- tai kalavoileipä yhtä hyvin kotona kuin kodin ulkopuolella vaikkapa eväänä. Tiedättehän, että evässvoileivät säilyvät parhaiten evässrasiaan pakattuina. Myös vieras mielellään nauttii kylmän tai lämpimän voileivän kahvin tai maidon kanssa, esimerkiksi tällaisen: Hiivaleivän viipaleille, joko isoille tai aivan pienille levitetään voita ja leivän pinta peitetään tomaattiviipaleilla. Päälle ripotellaan valkosipulisuolaa ja viimeksi nostetaan iso kokkare hyvin vatkattua valkuaisvaahtoa, johon on lisätty runsaasti juustoraastetta. Leivät paistetaan kohtalaisessa uuninlämmössä pinnaltaan kauniin ruskeiksi.

Välipala ei ole kaapin hyllyltä kurotettu keksi vaan porkkana tai lantunlohko näkkileivän ja maidon kanssa.

Välipala ei ole monimutkaisia valmisteluja vaativa ateria, vaan se on näppärästi tarjottavissa, halpa ja ravitseva. Sen ei pidä tyydyttää päivän ravinnontarpeesta enempää kuin 5—8 %, eikä siis antaa enempää kuin 200—250 kcal. Välipala ei oikeastaan maksa mitään, sillä sen antaman ravinnon osuus voidaan vähentää lounaasta tai päivällisestä. Ja joka tapauksessa se voidaan nauttia pullakahvin ja virvoitusjuomapullon kustannuksella. Välipala ei anna ainoastaan kaloreja kehon koneiston polttoaineeksi vaan myös voiteluaineita, tärkeitä suojaravintoaineita, valkuaisaineita, kivennäisiä ja vitamiineja.

Välipala ei lihota, päinvastoin. Syödessämme lyhyin väliajoin emme koskaan syömään ryhtyessämme ole todella nälissämme ja näin osaamme paremmin säädellä nautittua ruokamäärää, eikä ylensyönnin vaara ole uhkaamassa. Välipala ei tuo päivän kalorisaantiin mitään lisää, sillä välipalana nautitut kalorit voidaan vähentää syömällä illallisella vähän vähemmän. Välipalana nautitut kalorit kuluvat myös nopeammin, koska ne käytetään tehokkaan työnteon aikana eikä illalla televisionkatselussa.

Välipala ei vie lasten ruokahalua, mutta ruokahalun vie helposti aterialla eteen työnnetty ylisuuri peruna-lihapulla-annos. Välipala tasoittaa myös ruoansulatuselimistön toimintaa, eikä aiheuta sille ylitöitä yön ajaksi, kuten käy jos pääosa päivän ravinnontarpeesta saadaan vasta päivällisellä. Suolisto toimii ilman häiriöitä, jos sillä on pientä puuhaa pitkin päivää.

Välipala ei vaadi mielikuvitusta, sillä tähän tarkoitukseen sopivien tuotteiden valikoima on runsas ja monipuolinen. Sopivia ja käteviä valmispakkauksiakin löytyy sekä suureen että pieneen tarpeeseen.

Juusto on aina sopivaa tarjottavaa. Se on vieraankin mielestä. Juustotarjottimen asemesta tuomme pöytään vadillisen juustokuutioita cocktail-palojen tapaan. Juuston (yhtä tai kahta lajia) lisäksi laitetaan tikkuihin: paprikaa, punaista tai vihreää, retiisejä, oliiveja, vihreää kurkkua, hillosipulia, päärynää, omenaa, tomaattia ja yksin tai edellisten lisäksi persiljaa. Juusto sopii myös kahvipöytään.

Vieraskutsujen tervetuliaismaljaksi, pikakäynnille pistäytyvän vieraan virkistykseksi, lasten kutsujen tarjoukseksi ja aivan tavalliseksi arkiseksi välipalaksi sopivat erilaiset maito- ja piimäjuomat. Maitojuomaan tarvitaan kylmää maitoa, pakastemarjoja tai hilloa ja juoman päälle kermavaahtoa tai jäätelöä. Parasta juomaa saadaan tehosekoittimessa, mutta juoma voidaan tehdä jopa tavallisella vatkaimella. Lasillinen hedelmä- tai marjajogurttia korvaa päiväkahvin.

Erilaiset hedelmät ovat välipalana paikallaan. Vieras ilahtuu hedelmäsalaatista, joka on valmistettu esimerkiksi tähän tapaan:
Lasiseen annosmaljaan laitetaan puolitettuja viinirypäleitä, päärynäkuutioita ja banaaniviipaleita. Hedelmien päälle laitetaan pikakahvijauheella tai vaniljalla ja sokerilla maustettua kermavaahtoa.

Maitoa, viiliä, jogurttia, ymeriä ja hedelmärahkoja on tarjolla mukavissa kertapakkauksissa, suklaajuomia ja tuoremehuja tetroissa ja pulloissa, juustoja viipalepakkauksissa ja sulatejuustoja annospaloina. Grahamsämpylöitä ja näkkileipää hedelmien, juureksien tai kasviksien kanssa lisänä ja viisas välipala onkin valmis. Välipala ei ole ikävä velvollisuus, vaan miellyttävä, piristävä nautinto. Kahvihimoistenkaan ei tarvitse hyljätä ystäväänsä, vaan he voivat toki juoda kupin kahvia lisäpirityksenä välipalan jälkiruoaksi.

Karpalo

Eräänä pakkaspäivänä ostin kylmissään värjöttävältä torimummulta karpaloita. Ajattelin tehdä niistä vatkattua marjapuuroa. Sillä kertaa jäi kuitenkin puuro valmistamatta. Lapseni tovereineen nimittäin pitivät karpaloista huolen. Itsekin pyöräytin muutaman jäisen karpalon sokerissa ja ihmettelin, miten hyvältä ne maistuivat.

Karpalo on aivan syyttä ollut viime vuosina unohdettu marja. Tuntuu kuin se nyt olisi jälleen tulossa suosioon. Kun ravintolassa halutaan tarjota ulkomaisille vieraille supisuomalaista herkkua, ehdotetaan usein jälkiruoaksi karpalojäähdykettä. Kuinka mukavaa onkaan höystää se tarinalla, miten karpalot poimitaan keväisin soilta ja rämeiltä. Tarina on sitä paitsi totta. Karpalon paras poiminta-aika on keväällä, kun lumi alkaa sulaa, mutta suot ovat vielä roudassa.

Karpalotuoremehu on raikas, miellyttävän makuinen juoma, ja mehusta valmistettu hyytelö maistuu verrattomalta liharuoan kanssa.

KARPALOTUOREMEHU

4 l karpaloita
2 l vettä
25 g viinihappoa
300—500 g sokeria mehulitraa kohti

Peratut, huuhdotut marjat survotaan hyvin. Kylmä vesi ja siihen liuotettu viinihappo sekoitetaan joukkoon. Parin vuorokauden kuluttua siivilöidään mehu kaksinkertaisen sideharsokankaan läpi sekoittamatta. Sokeri hämmennetään valuneen mehun joukkoon, minkä jälkeen se pullotetaan. Käytettäessä mehua laimennetaan maun mukaan vedellä. Siiviläkankaalle jäänyt sakka käytetään ruoanvalmistukseen.

KARPALOHYYTELÖ

1 l sokeroitua karpalomehua
5 tl (= 10 g) Marmex-hyydytysainetta + 1 dl sokeria

Karpalomehu kuumennetaan kiehumapisteeseen ja joukkoon hämmennetään Marmex-hyydytysaine, joka on huolellisesti sekoitettu noin desilitraan sokeria. Mehu kiehautetaan nopeasti ja kaadetaan heti sen jälkeen hyvin puhdistettuihin tölkkeihin tai laseihin, jotka suljetaan välittömästi. Marmex menettää hyydyttävyytensä, jos mehua pidetään pitkään kuumana.

Marmex ei sisällä säilöntäainetta, joten hyytelön säilyvyys riippuu käytetyn sokerin määrästä ym. säilykkeiden säilyvyyteen vaikuttavista tekijöistä.

IRMA SARJE

Liiat kilot pois liikunnalla ja ruokavaliolla

Joulunpyhien mentyä valitellaan tavallisesti liiallista syöntiä ja voihkitaan painon lisääntymistä. Viimeistään uutena vuotena tehdään laihdutuspäätös ja intoa täynnä se sitten aloitetaan kovalla dieetillä, jota kestää pari, kolme päivää. Sitten yleensä annetaan periksi ja ajatellaan laihdutuskuurin aloittamista vasta lähempänä kesää. Mutta kuitenkin koko ajan kaivertaa mielessä ajatus liikojen kilojen poistamisesta

Samaa perhettä ja sen huomaa

Aamunuttu äidille ja tyttärille samasta kankaasta ja yhteenkuuluvuuden tunne senkun lisääntyy. Viluisille valmistetaan pukimet pehmoisesta top-froteesta. Monet iloiset mekkokankaat, sellaiset kuin puuvillasatiini ja palttina sopivat myös hyvin aamutakeiksi. Kuviointi on nyt suomalaisissa puuvilloissa herttaisen romanttista, paljon pieniä kukkia tummalla pohjalla, vinoruutuja, pieniä pilkkuja värikkäiden kukkien lomassa, pientä geometriaa ja iloisin värein painettuja ornamentteja ja eläimiä.

Jotta kunnon kohentaminen ja painon alentaminen ei jäisi pelkäksi jahkailuksi, olisi heti joulun jälkeen viisainta pitää yksi piimäpäivä. Sen jälkeen syödään useamman kerran päivässä pienempiä annoksia, jotta ylettömästä jouluruoasta venynyt mahalaukku pääsisi supistumaan. Leipää, makeita leivonnaisia ja perunoita olisi vältettävä. Niinikään on syytä pitää huolta siitä, ettei enää klo 18 jälkeen syödä mitään, korkeintaan omena tai porkkana sopii nakerreltavaksi hirmuisen näläntunteen tullessa.

Mikäli halutaan päästä liioista kiloista, olisi ruokavalion ohella muistettava liikkua paljon ja mikäli mahdollista, antaa hierotuttaa itseään. Dieettiä ei pitäisi pitää liian ankarana, sillä painon yhtäkkiset pudotukset eivät ole kenellekään terveellisiä. Suositeltavinta on 1 1/2 kg painonvähennys kuukaudessa. Liikuntaa voivat ainakin perheelliset harrastaa koko perheen voimalla. Lapsethan yleensä saavat suksia, pulkkia ja kelkkoja, joten jo lasten kanssa touhutessaan saadaan melkoisesti liikuntaa, joka kuluttaa energiaa. Portaiden nouseminen on mitä parasta energiankulutusta ja bussiinkin voitaisiin juosta, vaikka ei olisi kiirekään, jos tähtäimessä on solakka vartalo ja hyvä kunto. Bussia tai raitiovaunua odoteltaessa ei pitäisi värjötellä paikoillaan, vaan käyttää sekin aika hyödyllisemmin ts. hypellä. Sekin tuo oman kortensa laihduttajan kekoon.

VOIMISTELKAA,
VOIMISTELKAA

Jos suinkin on mahdollista, kannattaa päivittäiseen ohjelmaan ottaa myös uinti, joka on mitä parhain liikunnan muoto ja vaikuttaa kaikkiin lihaksiin. Se sitäpaitsi piristää ja antaa uutta puhtia päivän töille.

— Voimistelu kuuluu laihduttajan elämään tärkeänä osana. Erityisesti vatsalihaksia kiinteyttäviä liikkeitä tulisi sisältyä päivittäiseen voimistelyyn, joka muuten on parasta aloittaa kolmen—viiden minuutin hyppelyllä ja syvällä hengityksellä. Tässä muutamia vatsaa kiinteyttäviä liikkeitä:

Selällä maaten (lattialla eikä sängyn päällä) nostetaan jalat suorina ylös ja lasketaan hitaasti alas. Liike toistetaan aluksi viisi kertaa, samoin kuin muutkin jumppaliikkeet. Päivä päivältä liikekertoja lisätään kunnes päästään parinkymmeneen kertaan kunkin liikkeen kohdalla.

Seuraavatkin liikkeet tehdään selällä maaten: Viedään koukkuun vedetyt jalat vuorotellen sivulta toiselle. Ajetaan polkupyörällä mahdollisimman matalalla. Tehdään jalkaterillä kahdeksikko lähellä lattiaa.

HIERONTA TUKEE LAIHDUTTAMISTA

Liikunnan ja ruokavalion tukena annetaan esim. kosmeettisessa hoitolassa käsi- tai konehieronta. Erilaisista hieromakoneista mainittakoon impulssihieromakoje, vibroelectronic, jossa sähkövirta saa lihakset supistumaan sykäyksittäin niin, että sitä voidaan verrata aktiiviseen liikuntaan. Kojetta voidaan käyttää reisiin, hartioihin ja vatsaan. Lisäksi voidaan käyttää vedenalaista hierontaa ja erilaisia vibraatiokojeita, jotka tosin eivät ole suositeltavia suonikohjuista tai laajentuneista verisuonista kärsiville. Hieronnalla saadaan paikallisesti aineenvaihdunta paranemaan ja selluliitti so. rasvasolujen kovettumat, pehmiämään ja vararavinto kuljetettua verenkiertoon ja sitä kautta elimistön käyttöön. Muussa tapauksessa elimistö ottaa vararavinnon sieltä missä se on helpoimmin saatavissa. Hieronnan avulla saadaan myös iho pysymään kiinteänä. Ihohan saattaa veltostua etenkin pelkän ruokavalion avulla laihdutettaessa ja varsinkin, jos kysymyksessä on yli 30-vuotias henkilö. Jo senkin vuoksi liian rankkoja laihdutuskuureja olisi vältettävä ja yritettävä siinäkin pysyä kohtuudessa ja mikä tärkeintä, muistettava ylläpitää liikuntaa.

Koska nyt ovat edessä päätökset, niihin voisi jokainen sisällyttää lupauksen välttää hissin käyttöä, yrittää olla istuutumatta omaan autoon pieniä matkoja varten, sillä nehän voidaan kävelläkin, aloittaa voimistelu ja lakata käymästä jääkaapilla iltamyöhällä. Ja ellei laihdutus onnistu, niin miksi pitää siitä jokaisen aterian yhteydessä ja jokaisella kyläreissulla meteliä? Ei mikään ole niin ikävystyttävää kuin kuunnella liioista kiloista kärsivän kertomuksia niistä kamalista laihdutuskeinoista, joita hän jatkuvasti yrittää noudattaa.

RITVA LÖFBERG

Täydennystä pyyhevarastoon

Froteepyyhevarastoa voi täydentää vähitellen. Vihje varsinkin nuoreen kotiin, jossa vielä kerätään liinavaatevarastoon tavaraa. Pyyhkeitä saa lahjapakkauksissa ja myös yksitellen.

Suomalaisten froteepyyhkeiden iloisuus johtuu raitojen pirteästä poljennosta ja puhtaista voimakkaista väreistä. Monet pyyhkeistä on suunniteltu epäsymmetrisiksi niin, että raidat toistuvat erilevyisinä ja erivärisinä pyyhkeen reunoissa. Värien käyttö on rohkeaa ja väriyhdistelmät erikoiset. Ne, jotka pitävät yksivärisistä pyyhkeistä jokaiselle-oma-värinsä -tapaan voivat valita Finla-pyyhkeitä. Niissä on suuria kylpypyyhkeitä, käsipyyhkeitä ja vieraspyyhkeitä.

Paperiarkkien koot

A		B
841 × 1189	0	1000 × 1414
594 × 841	1	707 × 1000
420 × 594	2	500 × 707
297 × 420	3	353 × 500
210 × 297	4	250 × 353
148 × 210	5	176 × 250
105 × 148	6	125 × 176
74 × 105	7	88 × 125
52 × 74	8	62 × 88

Veritulppapotilaan ruokalista sopii terveillekin

Kevennys ruokavaliossa näin vuoden vaihduttua ei liene pahitteeksi kenellekään. Aivan välttämätön kevyt, oikein suunniteltu ja tasapainoinen ruokavalio on monille sairaille, mm. sydänveritulppapotilaille. Maisteri Ulla Ruosteenojan heille laatimista ruokaohjeista sopii ottaa mallia kaikkien, jotka haluavat syödä terveesti.

Terveellisintä on nauttia päivittäin useita kevyitä aterioita, jopa neljä viisi ateriaa, mutta silti liikakaloreita tarkasti välttäen. Vahvat ateriat syödään aamulla ja päivällä ja illalla ruokaillaan vain kevyesti.

Kokonaisrasvamäärä olisi vähennettävä, mieluiten vähemmän kuin 25 % kaloreista saisi olla peräisin rasvoista. Siis jos vuorokauden kalorintarve on noin 2 000, saa rasvoja päivän ravinnossa olla yhteensä vain 55—65 grammaa. Rasvoista olisi vähintään 40 % oltava öljyjä, jotka sisältävät runsaasti monityydyttämättömiä rasvahappoja. Sokerin käyttö on tarpeetonta kaikilla potilailla.

Kasviksia, vihanneksia, hedelmiä ja marjoja pitäisi syödä runsaasti. Ne sisältävät erittäin vähän kaloreita, mutta runsaita määriä C-vitamiinia, antavat suolelle toimintaa ja siten estävät ummetusta. Myös muita tarpeellisia hivenaineita saadaan kasvikunnan tuotteista, esim. rautaa, Viimeisten tutkimusten mukaan näyttää siltä, että niukka C-vitamiinin saanti, joka vanhanaikaisessa suomalaisdieetissä on ominaista, saattaa olla osasyynä ateroskleroosin, kuten sepelvaltimotaudin syntyyn.

Hernekeitto

2,5 l vettä
4 dl kuivattuja herneitä
250 g sianlihaa, josta *näkyvä rasva* on kokonaan *poistettu* (tuoretta, suolatta tai savustettua)
suolaa, 1/2 sipulia ja sinappia

Yhden hengen annos sisältää noin 400 kaloria rasvan osuus kaloreista on noin 18 %. Annos riittää neljälle.

Pakastekalaa tomaattikeitossa

1 paketti pakastetomaattikeittoa tai purkillinen tomaattikeittoa
1 paketti pakasteseitä tms. (450 g)
3/4 l perunanlohkoja
1 sitruuna
suolaa, pippuria, timjamia

Yhden hengen annos sisältää 270 kaloria, rasvan osuus on noin 10 %. Tomaattikeitto kuumennetaan kattilassa, perunat ja sulamaton kala paloiteltuna upotetaan siihen. Päälle ripotellaan timjamia ja sitruunan mehu. Lisätään vettä tarvittaessa. Annos on neljälle.

Kalakeitto

1 1/4 l vettä
1 rkl suolaa
2 sipulia
8 maustepippuria
1 l perunanlohkoja
1 kg tuoretta tai paketti pakastekalaa
1 rkl vehnäjauhoja
4 dl maitoa
ruohosipulia, persiljaa, tilliä, timjamia

Annoksessa on 250 kaloria, rasvan osuus vihtelee 14—18 % kalan laadusta riippuen. Riittää viidelle.

Jauhelihariisipata

250 g jauhelihaa (vähärasvaista)
2 rkl öljyä
1 sipuli
3/4 l vettä + lihaliemikuutio
1 1/2 dl riisiä
pieni pakkaus pakasteherneitä
1—2 rkl tomaattisosetta
suolakurkkua tai tuoretta kurkkua, persiljaa runsaasti

Yhden hengen annos sisältää 290 kaloria, rasvojen osuus on alle 20 %. Öljy kuumennetaan padassa, jauheliha lisätään ja sitä sekoitetaan, kunnes se on tasarakeista. Joukkoon sekoitetaan hienonnettu sipuli ja annetaan ruskistua hieman. Lihaliemi lisätään ja kun se on kiehuvaa, lisätään riisit. Kun ne ovat melkein kypsiä lisätään herneet. Seos maustetaan tomaattisoseella ja tarvittaessa suolalla. Haudutetaan kypsäksi. Suolakurkku paloitellaan pieniksi kuutioiksi ja ripotellaan tarjolle vietäessä padan pinnalle yhdessä persiljan kanssa. Ruokalajin voi kypsentää myös uunissa 150 asteessa. Annos on viidelle.

Keitetyt lihapyörykät

350 g jauhettua naudanpaistia
1 keitetty peruna
1 muna
1 tl suolaa
1/2 tl sellerisuolaa
1/5 tl valkopippuria
1—1 1/4 dl vettä
2 rkl vehnäjauhoja
2 rkl tomaattisosetta

Yhden hengen annos, johon sisältyy 200 g perunaa, antaa 300 kaloria, rasvan osuus on 14 % kaloreista. Hyvin jauhettuun lihaan lisätään jauhettu peruna, muna, raastettu sipuli, vesi ja mausteet. Murekkeesta muodostetaan esim. kahden lusikan avulla pyöryköitä, jotka keitetään kypsiksi (noin 5 minuuttia) kiehuvassa suolalla maustetussa vedessä. Kastike saadaan helposti keitinliemestä suurustamalla. Seos voidaan tehdä myös lihamurekkeeksi, joka paistetaan uunissa kelmuun kääritynä. Annos on neljälle.

Amerikkalaisia lehtimiehiä Tampellassa

Tammikuun lopulla ryhmä amerikkalaisia lehtimiehiä vieraili kanta-Tampellassa Tampereella. Käynnin kohteina olivat konepaja, tekstiilitehtaitten näyttelyhuone sekä Tamrock-tehdas Myllypurossa.

Vieraat otti vastaan varatoimitusjohtaja C-E Forss. Vieraiden nimet ja edustamansa lehdet olivat:

— Richard Cattani — Christian Csience Monitor
— Boyd France — Business Week
—John Ziomek — Chicago Sun-Times
— Stanley Dayton — Engineering and Mining Journal
— Hilary Neal — Iron Age

Ikkunat kirkkaiksi

Kotitalousopettaja
Merja Huovinen
OTK:n koekeittiö

Mukavin ikkunanpesin on nukkaamaton imukykyinen sienipyyhe. Puitteiden tomuuntuneissa uurteissa ja välipuiden harjauksessa auttaa pieni varrellinen harja, esimerkiksi viralta pantu astianpesuharja.

Perustyövälineenä ikkunoiden pesussa voidaan kuitenkin pitää ikkunankuivauslastaa. Lastan käyttö on moneen kotiin tullut perheen automiesten mukana. Ikkunoiden pikapesu huoltoasemilla lastan avulla kuivaten on nopeaa sekä opittuna yksinkertaista. Auton ikkunalasta sopii kotiruutuihin sellaisenaan kuitenkin vain harvoin. Kotiin ikkunalastaa valitessanne muistakaa seuraavia asioita:

— Lastan on kooltaan oltava suhteessa pestävään ikkunaan, suurissa ruuduissa leveä, pienissä kapea. Noin 30 cm on hyvä pituus useissa talouksissa.

— Kuivaavan kumin tulee olla sileäreunainen ja joustava. Pehmeä ja kimmoisa kumi imeytyy kuivattaessa tehokkaasti ikkunan pintaan ja tulos on hyvä.

— Käytössä pitkäikäisimmäksi muodostuu malli, johon kolhiintuneen kumin tilalle saa ostaa uuden.

— Lastan kädensija ei saa liukua märässäkään kädessä. Oikea kiinnityskulma suo miellyttävän työasennon. Myös jatkovarsi saattaa joskus olla tarpeen.

Neljäs, tärkeä ikkunanpesun apuväline on säämiskä. Säämiskää käytetään kasteltuna ja väännettynä satunnaisten vesijälkien kuivaamiseen. Lastan tavoin se jättää jälkeensä kirkkaan, pisarattoman pinnan. Totutun luonnonsäämiskän voi korvata nykyään myös samaan tarkoitukseen suunnitelluilla kuituliinoilla, hinta on kuitenkin melko samaa luokkaa.

Aitoa säämiskäliinaa kannattaa hoitaa huolella. Käytön jälkeen se on pestävä puhtaaksi varoen kuitenkin voimakkaita emäksisiä pesuaineita ja kuivatettava oiottuna viileässä.

ASTIANPESUAINE TEHOKAS

Periaatteessa ikkuna voidaan pestä millä peusaineella tahansa. Tärkeää vain on, että tuo aine saadaan huuhdotuksi pois ruutujen pinnalta. Helpoimmin huuhtoutuvia, kirkastavia ja samalla halpoja pesuaineita ovat synteettiset astianpesuaineet. Ne soveltuvat yhtä hyvin ruutujen kuin puitteidenkin pesuun. Annostelussa kannattaa kuitenkin olla varovainen. Runsas vaahto ei ole pesuvedessä tarpeen, se vain haittaa työtä.

Jos ruudut ovat ainoastaan kevyesti likaantuneet, saattaa pesuksi riittää kuuma vesi, johon on lisätty joko ammoniakkia tai talousspriitä. Tällöin jää huuhtelukin tarpeettomaksi. Talousspriistä on apua myös pikku pakkasella — se, kun pitää pesuveden jäätymättömänä.

ERIKOISAINEET TAHRANPOISTOON

Ikkunanpesusumutteet, spray- tai suihkupulloissa myytävät, ovat eri-

Koti puhtaaksi!

Kevätsiivous on edessä. Nyt se sujuu koko perheen voimalla. Etukäteissuunnitelma ja työjärjestys kannattaa laatia tässäkin asiassa. Eikä hyödytä yrittää liian suurta urakkaa yhdellä kertaa.

Hyvät ja tarkoituksenmukaiset välineet helpottavat työtä ja iloisenväriset essut kuuluvat asiaan. Perheen naisväelle suotakoon hieman röyhelöäkin, jos se mieltä piristää. Kuvamme essut on valmistettu reiluista suomalaisista puuvillakankaista.

Essu on mukava. Sopivia kankaita on paljon. Yksiväriset essut, joita voi piristää erivärisin taskuin, syntyvät kestävistä Seita- ja Pirkka-kankaista. Oikein korean essun saa vaikkapa Finla-reunuskankaasta, joka on painettu siten, että esiliinan alareunaan voi sijoittaa pirteän koristekuvioraidan. Finlan kirkkaat värit loistavat lapsekkaina ja niistä saa syntymään monenmoista muutakin rekvisiittaa, kaitaliinoja, tabletteja, salusiineja, kahvipannunmyssyjä . . .

koisaineita, joiden käyttö on poikkeavaa. Sumutteita käytettäessä tarvitaan runsaasti puhdasta riepua, koska periaatteena on irrottaa lika pesuaineen avulla ja siirtää se hankausriepuun. On todella tärkeää kääntää pyyhkeestä usein puhdas puoli ruutua vasten ja vaihtaa likaantunut riepu. Suurten ja likaisten ikkunoiden pesu sumutteilla on kuitenkin paitsi suhteettoman kallista myös melko hankalaa puuhaa. Lisäksi hankauksen jäljet tahtovat huolellisestakin töystä huolimatta jäädä näkyviin.

Toisaalta on töitä, joissa sumutteista on apua. Varsinkin lapsiperheissä pienen väen jälkeen jää nenän- ja sormenjälkiä, joilla on taipumus ilmestyä nimenomaan juuri pestyihin ikkunaruutuihin. Tällaisten tahrojen poistamisessa sumutteet ovat oivallisia. Peilit, kirjahyllyn lasit ja TV-ruutu ovat kohteita, joissa runsas veden käyttö ei ole mahdollista, myös silloin kannattaa käyttää sumutteita.

8 KOHDAN OHJELMA

1. Irtonainen pöly pyyhitään tai imuroidaan puitteista.
2. Puitteet pestään sienipyyhettä ja harjaa käyttäen vedellä, johon on lisätty pisara astianpesuainetta.
3. Pesuainetähteet puitteista poistetaan puhtaaseen veteen kastetulla ja väännetyllä pyyhkeellä.
4. Ruudut pestään käyttäen sienipyyhettä, kuumaa vettä ja tarpeen mukaan pesuainetta.
5. Likainen vesi poistetaan ruuduista kuivauslastalla.
6. Ruudut huuhdellaan puhtaalla vedellä.
7. Lopullinen kuivaaminen suoritetaan huolellisesti kuivauslastalla.
8. Nurkkiin ja alapuitteeseen jääneet pisarajäljet poistetaan puhtaaseen veteen kastellulla, väännetyllä säämiskällä.

LASTAN KÄYTTÖNIKSEJÄ

Yleisin virhe tottumattomalla lastan käytössä on, että lastaa painetaan liian pontevasti. Tämän huomaa siitä, että lasta liikkuu nykäyksittäin ja pomppii kuivattavalla ruudulla. Kevyet, jatkuvaliikkeiset vedot takaavat parhaan tuloksen.

Ruutu kuivataan aina järjestelmällisesti. Helpoin tapa kapeissa ikkunoissa on kuivaus vaakasuorin vedoin. Veto aloitetaan tiukasti vasemman puitteen vierestä ja päätetään ruudun vastapäiseen reunaan. Seuraava veto asetetaan kulkemaan hieman edellisen päältä ja vetojen välillä lasta kuivataan pyyhkeellä. Leveässä ikkunassa, jossa on vaikea ylettyä yhtäjaksoisiin vetoihin, voidaan ruutu kuivata myös pystysuorassa suunnassa käyttäen apuna lisävartta.

Jos jo kuivatulle alueelle huolellisuudesta huolimatta on jäänyt korjattavaa, saattaa nopea, puitteesta puitteeseen ulottuva, kuivalla lastalla suoritettu veto vielä auttaa. Tämä vain, jos pinta ei ole kerinnyt täysin kuivahtaa. Muuten on varminta poistaa rikkeet säämiskällä. □

Näin tehdään työtä arkipyhäviikkoina

Arkipyhäviikkojen lauantaiden työajasta tehtyjen tiedustelujen johdosta STK:ssa todetaan, että niissä töissä, joissa työaika muutoinkin on järjestetty kiintein, lauantaiksi osuvin vapaapäivin ovat vapaapäiviä myöskin

itsenäisyyspäiväviikon lauantai
— uudenvuodenpäiväviikon lauantai ja
— vapunpäiväviikon lauantai.

Vuonna 1973 uudenvuodenpäiväviikon lauantai ja loppiainen osuvat samaksi päiväksi.

Kirkkolakiin tehdyllä muutoksella, joka tuli voimaan 1. 1. 1973, on loppiainen tammikuun 6. ja 12. päivän välisenä lauantaina, helatorstai rukoussunnuntain edellisenä lauantaina. Joulun ja pääsiäisen jälkeiset lauantait jäävät keskusliittojen välisen arkipyhäviikkojen työajan järjestelyä koskevan sopimuksen mukaisesti entiseen tapaan työpäiviksi.

Mahdolliset muut arkipyhäviikkojen työajan järjestelyä koskevasta sopimuksesta johtuvat työaikajärjestelyt on sovittu liittokohtaisesti.

Työmiehenpaita oleiluvaatteena

Työmiehenpaita tai piianpaita, lyhyt tai pitkä, siinä tämän hetken oleiluvaate. Kaavoja saa valmiina ja niiden mukaan syntyy paita poikineen. Kuvan paidat on tehty pehmoisista Linda-flanelleista. Suomalaisissa puuvilloissa on nyt paljon nukattuja kankaita. Ruudut ja raidat on kudottu erivärisistä langoista ja ne ovat usein loistavien lappalaisvärien kaltaisia, siis todellista värien ilotulitusta. Flanelleissa on myös painettuja kuoseja.

Kuitukangastuotteet vaihtelunhaluisille

Kuitukangas eli nonwoven on kevyt ja käyttäkelpoinen materiaali moniin tarkoituksiin. Kuitukangasta valmistetaan sellusta ja kuidusta — Tampellassa ainutlaatuisella märkämenetelmällä sellusta, raionista ja polymeerisideaineesta. Näin syntyy kevyttä, kestävää ja ennen kaikkea huokeahintaista kangasta. Märkämenetelmän ja sen monivaiheisen valmistusprosessin ansiosta kankaille saadaan tarvittaessa useita erikoisominaisuuksia kuten palamattomuus, imukyky tai vettähylkivyys. Tampellan kuitukangas on nimeltään TAMLON. Sitä on kaupoissa valmiina pöytäliinoina, Höyhensaari-vuodevaatteina sekä PVC-muovitettuna metritavarana.

Nykyaikainen huolellinen perheenäiti ei pelkää työtä, mutta hän haluaa myös vapaahetkiä lasten ja aviomiehen parissa. Käyttämällä Tamlon-tuotteita hän säästää aikaa ja vaivaa. Hän voi vaihdella pöytäliinoja ja vuodevatteita oman halunsa mukaan. Hän voi lukemattomiin tarkoituksiin käyttää Tamlonia kukkaroa suuremmin rasittamatta. Iloinen, värikäs vaihtelu virkistää sekä perhettä että vieraita. Lisäksi Tampellan kuitukangas-valmisteet ovat hygieenisiä, niissä ei myöskään ole mitään ihoa ärsyttäviä eikä myrkyllisiä aineita. Likaantuneista tuotteista ei ole harmia — ne voi heittää pois.

Tamlon-pöytäliinojen kuosit ja värit on tehty vaativille kuluttajille. Siksi pääsuunnittelijoina ovat olleet Pi Sarpaneva ja Eric Bruun.

Pöytäliinoja on kolmea eri kestoluokkaa

1. Pelkkä kuitukangas, painettu kuosi, leveys 140 cm
   —kestää käytössä päiväkausia
2. Kuitukangas, 12 g/m² polyetyleenimuovia pinnassa, leveys 140 cm
   — kestää käytössä useita viikkoja
3. Kuitukangas, jopa 160 g/m² PVC-muovia pinnassa, leveys 126 cm
   — kestää käytössä kuukausia

Oy Tampella Ab:n henkilökunta- ja tiedotuslehti
Julkaisija: Oy Tampella Ab Tampere
29. vuosikerta

Toimitusneuvosto:
puheenjohtaja toimitusjohtaja — N G Grotenfelt
varatoimitusjohtaja — C-E Forss
johtaja — S Kihlman
johtaja — H Klemetti
johtaja — K Sandsund

Toimituskunta:
vastaava toimittaja — E Wuolio
toimitussihteeri — R Seppälä

Metsäteollisuus:
yhteiskuntatiet.maisteri — K Hernesaho
tekn.lisensiaatti — A Kärnä
sos.päällikkö — O Linnakko
metsänhoitaja — J Teerisuo

Metalliteollisuus:
insinööri — P Autero
työntutkimuspäällikkö — T Leppälä

Tekstiiliteollisuus:
DI — B Malmström
konttoripäällikkö — O Näsi
apulaisjohtaja — A Vikkula
DI — S Örn

Muoviteollisuus:
FM — B Andersson
DE — M Haavisto

Osoitemuutosten yhteydessä on ilmoitettava sekä entinen että uusi osoite.

Lehtemme seuraavaan numeroon tarkoitettujen kirjoitusten ja kuvien tulee olla lehden toimituksessa 15. 4 1973 mennessä.

Lehdessämme julkaistut kirjoitukset edustavat kirjoittajainsa omia mielipiteitä eikä niiden siten tarvitse aina vastata Oy Tampella Ab:n kantaa.

Lehtemme kirjoitukset ovat vapaasti lainattavissa — arvostamme jos lähde mainitaan.

Tampereen Kirjapaino-Oy 1973

Tekokuitukangas = nonwoven

Viereisellä sivulla samoinkuin lehtemme takakannessa on Tampellan kuitukangastehtaan valmistamia lakanoita, tyynynpäällisiä ja pöytäliinoja. Lakanat ja tyynyliinat myydään "Höyhensaari"-nimellä. Niitä saa valkoisina, vihreinä, sinisinä ja keltaisina. Lakanat on pakattu 2 kpl/muovipussi ja niiden koko on 140×240 cm. Tyynynpäälliset ovat kokoa 50×70 cm ja ne on myös pakattu 2 kpl/muovipussi.

Kuvissa näkyvä pöytäliinamallisto on uusi ja tulee myyntiin tämän vuoden aikana. Pöytäliinojen koko on 140×180 cm.

Nämä tuotteet ovat näkyvin osa kuitukangastehtaamme tuotannosta, mutta ne muodostavat vain pienen osan valmistusohjelmasta. Pääosa myydään rullatavarana teollisuuden käyttöön sekä jalostettavaksi erillisiksi kuluttaja- sekä sairaalatuotteiksi.
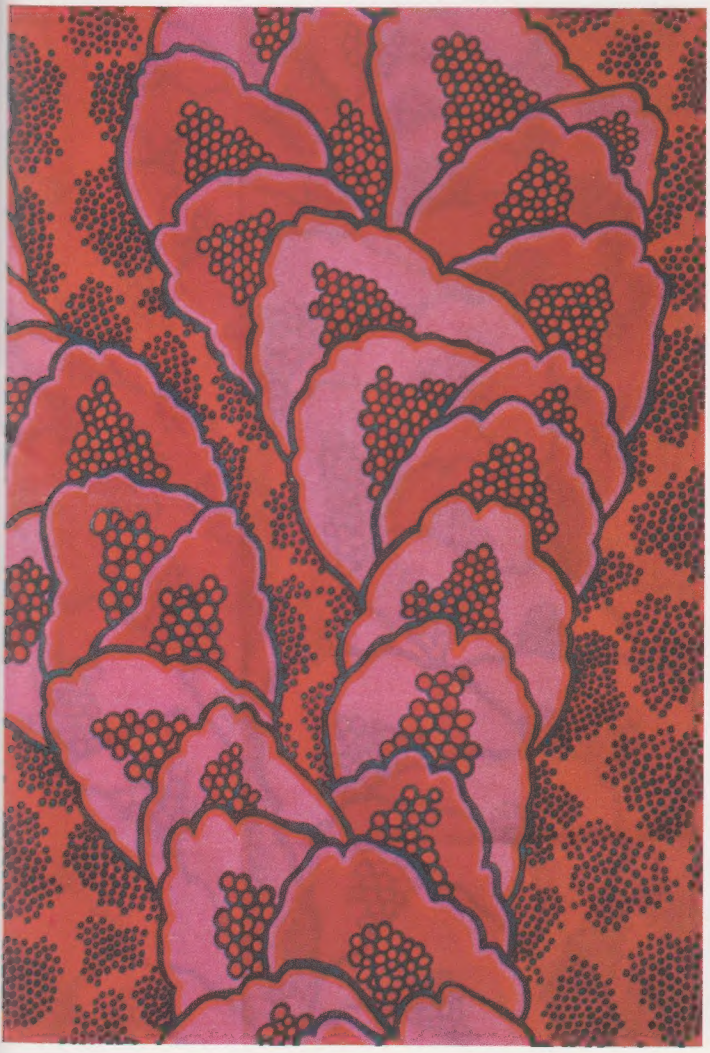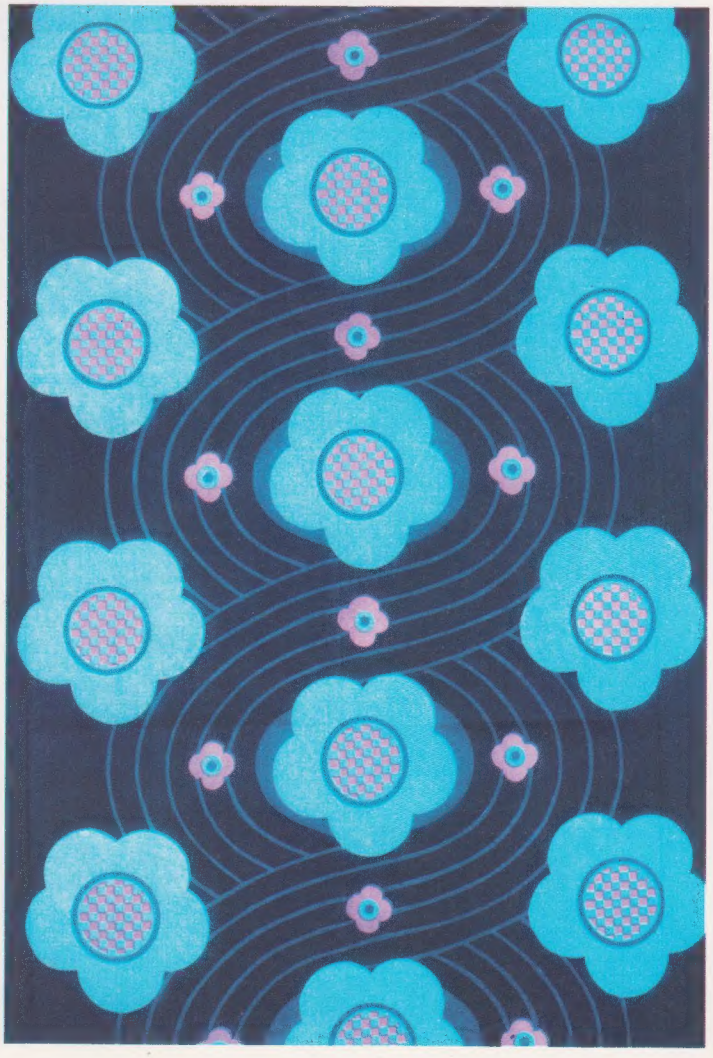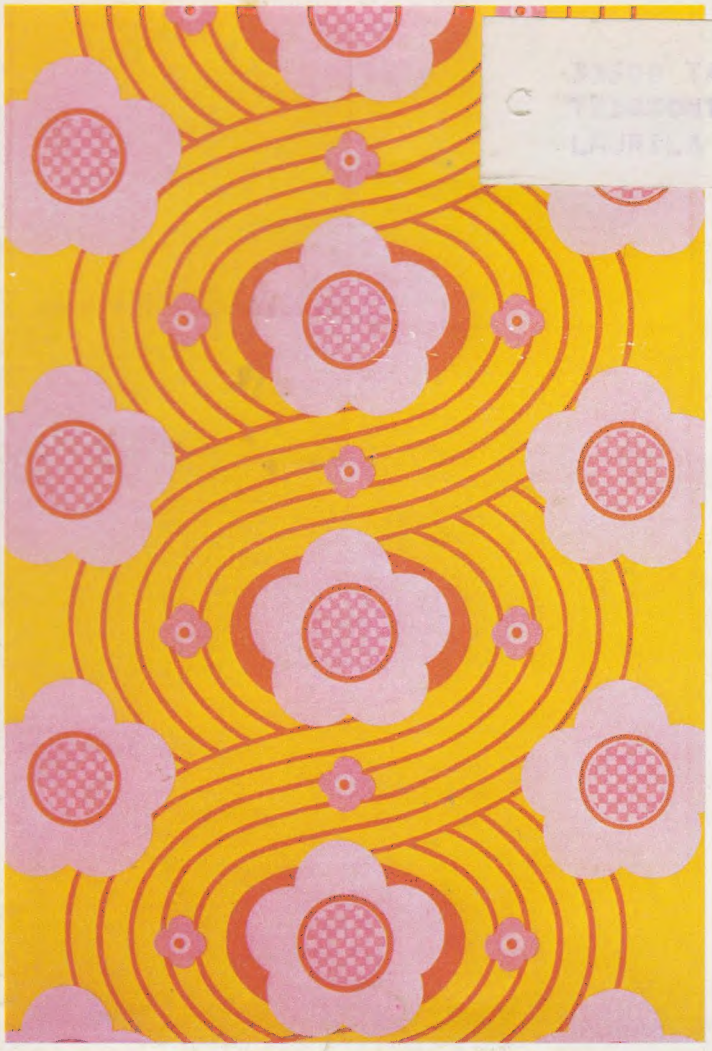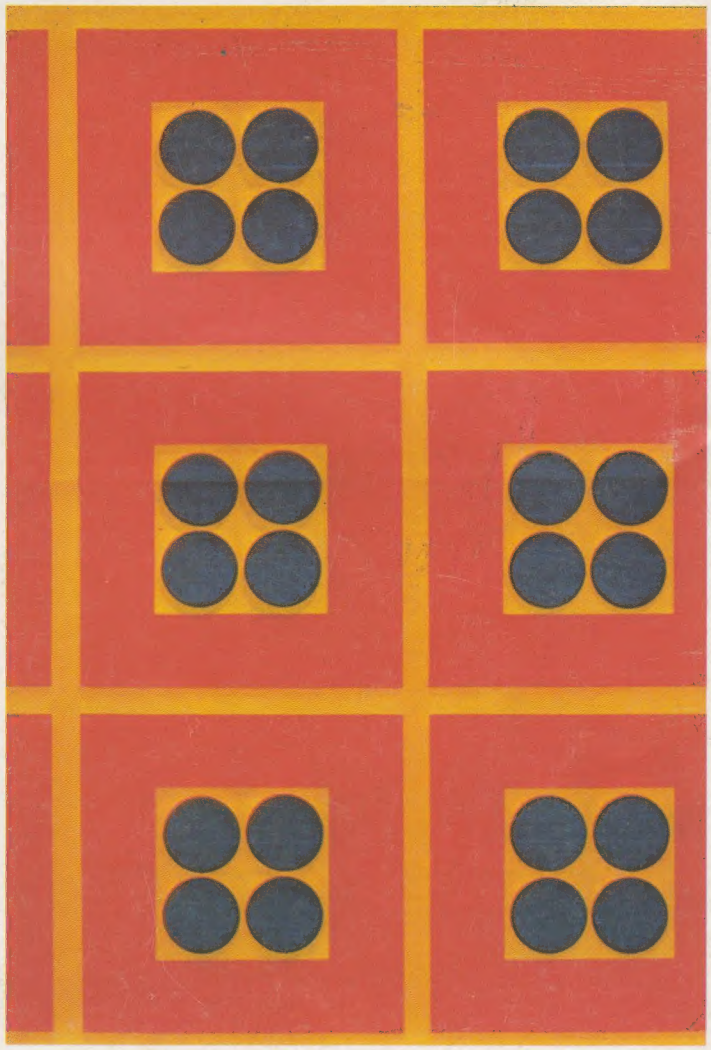
HÖYHEN SAARI 2
HÖYHEN SAARI 2
HÖYHEN SAARI 2 kpl
HÖYHEN SAARI 2 kpl
– monta unta kestävä kuitukangaslakana –
140 x 240 cm
– kätevä tuote –